Selma Lagerlöf
Legende despre Isus
UNIVERS

Selma Lagerlöf

Legende despre Isus

Traducere din suedeză de
Karmen Bålko

EDITURA UNIVERS
2015

SELMA LAGERLÖF
KRISTUSLEGENDER

© Albert Bonnier Förlag, Stockholm

1904

Această carte a apărut cu sprijinul Kulturrådet
(The Swedish Art Council – Consiliul Artelor din Suedia)

© Editura UNIVERS , 2015, pentru prezenta traducere

www.edituraunivers.ro

Redactor: Diana Crupenschi
Corector: Irinel Antoniu
Tehnoredactor: Constantin Niţă

ISBN ePUB: 978-606-771-009-0
ISBN Print: 978-606-771-008-3

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului

reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepseşte penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

NOAPTEA SFÂNTĂ

Când aveam cinci ani, am trăit o mare durere. Ştiu că, de atunci, aproape că nu am mai simţit nici o suferinţă asemănătoare. S-a întâmplat când a murit bunica mea.

Până atunci, obişnuia să stea în fiecare zi pe divanul din colţul camerei şi să ne spună poveşti.

Îmi mai amintesc şi altceva, şi anume că bunica stătea şi ne povestea din zori şi până în noapte; că noi, copiii, stăteam liniştiţi lângă ea şi ascultam. Era o viaţă frumoasă. Nici unui copil nu-i era aşa de bine ca nouă.

Nu sunt prea multe lucruri pe care mi le amintesc despre bunica. Îmi amintesc că avea păr frumos, alb ca creta, că mergea încovoiată şi că întotdeauna, când stătea jos, obişnuia să împletească la un ciorap.

Îmi mai amintesc că, atunci când termina de spus o poveste, îşi punea mâna pe capul meu şi spunea: *Totul e adevărat, cum mă vezi şi cum te văd.*

Îmi amintesc şi că bunica se pricepea să cânte balade, dar asta nu făcea în fiecare zi. Unul dintre cântece era despre un cavaler şi o sirenă, iar refrenul acestui cântec era aşa: *Suflă vântul rece, vremea peste ape-i rece.*

Îmi amintesc şi de rugăciunea pe care m-a învăţat s-o spun, îmi amintesc şi un vers dintr-un imn.

Dintre toate poveştile pe care mi le-a spus, îmi amintesc lucruri foarte vagi. Doar pe una o ţin bine atât de bine încât chiar aş putea să v-o povestesc. E o povestioară despre naşterea lui Isus.

Da, asta e aproape tot ce ţin minte despre bunica mea, în afară de ceea ce-mi amintesc cel mai bine: suferinţa mea după moartea ei.

Ţin minte dimineaţa când divanul din colţ a rămas gol şi când mi-a fost imposibil să înţeleg cum avea să se

termine fiecare zi. Asta îmi amintesc. Şi n-am să uit niciodată.

Şi-mi mai aduc aminte că ne-au adus pe noi, copiii, să-i sărutăm mâna celei moarte şi că ne era frică de ea. Dar pe urmă cineva ne-a spus că era ultima dată când puteam să-i mulţumim bunicii pentru toate bucuriile pe care ni le dăruise.

Şi îmi amintesc cum poveştile şi cântecele au fost duse de acasă, închise într-un sicriu negru şi lung şi nu s-au mai întors niciodată.

Îmi amintesc că din viaţa noastră ceva a dispărut pentru totdeauna. Era ca şi cum s-ar fi închis o uşă ce ducea spre o întreagă lume splendidă, fermecată, în care înainte intrasem şi din care ieşisem după bunul nostru plac. Iar acum nimeni nu mai ştia cum să deschidă uşa aceea.

Şi îmi amintesc că încetul cu încetul noi, copiii, am învăţat să ne jucăm cu păpuşi şi alte jucării şi să trăim ca toţi ceilalţi copii şi era ca şi cum nu ne-ar mai fi fost dor de bunica, ca şi cum nu ne-am mai fi amintit de ea.

Dar chiar şi acum, după patruzeci de ani, în timp ce stau şi scriu poveştile despre Isus pe care le-am auzit aici, în Răsărit, ceva trezeşte înăuntrul minţii mele istorioara despre naşterea lui Isus pe care mi-o spunea bunica şi simt impulsul s-o povestesc din nou şi s-o includ şi în această carte.

Era Ajunul Crăciunului şi toţi plecaseră la biserică, în afară de mine şi de bunica. Cred că eram doar noi două în toată casa; eu n-aveam voie pentru că eram prea mică, ea – pentru că era prea bătrână. Şi eram amândouă triste pentru că nu ne luaseră la slujbă, să ascultăm imnurile şi să vedem lumânările de Crăciun.

Dar cum stăteam aşa, bunica a început să-mi spună o poveste.

— A fost odată un om care a ieşit din casă în beznă, într-o noapte întunecată, ca să împrumute tăciuni aprinşi cu care să-şi aprindă focul. A mers din casă în casă, bătând la uşi: „Oameni buni, ajutaţi-mă! Nevasta mea tocmai a născut şi trebuie să fac focul ca să se încălzească ea şi copilul!”.

Dar era foarte târziu în noapte şi toţi oamenii erau adormiţi. Nu i-a deschis nimeni. În cele din urmă, a văzut strălucirea unui foc foarte departe. Aşa că a luat-o într-acolo şi a văzut că focul era aprins pe câmp. O mulţime de oi dormeau în jurul flăcărilor, păzite de un păstor bătrân aşezat lângă foc.

Când omul care voia să împrumute tăciuni aprinşi a ajuns aproape de turmă, a văzut că la picioarele păstorului dormeau trei câini mari. Toţi trei s-au trezit când s-a apropiat bărbatul şi şi-au deschis boturile mari, ca şi cum ar fi vrut să latre; dar nu s-a auzit nici un sunet. Omul a băgat de seamă că aveau părul zburlit pe şira spinării, iar colţii lor albi şi ascuţiţi sclipeau în lumina flăcărilor. S-au năpustit asupra lui. A simţit pe unul muşcându-l de picior, pe altul de mână, iar al treilea i-a sărit la beregată. Dar fălcile şi colţii câinilor nu i se înfigeau în carne, iar omul a scăpat nevătămat.

Pe urmă, omul a încercat să se apropie de foc, să ia tăciunii de care avea nevoie. Dar oile s-au aşezat una lângă alta, lipite atât de strâns, încât n-a putut să treacă de ele. Omul a păşit pe spinările lor şi s-a îndreptat spre foc. Şi nici unul dintre animale nu s-a trezit din somn şi nici măcar nu s-a mişcat.

Până aici o lăsasem pe bunica să povestească fără s-o întrerup. Dar n-am mai putut să rezist şi am întrebat-o:

— De ce nu s-au mişcat, bunico?

— N-o să treacă mult şi o să afli, a spus bunica.

Şi şi-a continuat povestea.

— Când bărbatul mai avea puţin până să ajungă la foc, păstorul s-a trezit. Era un bătrân morocănos, neprietenos şi aspru cu semenii lui. Şi, când a văzut un om străin venind, a pus mâna pe bâta lungă şi noduroasă cu care îşi mâna turma şi a aruncat-o spre el. Bâta a venit drept spre omul nostru, dar înainte să-l atingă s-a abătut din drum şi a trecut şuierând pe lângă el, ajungând undeva pe câmp.

Când bunica a ajuns aici, iarăşi am întrerupt-o:

— Bunico, de ce nu l-a lovit bâta pe om?

Bunica nu mi-a răspuns şi a povestit mai departe.

— Apoi omul a venit la păstor şi l-a rugat: „Om bun, ajută-mă şi pe mine, dă-mi nişte tăciuni aprinşi să fac focul! Nevasta mea tocmai a născut şi trebuie să fac focul ca să se încălzească ea şi copilul!”.

Păstorul tare-ar fi vrut să nu-i dea, dar, când s-a gândit că pe om nu putuseră să-l muşte câinii, că oile nu fugiseră din calea lui, iar bâta nu-l lovise, i s-a făcut puţin frică şi n-a îndrăznit să-i refuze rugămintea. „Ia cât vrei!”, i-a spus.

Dar focul era aproape stins. Nu mai erau nici buşteni, nici crengi, doar o grămadă mare de tăciuni pâlpâind; iar străinul nu avea nici o lopată pe care ar fi putut să ia tăciunii aprinşi.

Când păstorul a văzut aşa, a zis din nou: „Ia cât îţi trebuie!”. Şi se bucura că omul n-avea să poată lua din tăciunii lui.

Dar străinul s-a aplecat şi a luat tăciuni din cenuşă cu mâinile goale şi i-a pus în poala mantalei. Şi nu şi-a ars mâinile când a atins tăciunii, iar mantaua nu i s-a aprins; a luat tăciunii arzând ca şi cum ar fi fost nuci sau mere.

Aici, povestitoarea a fost întreruptă pentru a treia oară:

— Bunico, de ce nu l-au ars tăciunii pe om?

— O să afli numaidecât, a spus bunica.

Şi a continuat să povestească:

— Când a văzut aşa, păstorul, care era un om crud şi rău la suflet, a început să se întrebe în sinea lui: „Ce noapte o mai fi şi asta în care cânii nu muşcă, oile nu se sperie, bâta nu loveşte, focul nu arde?”. L-a chemat înapoi pe străin şi l-a întrebat: „Ce fel de noapte e asta? Şi cum se face că toate animalele şi lucrurile au milă de tine?”.

Omul a răspuns: „Nu pot să-ţi spun dacă nu vezi tu singur”.

Şi a vrut să meargă în drumul lui, să facă focul şi să-şi încălzească nevasta şi copilul.

Dar păstorul nu voia să-l piardă din ochi pe om până nu descoperea de unde i se trăgea puterea. S-a sculat şi l-a urmărit până acasă la el. Atunci a văzut că omul nu avea nici măcar o colibă în care să locuiască, iar nevasta şi copilul lui erau culcaţi într-o peşteră în care nu era nimic în afară de pereţii reci de piatră.

Păstorul s-a gândit că sărmanul copil nevinovat ar putea să îngheţe şi să moară de frig acolo în peşteră; şi, cu toate că era un om nemilos, s-a înduioşat şi s-a gândit că ar vrea să-l ajute. Aşa că şi-a dat jos traista de pe umăr, a scos din ea o blană albă şi moale de oaie şi i-a dat-o străinului, spunându-i că ar trebui să pună copilul să doarmă pe ea.

Şi imediat ce s-a dovedit că şi el putea să aibă milă ochii i s-au deschis şi a văzut ce nu fusese în stare să vadă mai înainte şi a auzit ce nu putuse auzi niciodată. A văzut că de jur împrejurul lui era un cerc de îngeri cu aripi argintii şi fiecare avea în mâini o harpă şi toţi cântau cu

glasuri înalte că în noaptea asta s-a născut Mântuitorul care va mântui lumea de păcatele ei.

Atunci a înţeles că toate lucrurile erau atât de fericite în noaptea aceea, încât nu voiseră să facă rău nimănui.

Şi nu numai în jurul păstorului stăteau îngerii, ci se vedeau peste tot. Stăteau în interiorul peşterii, afară, pe munte, zburau prin cer. Veneau mulţimi-mulţimi şi, când treceau pe acolo, se opreau şi-i aruncau o privire copilului.

Era o mare bucurie şi fericire şi cântece şi jocuri! Şi toate astea le-a văzut în întunericul nopţii, acolo unde mai înainte nu desluşise nimic. Era atât de fericit că ochii i se deschiseseră, încât a căzut în genunchi şi i-a mulţumit Domnului.

Când a ajuns aici cu povestea, bunica a suspinat şi a zis:

— Ceea ce a văzut păstorul am putea să vedem şi noi, pentru că îngerii zboară jos din ceruri în fiecare an în Ajunul Crăciunului. Dacă am putea să-i vedem!

Apoi bunica şi-a pus o mână pe capul meu şi mi-a spus:

— Trebuie să ţii minte toate astea, pentru că sunt adevărate, cum mă vezi şi cum te văd. Nu se văd la lumina lămpilor sau a lumânărilor şi nu avem nevoie de lumina soarelui sau a lunii; avem nevoie doar de ochii care să vadă măreţia Domnului.

VIZIUNEA ÎMPĂRATULUI

S-a întâmplat pe vremea când Augustus era împărat al Romei, iar Irod era rege al Ierusalimului.

O noapte mare şi sfântă a coborât peste pământ. Era cea mai întunecată noapte pe care oamenii o văzuseră vreodată. Părea că toată lumea căzuse într-o pivniţă adâncă. Nu se deosebea apa de pământ şi oamenii nu-şi puteau găsi calea nici pe cele mai cunoscute drumuri. Şi nu putea să fie altfel, pentru că nici o rază de lumină nu cobora din ceruri. Toate stelele stăteau acasă, iar preafrumoasa lună îşi ascundea faţa.

Tăcerea şi nemişcarea erau la fel de adânci ca întunericul. Râurile se opriseră în albiile lor, vântul nu mai adia, până şi frunzele plopilor încetaseră să foşnească. Dacă ar fi mers cineva de-a lungul ţărmului, ar fi descoperit că valurile nu mai loveau ţărmul; şi dacă ar fi umblat cineva prin deşert, nisipul n-ar fi scârţâit sub tălpile lui. Totul era atât de încremenit, de parcă s-ar fi transformat în stană de piatră, ca să nu tulbure liniştea nopţii sfinte. Ierbii îi era teamă să crească, roua nu mai îndrăznea să cadă, florile nu mai cutezau să-şi răspândească parfumurile în jur.

În noaptea aceea, fiarele nu-şi mai căutau prăzile, şerpii nu mai muşcau, câinii nu mai lătrau. Şi, ceea ce era şi mai măreţ, nici măcar lucrurile neînsufleţite nu voiau să tulbure sfinţenia nopţii luând parte la fapte rele. Nici o cheie măsluită n-ar fi intrat în broaştele uşilor, nici un cuţit n-ar fi putut să verse măcar o picătură de sânge.

În Roma, chiar în noaptea aceea, un grup mic de oameni a ieşit din palatul împăratului de pe Muntele Palatin şi a luat-o pe drumul spre Capitoliu. În timpul zilei, senatorii îl întrebaseră pe împărat dacă avea vreo obiecţie

la propunerea lor de a înălţa un templu închinat lui pe colina sacră a Romei.

Dar Augustus nu se învoise pe loc. Nu era sigur că zeii nu se vor mânia văzând templul lui alături de al lor şi răspunsese că voia să afle dacă îi era îngăduit acest lucru, oferind o jertfă nocturnă zeului său protector. Acum împăratul se îndrepta spre templu, împreună cu câţiva dintre prietenii săi cei mai apropiaţi.

Augustus era purtat într-o litieră, pentru că era bătrân şi nu mai putea urca decât cu preţul unui mare efort numeroasele trepte ale Capitoliului. Purta el însuşi colivia cu porumbeii care urmau să fie sacrificaţi pe altarul zeului. Nu era însoţit de preoţi sau de soldaţi, doar de prietenii lui cei mai buni. În fruntea grupului mergeau sclavii care duceau torţe ca să-i lumineze drumul, urmaţi de cei care cărau trepiedul, cuţitele, cărbunii, focul sacru şi alte lucruri necesare jertfei.

Pe drum, împăratul vorbea vesel cu prietenii lui credincioşi, şi de aceea nici unul dintre ei n-a observat liniştea infinită şi nemişcarea acelei nopţi. Doar când au ajuns pe vârful Capitoliului, în luminişul în care se înălţa templul în faţa ochilor lor, şi-au dat seama că se întâmpla ceva neobişnuit.

Nu putea să fie o noapte ca toate nopţile, fiindcă au zărit pe marginea pantei abrupte o făptură foarte ciudată. La început au crezut că era un trunchi de măslin bătrân şi strâmb; pe urmă, li s-a năzărit că o statuie de piatră din templul lui Jupiter ieşise să rătăcească pe deal. Până la urmă au înţeles că făptura nu putea să fie decât bătrâna sibilă. Nu mai văzuseră în viaţa lor o creatură atât de străveche, atât de bătută de vreme şi de o statură atât de uriaşă cum era bătrâna aceea a cărei vedere îi făcea să se înfioare de groază. Dacă n-ar fi fost împăratul, ar fi fugit care încotro pe la casele lor.

— Ea este cea care a trăit tot atâţia ani câte fire de nisip sunt pe ţărmul mării? îşi şopteau unul altuia. Dar de ce a ieşit din peştera ei chiar în noaptea asta? Ce-i va prezice împăratului şi imperiului ea, care îşi scrie profeţiile pe frunzele copacilor şi ştie că vântul duce cuvintele oracolului până la urechile celui căruia îi sunt menite?

Erau atât de înspăimântaţi, încât, dacă sibila ar fi făcut o mişcare, ar fi căzut cu toţii în genunchi, cu frunţile la pământ.

Dar ea stătea atât de nemişcată încât părea neînsufleţită. Ghemuită pe marginea stâncii, cu mâna pusă streaşină la ochi, se uita departe în noapte. Stătea ca şi cum s-ar fi aşezat acolo, pe culmea dealului, ca să vadă mai bine ceva ce se întâmpla departe, într-un întuneric adânc.

Atunci împăratul şi însoţitorii lui au băgat de seamă cât de întunecată era noaptea aceea. Nici unul dintre ei nu putea să vadă la o palmă în faţa ochilor. Şi cât de nemişcat era totul! Cât de tăcut! Nici măcar murmurul apelor Tibrului nu se mai auzea. Aerul părea să-i sufoce, sudoarea rece le şiroia pe frunţi, mâinile le amorţiseră, atârnând lipsite de vlagă. I-a cuprins teama că avea să se întâmple o nenorocire.

Curtenii i-au spus împăratului că apariţia sibilei era un semn bun. Întreaga natură rămăsese încremenită pentru a-şi saluta noul zeu. L-au sfătuit pe Augustus să înceapă sacrificiul, spunându-i că sibila, fără îndoială, ieşise din peştera ei ca să-i aducă un omagiu.

Dar adevărul era că bătrâna sibilă era atât de absorbită într-una dintre viziunile ei, încât nici măcar nu-şi dăduse seama că împăratul venise pe Capitoliu. Spiritul ei era transportat într-un ţinut îndepărtat, unde-şi imagina că se plimbă pe o câmpie întinsă. În întuneric, se tot împiedica de ceva ce i se părea a fi tufe de iarbă. A pipăit

cu mâna: nu, nu era iarbă, erau nişte oi. Mergea prin mijlocul unei turme de oi adormite. Apoi a văzut focul păstorilor. Ardea în mijlocul câmpiei, iar ea a găsit pe pipăite drumul într-acolo. Păstorii dormeau pe lângă foc şi lângă ei erau bâtele lungi, noduroase, cu care îşi apărau oile de fiare. Dar animalele cu ochi strălucitori şi cozi stufoase, care stăteau pe lângă foc, nu erau lupi? Totuşi, păstorii nu aruncau cu bâtele în ei, câinii nu-i lătrau, oile nu fugeau, iar fiarele se odihneau pe lângă oameni.

Asta vedea sibila, dar nu ştia nimic din ceea ce se petrecea în spatele ei, pe culmea dealului. Nu ştia că oamenii ridicau un altar, aprindeau cărbunii şi ardeau tămâie, că împăratul scosese din colivie un porumbel ca să-l ucidă pentru jertfă. Dar mâinile îi erau atât de amorţite, încât n-a putut să ţină pasărea care, cu o singură zbatere de aripi, i-a scăpat şi a dispărut în întunericul nopţii.

Când s-a întâmplat asta, curtenii s-au uitat plini de bănuieli la sibilă; credeau că ea era de vină. De unde ar fi putut să ştie că în acele momente sibila îşi închipuia că se află lângă focul păstorilor şi asculta sunetul abia auzit care străbătea întunericul negru ca smoala? Auzise sunetul înainte să-şi dea seama că nu venea de pe pământ, ci din cer. În cele din urmă a ridicat capul; apoi a văzut lumina şi nişte forme strălucitoare alunecând rapid prin întuneric. Erau cete de îngeri care cântau cu veselie şi păreau să caute ceva, zburând înainte şi înapoi pe deasupra câmpiei întinse.

În timp ce sibila asculta cântecele îngerilor, împăratul se pregătea pentru o nouă jertfă. S-a spălat pe mâini, a curăţat altarul şi a luat al doilea porumbel. Şi, cu toate că s-a străduit din toate puterile să-l ţină, porumbelul i-a alunecat din mâini, i-a scăpat şi s-a pierdut în întunericul de nepătruns.

Împăratul s-a înfiorat. A căzut în genunchi şi s-a rugat zeului său protector. L-a implorat să-i dea putere ca să se ferească de nenorocirile pe care noaptea aceea părea să le adăpostească.

Sibila n-a auzit nimic din toate acestea. Asculta cu tot sufletul ei cântarea îngerilor, care răsuna din ce în ce mai tare. În cele din urmă corul s-a auzit atât de puternic, încât păstorii s-au trezit din somn.

S-au ridicat în coate şi au văzut cete strălucitoare de îngeri zburând în întuneric în linii lungi şi unduitoare, ca nişte păsări migratoare. Unii cântau din viori şi cimbale, alţii din ţitere şi harpe, iar glasurile lor răsunau zglobii ca râsetele copiilor şi vesele ca trilurile unei ciocârlii. Când oamenii au auzit cântările îngereşti, s-au ridicat şi au plecat spre cetatea de pe munte, acolo unde locuiau, să le ducă tuturor vestea minunii.

Şi-au căutat drumul pe bâjbâite pe o cărare îngustă, şerpuitoare, cu sibila pe urmele lor. Deodată s-a arătat o lumină pe munte: o stea mare şi luminoasă strălucea chiar deasupra muntelui, iar cetatea părea de argint în lumina stelei. Cetele de îngeri s-au grăbit într-acolo, cu strigăte de bucurie, iar păstorii au luat-o şi ei la fugă. Când au ajuns, au văzut că îngerii se strânseseră în jurul unui staul de lângă porţile cetăţii. Era o clădire dărăpănată, cu acoperiş de paie şi cu peretele din spate format dintr-o stâncă lipsită de vegetaţie. Deasupra staulului se oprise steaua, iar îngerii veneau din ce în ce mai mulţi. Unii se aşezau pe acoperişul de paie ori coborau din zbor pe peretele de stâncă; alţii se opreau, fluturând din aripi, deasupra staulului. Sus, în înaltul cerului, aerul era iluminat de aripile strălucitoare.

În clipa în care steaua a strălucit deasupra cetăţii de pe munte, întreaga natură s-a trezit la viaţă, iar oamenii care stăteau pe Dealul Capitoliului au văzut asta. Simţeau

adieri de vânt răcoroase, dar mângâietoare, călătorind prin spaţiu, parfumuri s-au răspândit în aer, copacii au fremătat, Tibrul a început să murmure, stelele au licărit, şi deodată luna s-a ridicat sus pe cer şi a luminat lumea. Iar din nori doi porumbei au coborât zburând în cercuri şi s-au aşezat pe umerii împăratului.

— Ave, Cezar! au strigat supuşii. Zeul tău protector a răspuns rugilor tale. Tu eşti zeul care va fi venerat pe Capitoliu!

Strigătele oamenilor care-l slăveau pe împărat au răsunat atât de tare, încât bătrâna sibilă le-a auzit şi s-a trezit din viziunile ei. S-a ridicat de unde stătea, pe marginea stâncii, şi a venit printre oameni. A fost ca şi cum un nor întunecat s-a ridicat din abis şi a cuprins dealul.

Sibila era atât de bătrână, încât înfăţişarea ei era înfiorătoare. Şuviţele de păr aspru i se revărsau încâlcite pe umeri, avea încheieturile diforme, iar pielea ei era neagră, plină de zbârcituri adânci şi întărită precum coaja unui copac. Dar toată făptura ei degaja putere şi inspira teamă, iar ea s-a îndreptat spre împărat. L-a prins cu o mână de încheietură, iar cu cealaltă a arătat departe, spre răsărit.

— Priveşte! i-a poruncit ea, iar împăratul a ridicat ochii. Bolţile cerului s-au deschis în faţa ochilor lui şi a văzut până departe în răsărit. A văzut un staul sărăcăcios, cu peretele din spate format dintr-o stâncă abruptă, iar în uşa deschisă a zărit câţiva păstori îngenuncheaţi. În staul a văzut o tânără mamă în genunchi în faţa unui prunc culcat pe un strat de paie presărat pe jos.

Degetele lungi şi noduroase ale sibilei arătau spre copil.

— Ave, Cezar! a strigat sibila, izbucnind într-un hohot de râs batjocoritor. Iată zeul care va fi venerat pe Capitoliu!

Atunci împăratul s-a smucit din strânsoarea ei, crezând-o nebună. Dar asupra sibilei se coborâse puternicul har al profeţiei. Ochii ei întunecaţi au început să ardă, şi-a întins mâinile spre cer, vocea i s-a schimbat atât de mult încât părea să nu mai fie a ei, ci răsuna atât de puternic încât întreaga lumea putea s-o audă. Şi a rostit cuvinte pe care părea să le fi citit în stele:

— Pe Capitoliu oamenii îl vor slăvi pe Mântuitorul lumii, pe Cristos, şi nu pe muritorii de rând.

După ce a spus asta, a trecut pe lângă oamenii împietriţi de groază, a coborât încet panta dealului şi a dispărut.

A doua zi, Augustus a interzis ridicarea unui templu închinat lui pe Dealul Capitoliului. Pe locul acela a pus să se construiască un sanctuar închinat Copilului-Zeu care tocmai se născuse şi l-a numit Ara Cœli, adică „altarul cerului”.

FÂNTÂNA CELOR TREI MAGI

În vechea cetate a Iudeei bântuia Seceta, sfrijită şi cu ochii duşi în fundul capului, printre scaieţi şi smocurile de iarbă pârjolită.

Era în mijlocul verii. Soarele dogorea culmile dealurilor lipsite de umbră şi cea mai uşoară adiere de vânt ridica nori deşi de pulbere albă ca varul de pe pământurile cenuşii-albicioase. Vitele din cirezi stăteau strânse una într-alta prin văi, lângă albiile secate ale izvoarelor.

Seceta umbla peste tot, cercetând să vadă câtă apă mai rămăsese. S-a îndreptat spre Lacul lui Solomon şi a oftat când a văzut că încă mai avea ceva apă din izvoarele de la munte. Apoi s-a dus la faimoasa Fântână a lui David, de lângă Betleem, şi a găsit şi acolo apă. Până la urmă, a luat-o cu mersul ei împleticit pe drumul mare care ducea de la Betleem la Ierusalim.

Era cam la jumătatea căii până acolo când a văzut Fântâna Înţelepţilor aproape de marginea drumului. Şi-a dat seama dintr-o ochire că era aproape secată. S-a aşezat pe colacul fântânii, care era făcut dintr-o singură piatră scobită, şi s-a uitat înăuntru. Oglinda strălucitoare a apei, care de obicei era foarte aproape de margine, scăzuse până aproape de fund şi era tulbure şi murdară din pricina mâlului.

Când fântâna a văzut faţa arsă de soare reflectată în oglinda ei tulbure, s-a înfiorat.

— Mă întreb când o să seci odată, a spus Seceta. Doar nu te aştepţi să mai fie vreun izvor de apă acolo, în adânc, care să vină şi să-ţi aducă o viaţă nouă; cât despre ploaie – Slavă Domnului! –, nici nu poate fi vorba în lunile care vin.

— Poţi să stai liniştită, a suspinat fântâna, pentru că nimic nu poate să mă mai ajute acum. Doar dacă ar veni vreun izvor din rai să mă salveze!

— Atunci n-am să mă mişc de aici până când n-ai să seci de tot, a zis Seceta.

Vedea că bătrâna fântână se apropia de sfârşit şi voia să se bucure de plăcerea de a o vedea murind picătură cu picătură.

S-a aşezat mai bine pe marginea fântânii şi se veselea auzind cum fântâna ofta în adânc. Se bucura nespus şi când vedea călătorii însetaţi venind până la fântână, coborând găleata până la fund şi scoţând-o aproape goală, cu câteva picături de apă noroioasă în ea.

Aşa a trecut toată ziua; şi, când s-a lăsat noaptea, Seceta s-a uitat din nou în fântână. Câţiva stropi de apă mai licăreau acolo.

— O să stau aici toată noaptea, a strigat ea, aşa că nu te grăbi! Când se luminează de ziuă, dacă mai văd apă, pun prinsoare că sfârşesc eu cu tine!

Seceta s-a încovrigat pe colacul fântânii în timp ce noaptea fierbinte, şi mai nemiloasă şi mai chinuitoare decât ziua, cobora asupra Iudeei. Câinii şi şacalii urlau necontenit, vitele însetate le răspundeau din staulele în care se înăbuşeau de căldură. Când adia câte o suflare de vânt, din când în când, nu aducea nici o alinare, fiindcă era la fel de fierbinte şi de sufocantă precum respiraţia gâfâitoare a unui enorm monstru adormit. Stelele luminau cu cea mai mare strălucire a lor, iar luna nouă argintie arunca o frumoasă lumină albastră-verzuie asupra dealurilor. Iar în această lumină Seceta a zărit o caravană lungă îndreptându-se spre dealul pe care era aşezată Fântâna Înţelepţilor.

Seceta s-a ridicat în capul oaselor şi a privit lung spre caravană, bucurându-se iarăşi la gândul că oamenii însetaţi veneau spre fântână şi că n-aveau să găsească nici un strop de apă ca să-şi potolească setea. Erau atât de multe animale şi oameni care le mânau, încât, chiar dacă

fântâna ar fi fost plină, tot ar fi secat-o. Deodată a simţit că se întâmpla ceva neobişnuit; i se părea că acea caravană avea în ea ceva fantomatic. Prima dată a văzut cămilele care apăruseră pe o colină şi se distingeau clar profilate pe linia orizontului: parcă se iviseră direct din cer. Păreau să fie mai mari decât cămilele obişnuite şi purtau în spate cu cea mai mare uşurinţă nişte poveri enorme.

Seceta nu înţelegea nimic, dar îşi dădea seama că erau adevărate, pentru că le vedea şi mai clar. Distingea chiar şi faptul că primele trei animale erau dromadere cu blana cenuşie şi lucioasă şi aveau pe ele frâie şi şei bogat împodobite, cu acoperăminte alese, iar călăreţii erau nişte cavaleri chipeşi, cu înfăţişare nobilă.

Întreaga procesiune s-a oprit la fântână. Cu mişcări iuţi, cele trei dromadere au îngenuncheat cu picioarele din faţă, iar călăreţii au coborât. Cămilele care purtau poveri au rămas în picioare, şi adunate aşa păreau un lung şir de gâturi şi cocoaşe şi pachete îngrămădite.

Numaidecât, călăreţii au venit la Secetă şi au salutat-o ducându-şi mâna la frunte şi la inimă. Purtau veşminte de un alb strălucitor şi turbane mari, împodobite cu câte o stea scânteietoare, care strălucea ca şi cum ar fi fost luată din cer.

— Venim dintr-un ţinut de departe, a spus unul dintre străini, şi te rugăm să ne spui dacă aceasta este într-adevăr Fântâna Înţelepţilor.

— Astăzi aşa e numită, a răspuns Seceta, dar până mâine nu va mai fi nici urmă din ea. În noaptea asta îşi va afla sfârşitul.

— Înţeleg, fiindcă te văd aici, a spus omul. Dar nu e asta una dintre fântânile sfinte, care nu seacă niciodată? Altminteri, de unde i se trage numele?

— Ştiu că e sfântă, a zis Seceta, dar la ce-i foloseşte? Înţelepţii sunt acum în rai.

Cei trei călători s-au uitat unul la altul.

— Ştii cu adevărat povestea acestei fântâni vechi?

— Eu, a spus Seceta cu mândrie, ştiu povestea tuturor fântânilor şi puţurilor şi izvoarelor şi râurilor.

— Atunci fii bună şi ne-o spune şi nouă, l-au rugat străinii şi s-au aşezat în jurul străvechiului duşman a tot ceea ce e viu şi creşte, ca să asculte povestea.

Seceta s-a scuturat, s-a urcat pe colacul fântânii, ca un povestitor pe tronul lui improvizat, şi a început să povestească.

— În Gabes din Mezia, o cetate de la marginea deşertului care mi-e foarte dragă, trăiau, cu mulţi ani în urmă, trei oameni vestiţi pentru înţelepciunea lor.

Erau foarte săraci, lucru neobişnuit în Gabes, unde înţelepciunea era ţinută la mare preţ şi bine răsplătită. Dar starea acestor oameni n-ar fi putut fi alta, pentru că unul era foarte bătrân, altul bolnav de lepră, iar al treilea era un negru cu buze groase. Oamenii credeau că primul e prea bătrân ca să-i mai poată învăţa ceva; de al doilea se temeau că ar putea să-i molipsească de lepră şi de aceea îl ocoleau; iar pe al treilea nu-l ascultau, fiindcă printre ei era lucru ştiut că înţelepciunea nu venise niciodată din Etiopia.

Cei trei înţelepţi îşi uniseră sărăcia. În timpul zilei cerşeau la poarta aceluiaşi templu, iar noaptea dormeau pe acelaşi acoperiş. Astfel măcar aveau prilejul să-şi omoare timpul meditând la toate lucrurile minunate pe care le observau în natură şi în seminţia oamenilor.

Într-o noapte, pe când dormeau unul lângă altul pe un acoperiş pe care crescuseră nişte uimitori maci roşii, cel mai bătrân dintre ei s-a trezit; şi cum a aruncat o privire în jur, cum i-a trezit şi pe ceilalţi.

— Binecuvântată fie sărăcia care ne sileşte să dormim sub cerul liber! le-a spus. Treziţi-vă şi ridicaţi ochii spre cer!

— Ei bine, a continuat Seceta cu un ton mai blând, a fost o noapte pe care nimeni dintre cei care au văzut-o n-a putut s-o uite! Cerul, care de obicei seamănă cu o boltă arcuită, era atât de strălucitor încât părea adânc şi transparent şi plin de valuri ca o mare. Lumina ţâşnea din toate părţile, iar stelele înotau la felurite adâncimi; unele prin valuri, altele pe deasupra lor.

Departe, în înaltul cerului, cei trei au văzut apărând o umbră nedesluşită. Umbra călătorea prin spaţiu rostogolindu-se ca o minge, venind din ce în ce mai aproape, şi pe măsură ce se apropia a început să strălucească. Dar strălucea ca trandafirii – să dea Dumnezeu să se ofilească toţi! – când li se desfac petalele din boboci. Creştea tot mai mult şi coaja întunecată se desfăcea, iar lumina a izbucnit dinăuntru în patru direcţii, ca nişte frunze. Până la urmă, când a ajuns lângă steaua cea mai apropiată, s-a oprit. Apoi din ea s-a desfăcut petală după petală o lumină trandafirie, strălucitoare, până când a devenit perfectă, luminând ca o stea între stele.

Când cei trei oameni sărmani au văzut asta, înţelepciunea lor le-a spus că pe pământ s-a născut un rege puternic, care prin măreţia şi puterea lui se va ridica mai sus decât Cirus sau Alexandru cel Mare; şi şi-au spus:

— Hai să mergem la părinţii copilului care tocmai s-a născut şi să le spunem ce am văzut! Poate că ne vor răsplăti cu o pungă cu bani sau cu o bijuterie de aur.

Şi-au luat toiegele de călătorie şi au plecat la drum. Au trecut prin cetate şi apoi au ieşit pe porţile ei; dar au rămas cuprinşi de îndoieli pentru un timp când au văzut în faţa ochilor întinderea nesfârşită a deşertului, de care toţi oamenii se temeau. Apoi au văzut steaua cea nouă

aruncând o rază îngustă de lumină peste nisipul deşertului şi s-au avântat cu încredere înainte, călăuziţi de stea.

Toată noaptea au mers prin pustiul de nisip, vorbind despre regele nou-născut, pe care credeau că aveau să-l găsească într-un leagăn de aur, jucându-se cu pietre preţioase.

Îşi făceau timpul să treacă mai uşor vorbind despre cum ar trebui să se apropie de părinţii lui, regele şi regina, şi să le spună că cerurile i-au menit fiului lor putere, frumuseţe şi bucurie mai mari decât ale regelui Solomon. Şi se mândreau că Dumnezeu i-a ales pe ei să vadă steaua. Îşi spuneau că părinţii nou-născutului aveau să-i răsplătească cu nu mai puţin decât douăzeci de pungi de aur; poate că aveau să le dea atât de mult aur, încât niciodată nu vor mai avea de îndurat chinurile sărăciei.

Stăteam la pândă ca un leu, a continuat Seceta, aşteptând să mă năpustesc asupra călătorilor cu chinurile setei, dar m-au ocolit. Toată noaptea steaua i-a călăuzit, iar în zori, când cerul s-a luminat şi toate celelalte stele au pălit, strălucirea ei a rămas aceeaşi, luminând pustiul, şi i-a dus spre o oază în care au găsit un izvor şi un pom cu fructe coapte. Acolo s-au odihnit toată ziua. Iar pe seară, când au văzut razele stelei pe nisip, şi-au continuat drumul.

Judecând după felul de a vedea al oamenilor, şi-a urmat Seceta povestea, a fost o călătorie minunată. Steaua i-a călăuzit astfel încât n-au fost nevoiţi să sufere nici de foame, nici de sete. I-a dus dincolo de spinii ascuţiţi, i-a făcut să ocolească valurile de nisip; au scăpat de arsura soarelui şi de furtunile fierbinţi ale deşertului. Cei trei înţelepţi îşi tot spuneau unul altuia:

— Dumnezeu ne apără şi ne binecuvântează călătoria. Suntem trimişii Lui.

Apoi, unul câte unul, au căzut sub puterea mea, a povestit mai departe Seceta. Inimile acestor drumeţi călăuziţi de stea au devenit la fel de uscate ca deşertul prin care călătoreau. Erau plini de o trufie nebunească şi măcinaţi de lăcomie.

— Suntem trimişii Domnului! repetau cei trei înţelepţi. Tatăl regelui nou-născut n-o să ne poată răsplăti cum se cuvine nici dacă ne-ar dărui o caravană încărcată cu aur.

Încetul cu încetul, steaua i-a condus spre vestitul râu al Iordanului şi apoi spre colinele din Iudeea. Într-o noapte, steaua s-a oprit peste cetatea Betleem, o aşezare de pe vârful unei culmi stâncoase, strălucind printre măslini.

Cei trei înţelepţi s-au uitat în jurul lor să vadă castelele şi turnurile fortificate şi zidurile înalte pe care se aşteptau să le afle într-o cetate regească; dar n-au zărit nici urmă de aşa ceva. Mai mult, lumina stelei nu-i călăuzea în cetate, ci adăsta deasupra unei peşteri de la marginea aşezării. Acolo, lumina blândă se strecura prin intrarea peşterii, arătându-le celor trei un prunc în braţele mamei lui, care-l legăna să adoarmă.

Deşi vedeau cum lumina stelei forma o aură în jurul capului copilului, ca o coroană, cei trei au rămas afară. N-au intrat să-i profeţească măriri şi împărăţii pruncului. S-au întors şi au plecat fără să dea nici un semn al prezenţei lor acolo. S-au îndepărtat de prunc şi au coborât panta dealului.

— Am bătut oare atâta drum ca să găsim nişte cerşetori la fel de săraci ca noi? au zis ei. Dumnezeu ne-a adus până aici ca să putem să ne batem joc de el şi să profeţim măriri pentru pruncul unui păstor? Acest copil nu va face niciodată mai mult decât să păzească oile aici, în vale.

Seceta a chicotit ca pentru sine şi a dat din cap către cei care-o ascultau, ca şi cum ar fi vrut să spună: „Nu-i aşa

că am dreptate? Sunt pe lumea asta lucruri mai uscate decât nisipurile deşertului, şi nimic nu e mai sec decât poate fi inima omenească”.

Cei trei înţelepţi n-au apucat să meargă prea mult; s-au oprit şi s-au întrebat dacă nu cumva se rătăciseră, dacă nu se abătuseră de la calea arătată de stea, a continuat Seceta. S-au uitat în sus să găsească din nou steaua care să-i călăuzească pe drumul cel bun; dar au văzut că steaua care-i adusese tocmai din îndepărtatul răsărit dispăruse de pe bolta cerească.

Cei trei străini au tresărit şi pe feţele lor s-a întipărit suferinţa.

Ceea ce s-a întâmplat atunci, a spus mai departe Seceta, se potriveşte cu modul oamenilor de a judeca ceea ce este, poate, o binecuvântare. Lucru sigur e că, atunci când cei trei înţelepţi n-au mai văzut steaua, au înţeles dintr-odată că păcătuiseră împotriva lui Dumnezeu.

Şi s-a întâmplat cu ei acelaşi lucru care se întâmplă cu pământul toamna, când încep să cadă ploile grele, a continuat Seceta, furioasă. S-au cutremurat de frică, la fel ca oamenii care tremură când fulgeră şi tună în cer; toată firea lor s-a înmuiat, iar umilinţa le-a încolţit în suflet şi a crescut ca firele de iarbă verde.

Trei zile şi trei nopţi au rătăcit prin ţinut, căutând copilul pe care aveau să-l preamărească; dar steaua nu s-a mai arătat ca să-i călăuzească. Se rătăceau tot mai mult şi au fost cuprinşi de ce mai mare disperare şi nelinişte. În a treia noapte, au venit la această fântână să bea apă.

Atunci Dumnezeu le-a iertat păcatul şi, când s-au aplecat peste marginea fântânii, au văzut răsfrântă în oglinda apei steaua care-i adusese din răsărit. Îndată au ridicat ochii spre cer şi au văzut-o şi acolo, iar lumina ei i-a condus din nou până la peştera din Betleem, unde au căzut în genunchi în faţa pruncului şi au spus:

— Îţi aducem vase de aur pline cu tămâie şi mirodenii, pentru că tu vei fi cel mai mare rege dintre toţi care au trăit şi vor trăi pe pământ, de la începutul şi până la sfârşitul timpurilor!

Atunci pruncul şi-a pus mâna pe capetele lor plecate, iar când s-au ridicat, o!, pruncul le dăduse daruri mai preţioase decât le-ar fi putut oferi orice rege; pentru că bătrânul cerşetor întinerise, cel mâncat de lepră se însănătoşise, iar negrul se transformase într-un tânăr frumos, cu pielea albă. Şi se spune că toţi erau atât de minunaţi, încât au plecat şi fiecare a devenit rege în ţara lui.

Seceta s-a oprit, iar cei trei străini i-au lăudat povestea.

— Ai povestit foarte frumos, au spus ei.

— Dar mă mir, a adăugat unul, că cei trei înţelepţi n-au făcut nimic pentru fântâna care le-a arătat steaua. Oare să fi uitat cu totul o asemenea binefacere?

— N-ar trebui ca această fântână, a spus al doilea străin, să le amintească mereu oamenilor că ceea ce se pierde pe culmile mândriei şi ale deşertăciunii poate fi regăsit în umilinţa cea mai adâncă?

— Sunt cei plecaţi mai răi decât oamenii care trăiesc? a întrebat al treilea. Oare recunoştinţa moare în sufletele celor care ajung să trăiască în rai?

Şi, când a auzit asta, Seceta a izbucnit într-un strigăt sălbatic. Îi recunoscuse pe străini! A înţeles cine erau şi a fugit de ei ca o nebună, ca să nu vadă cum cei trei înţelepţi îşi chemau servitorii să mâne cămilele încărcate de burdufuri mai aproape şi să umple sărmana fântână muribundă cu apa pe care o aduseseră din rai.

COPILUL DIN BETLEEM

În faţa porţilor cetăţii Betleem stătea de pază un soldat roman. Era tot înzăuat şi purta coif. La şold avea o sabie scurtă, iar în mână ţinea o lance. Stătea acolo toată ziua aproape nemişcat, astfel încât părea să fie o statuie de fier.

Locuitorii cetăţii intrau şi ieşeau pe poartă, cerşetorii stăteau culcaţi în umbra ei, vânzătorii de fructe şi de vin se aşezau cu coşurile şi cu vasele lor pe lângă soldat, dar el abia catadicsea să-şi întoarcă uneori capul şi să se uite spre ei.

Părea să spună: „Nu e nimic de văzut aici. De ce mi-ar păsa de voi, care munciţi şi vă târguiţi şi veniţi aici cu ulcioare de ulei şi burdufuri de vin! Dacă aş vedea o armată înşiruindu-se să întâmpine duşmanul, asta ar fi ceva demn de privit! Sau o învălmăşeală şi o luptă pe viaţă şi pe moarte, cu călăreţi năpustindu-se asupra unei mulţimi de oameni pe jos! Nimic nu e mai plăcut pentru mine decât să văd scene de război. Tânjesc să văd steagurile cu vulturul roman fluturând în aer. Îmi e dor de sunetul cornurilor, de armele strălucitoare, de sângele roşu curgând în valuri!”.

Chiar în faţa porţilor cetăţii se întindea o pajişte pe care creşteau o mulţime de crini. Zi după zi, soldatul stătea cu privirea îndreptată spre pajişte, dar nici o clipă nu i-a trecut prin minte să admire extraordinara frumuseţe a florilor. Uneori observa trecătorii care se opreau să se uite la crini şi se mira că oamenii poposeau din drumurile lor ca să se uite la ceva atât de obişnuit. „Oamenii ăştia nu ştiu ce-i frumuseţea”, se gândea el.

Şi, cum cugeta el aşa, nu vedea nici câmpiile verzi şi livezile de măslini din jurul Betleemului, ci se închipuia într-un pustiu fierbinte din Libia cea însorită. Vedea cu

ochii minţii o legiune de soldaţi mărşăluind într-o coloană lungă şi dreaptă peste nisipul galben, nesfârşit. Razele soarelui ardeau nemilos, nu se vedea nici un izvor răcoritor, deşertul nu avea margini şi soldaţii păreau a nu avea nici o ţintă, iar rătăcirile lor erau fără sfârşit. Îi vedea pe soldaţii istoviţi de foame şi de sete mergând înainte cu paşi şovăitori; îi vedea căzând unul după altul pe jos, copleşiţi de căldura pârjolitoare. Şi cu toate astea mergeau fără să protesteze, fără măcar să le treacă prin minte gândul că şi-ar putea părăsi conducătorul, întorcându-se din drum.

„Asta e adevărata frumuseţe! se gândea soldatul, asta e ceva demn de privirea unui om viteaz!”

Cum stătea de pază în acelaşi loc în fiecare zi, soldatul avea prilejul să se uite la o mulţime de copii frumoşi care se jucau pe acolo. Dar, la fel cum nu-l interesau florile, soldatului nu-i păsa de copii; nu înţelegea ce mare lucru era de văzut la ei. „De ce s-or fi bucurând atâta oamenii când îi văd?”, se gândea el când vedea cum zâmbeau trecătorii care se opreau să se uite la jocurile copiilor. „Ce ciudat cum găsesc unii plăcere în lucruri atât de neînsemnate!”

Într-o zi, când soldatul stătea la postul lui de fiecare zi, a văzut un băieţel de vreo trei ani care ieşise să se joace pe pajişte.

Era un copil îmbrăcat într-o blană de oaie sărăcăcioasă, care se juca singur. Soldatul a stat şi s-a uitat la nou-venit fără să vrea. Primul lucru care i-a atras atenţia a fost că micuţul alerga pe câmpie atât de uşor, încât părea că abia atingea vârful firelor de iarbă. Mai târziu, în timp ce urmărea cu privirea jocul copilului, a devenit din ce în ce mai uimit.

— Jur pe sabia mea! a exclamat, copilul ăsta nu se joacă la fel ca alţii. Dar ce-o fi făcând acolo?

Cum copilul era doar la câţiva paşi de el, soldatul a reuşit să vadă bine ce făcea. A văzut cum întindea mâna să prindă o albină care stătea pe marginea unei flori şi era atât de împovărată de polen, încât abia îşi putea întinde aripile ca să zboare. A văzut, spre marea lui uimire, cum albina s-a lăsat prinsă fără să încerce să scape şi fără să-l înţepe cu acul ei pe copil. Când micuţul a reuşit să ţină bine albina între degeţele, a alergat la o crăpătură din zidul cetăţii, în care roiul îşi găsise adăpost, şi a pus acolo albina. După ce a ajutat-o astfel pe prima, s-a grăbit spre altă albină. Toată ziua, soldatul l-a urmărit pe copil prinzând albine şi ducându-le acasă la ele.

„Copilul ăsta e, de bună seamă, mai lipsit de minte decât toţi pe care i-am văzut în viaţa mea, se gândea soldatul. De ce şi-o fi pus în cap să ajute albinele astea care ştiu să aibă grijă de ele şi singure şi, pe deasupra, pot să-l înţepe? Mă întreb ce fel de om o să ajungă dacă o să trăiască să se facă mare?”

Micuţul venea în fiecare zi să se joace pe pajişte, iar soldatul nu se putea opri să se minuneze de el şi de jocurile lui.

„E foarte ciudat, se gândea el. Stau aici de pază de trei ani şi până acum n-am văzut nimic care să mă intereseze, în afară de copilul ăsta.”

Dar soldatul nu era nicidecum bucuros de vederea copilului; dimpotrivă! Pentru că îi amintea de o prezicere teribilă a unui profet iudeu, care profeţise că într-o zi va veni vremea în care pe tot pământul va fi pace între oameni; că nu se va mai vărsa sânge timp de o mie de ani, nu va mai avea loc nici un război, iar oamenii se vor iubi ca fraţii. Când soldatul se gândea că s-ar putea întâmpla ceva atât de îngrozitor, un fior îi trecea prin tot corpul şi îşi încleşta mâinile pe lance ca şi cum ar fi căutat să se sprijine de ceva.

Iar acum, cu cât soldatul se uita mai mult la copil şi la jocurile lui, cu atât se gândea la profeţia celor o mie de ani de pace. Nu se temea că acele vremuri au venit, dar nu-i plăcea să i se amintească de ceva atât de demn de ură.

Într-o zi, când micuţul se juca printre florile de pe pajiştea cea frumoasă, o ploaie aprigă s-a iscat din înaltul norilor. Când a văzut ce picături mari şi grele de ploaie se abăteau asupra florilor fragile de crin, a părut îngrijorat de soarta frumoaselor lui tovarăşe de joacă. S-a grăbit spre cele mai mari şi mai frumoase flori şi le-a aplecat tulpinile rigide la pământ, astfel încât ploaia să nu bată direct deasupra corolelor. Cum apleca o floare, se grăbea spre alta şi îi apleca la fel tulpina, cu floarea întoarsă în jos. Şi tot astfel a făcut în continuare până când toţi crinii de pe pajişte au fost puşi la adăpost de furtună.

Soldatul a zâmbit în sinea lui când a văzut ce făcea băiatul. „Teamă mi-e că n-o să primească din partea crinilor nici o mulţumire, şi-a zis el. Fireşte că toate tulpinile s-au rupt. Nu trebuie niciodată să îndoi aşa tulpinile astea atât de ţepene!”

Dar, când ploaia s-a oprit, soldatul l-a văzut pe copil grăbindu-se spre crini şi ridicându-i. Spre marea lui uimire, băiatul a îndreptat tulpinile ţepene cât se poate de uşor. Se vedea că nici una nu era ruptă sau vătămată în vreun fel. Copilul alerga de la o floare sau alta şi în scurtă vreme crinii pe care-i salvase străluceau în toată splendoarea lor pe pajişte.

Când a văzut asta, soldatul a fost cuprins de o mânie nemărginită. „Ce copil ciudat! se gândea el. Nu pot să cred că s-a apucat de ceva aşa de nebunesc. Ce fel de bărbat o să iasă din el dacă nu poate îndura să vadă măcar un crin stricat de ploaie? Ce-o să se întâmple dacă un asemenea om ar trebui să meargă la război? Ce-ar face dacă i s-ar

porunci să dea foc unei case în care sunt femei şi copii sau să scufunde o corabie cu o mulţime de suflete la bord?”

Şi iarăşi i-a trecut prin minte vechea profeţie şi l-a apucat teama că vremurile acelea aveau să vină curând. „Dacă a apărut pe lume un copil ca acesta, s-a gândit el, poate că vremea împlinirii profeţiei e foarte aproape. De pe acum e pace în întreaga lume; şi va veni sigur ziua în care nu va mai izbucni nici un război. Şi de atunci înainte toţi oamenii vor avea mintea la fel ca acest copil: le va fi teamă să-şi facă rău unul altuia, da, nu vor mai avea curaj nici cât să rupă o floare ori să omoare o albină! N-o să se mai înfăptuiască nimic curajos, n-o să mai fi câştigate bătălii glorioase, nici un triumvirat glorios n-o să mai vedem pe Capitoliu. N-o să se mai întâmple nimic din tot ce năzuieşte să vadă un om curajos.”

Iar soldatul – care tot timpul sperase că va apuca un nou război şi va ajunge să fie bogat şi puternic prin faptele sale de vitejie – a simţit atâta mânie împotriva băieţelului de trei ani, încât şi-a ridicat suliţa, ameninţându-l, când copilul a trecut alergând pe lângă el.

Într-o zi, copilul n-a mai căutat să ajute albinele sau florile de crin, ci a făcut ceva care soldatului i s-a părut şi mai nefolositor şi lipsit de minte.

Era o zi îngrozitor de fierbinte, iar razele soarelui băteau în coiful şi în armura soldatului atât de tare, încât se simţea încătuşat într-un veşmânt de foc. Trecătorii vedeau că ostaşul suferea de chinurile setei. Ochii i se înroşiseră şi stăteau să-i iasă din cap, avea buzele arse şi uscate; dar, cum soldatul era călit de căldura arzătoare a deşerturilor Africii, nu-i păsa prea mult de asta şi nici nu i-a trecut prin minte să-şi părăsească locul în care stătea de pază. Dimpotrivă, era mulţumit să se arate atât de puternic şi de răbdător în faţa trecătorilor şi nu căuta să se adăpostească de soare.

În timp ce îndura arşiţa şi se lăsa aproape ars de viu, băieţelul care se juca pe câmpie s-a apropiat deodată de el. Ştia foarte bine că soldatul nu-i era prieten şi avusese grijă întotdeauna să nu ajungă în bătaia lăncii lui; dar acum a venit în fugă aproape de el şi l-a privit lung, cu atenţie; apoi s-a grăbit cât a putut de tare peste drum. Când s-a întors, avea mâinile făcute căuş şi aducea în ele câţiva stropi de apă.

„Poate copilul ăsta s-a gândit el singur să alerge şi să-mi aducă apă de băut”, s-a gândit soldatul. „Sigur îi lipseşte o doagă. Ce, un soldat roman nu-i în stare să îndure puţină căldură? De ce trebuie copilul ăsta să dea fuga să-i ajute pe cei care nu-i cer ajutorul? N-am nevoie de compătimirea lui. Aş vrea să dispară din lume şi copilul ăsta, şi toţi cei care sunt ca el!”

Copilul venea spre el încet, păşind cu atenţie. Îşi ţinea degeţelele strânse ca să nu verse nici un strop de apă. În timp ce se apropia de soldat, stătea cu ochii pe apa pe care i-o aducea şi n-a văzut că omul se încruntase şi-l privea ca şi cum i-ar fi interzis să mai înainteze.

În cele din urmă, copilul a ajuns lângă soldat şi i-a oferit apa din palmele lui.

În drum, pletele aurii şi dese îi căzuseră pe frunte şi şi-a scuturat capul de mai multe ori ca să poată privi în sus. Când a reuşit să vadă şi şi-a dat seama cât de urât se uita la el soldatul, nu s-a speriat, ci a stat liniştit şi l-a îmbiat, cu un zâmbet fermecător, să bea apa pe care i-o adusese. Dar soldatul n-avea de gând să primească bunătatea acestui copil pe care-l privea ca pe un duşman. Nu s-a uitat la chipul lui frumos, ci a stat ţeapăn şi nemişcat, fără să dea nici un semn că înţelegea ce voia de la el copilul.

Dar nici micuţul nu pricepea că omul voia să-l facă să plece de lângă el. Zâmbind încrezător la el în tot acest timp, s-a ridicat pe vârfurile picioarelor şi şi-a întins

mâinile cât de sus a putut, astfel ca soldatul cel uriaş să poată ajunge mai uşor la apă.

Soldatul era atât de mânios că un copil voia să-l ajute, încât şi-a înşfăcat lancea, ameninţându-l ca să-l pună pe fugă.

Însă chiar atunci arşiţa şi razele soarelui au bătut atât de tare asupra soldatului, încât a văzut flăcări roşii dansându-i în faţa ochilor şi a simţit cum i se topeau creierii în cap. L-a cuprins teama că soarele avea să-l ucidă dacă nu va găsi numaidecât alinare.

Scos din fire de teroare şi de primejdia care plutea asupra lui, soldatul a aruncat lancea la pământ, a apucat cu amândouă mâinile copilul, l-a ridicat şi a sorbit cât a putut de mult din apa din căuşul palmelor lui.

Doar câteva picături i-au atins limba, dar n-a fost nevoie de mai mult. Cum a gustat din apă, o răcoare minunată s-a stârnit în trupul lui şi n-a mai simţit nici coiful, nici armura arzând şi apăsându-l. Razele soarelui şi-au pierdut toată puterea ucigătoare. Buzele uscate ale soldatului s-au înmuiat şi s-au umezit, iar flăcările roşii au încetat să-i mai danseze prin faţa ochilor.

Înainte să-şi dea seama ce era cu el, lăsase jos din braţe copilul, care se întorsese în fugă la joaca lui pe pajişte. Uimit, soldatul a început să se întrebe: „Ce fel de apă mi-o fi dat copilul? A fost o băutură nemaipomenită! Trebuie să-i arăt cât sunt de recunoscător”.

Dar, pentru că îl ura pe micuţ, curând şi-a alungat din minte acest gând. „E doar un copil, s-a gândit, şi nu ştie de ce se poartă aşa. Nu face decât să se joace cum îi place. Oare i-au mulţumit albinele şi crinii? Nu trebuie să-mi bat capul cum să-i mulţumesc. Nici măcar nu ştie că m-a ajutat.”

Soldatul s-a înfuriat şi mai tare pe copil ceva mai târziu, când l-a văzut intrând pe poartă pe unul dintre

comandanţii soldaţilor romani care pe atunci aveau tabăra în Betleem.

„Uite ce puteam să păţesc din cauză nerodului ăluia mic! s-a gândit el. Dacă venea aici Voltigius cu câteva clipe mai devreme, m-ar fi văzut ţinând un copil în braţe.”

Centurionul a venit drept la soldat şi l-a întrebat dacă puteau să vorbească fără să fie auziţi de careva. Avea să-i împărtăşească un secret.

— Dacă ne îndepărtăm cu zece paşi de poartă, a răspuns soldatul, n-o să ne poată auzi nimeni.

— Ştii, i-a spus centurionul, că regele Irod a încercat în zadar să pună mâna pe un copil care creşte aici, în Betleem. Prezicătorii şi preoţii lui i-au spus că acel copil se va ridica şi-i va lua tronul şi va aduce pe lume o mie de ani de pace şi de sfinţenie. Înţelegi, de bună seamă, că Irod ar vrea să-l nimicească pe acest copil!

— Înţeleg! a răspuns repede soldatul, dar asta ar trebui să fie cel mai uşor lucru din lumea asta.

— Sigur că ar fi uşor, a răspuns centurionul, dacă regele ar şti care dintre toţi copiii din Betleem este acela.

Ostaşul s-a încruntat.

— Păcat că prezicătorii nu ştiu să-i spună care e.

— Dar acum Irod a pus la cale un vicleşug şi crede că aşa o să poată să-l nimicească pe prinţul păcii, a continuat centurionul. A făgăduit să-i răsplătească pe toţi cei care-l vor ajuta.

— Orice va porunci Voltigius se va face, fără nici o răsplată de bani sau daruri, a spus soldatul.

— Îţi mulţumesc, i-a răspuns centurionul. Atunci ascultă planul regelui: vrea să sărbătorească ziua de naştere a fiului său mai mic printr-o serbare la care sunt poftiţi toţi copiii de parte bărbătească din Betleem care au între doi şi trei ani, împreună cu mamele lor. Şi la această serbare...

S-a oprit deodată şi a râs când a văzut expresia de dezgust de pe faţa soldatului.

— Prietene, a continuat, nu trebuie să-ţi fie teamă că Irod ne va pune să fim dădace de copii mici. Acum apleacă-ţi urechea lângă buzele mele şi o să-ţi încredinţez planul lui.

Comandantul a şuşotit îndelung la urechea soldatului, iar când a terminat de dezvăluit ce punea la cale regele, a adăugat:

— Cred că nu mai e nevoie să-ţi spun că trebuie să păstrezi totul în cea mai mare taină, altfel planul se va duce de râpă.

— Ştii că poţi să ai încredere deplină în mine, Voltigius, a spus soldatul.

După ce a plecat centurionul, iar soldatul a rămas din nou singur la locul lui de pază, s-a uitat împrejur să vadă copilul. Micuţul se jucase în tot acest timp printre flori, iar soldatul s-a trezit gândindu-se că băieţelul era la fel de uşor şi de fermecător ca un fluture. Deodată a început să râdă.

„Cu adevărat, şi-a zis în sinea lui, n-o să mai am multă vreme sub ochi copilul ăsta să-mi fac sânge rău la vederea lui. O să fie poftit la serbarea lui Irod din seara asta.”

A stat la postul lui toată ziua, până când s-a făcut seară, apoi a venit vremea să închidă porţile cetăţii pe timpul nopţii.

Când a terminat de făcut asta, a luat-o pe străzile înguste şi întunecate şi a ajuns la minunatul palat în care Irod locuia în Betleem.

În mijlocul acestui palat imens era o curte pardosită cu piatră, înconjurată de clădiri de-a lungul cărora se întindeau trei galerii deschise, una peste alta. Regele poruncise ca serbarea pentru copiii din Betleem să aibă loc în galeria care se afla cel mai sus.

Galeria asta, la porunca regelui, fusese transformată astfel încât arăta ca o potecă acoperită printr-o grădină frumoasă de flori. Tavanul era plin de viţă de vie purtând ciorchini de struguri minunaţi, iar de-a lungul stâlpilor creşteau în vase mari pomişori încărcaţi de rodii şi portocale coapte. Podelele erau presărate cu petale de trandafiri care formau un covor gros şi moale. Şi de-a lungul balustradelor, a cornişelor, a meselor şi a divanelor joase erau ghirlande de crini albi, strălucitori.

Ici şi colo în această grădină de flori erau bazine mari de marmură cu apă străvezie în care înotau peştişori aurii şi strălucitori. Păsări multicolore din ţinuturi îndepărtate stăteau în copăcei, iar într-o colivie era un corb bătrân care croncănea necontenit.

Când a început sărbătoarea, galeria s-a umplut de copii şi de mamele lor. Cum au intrat în palat, copiii au fost îmbrăcaţi cu veşminte albe tivite cu purpuriu şi li s-au pus cununi de trandafiri pe capetele cu bucle întunecate. Femeile veneau mândre în rochiile lor purpurii şi albastre, cu vălurile albe care atârnau în falduri lungi de pe acoperămintele înalte, împodobite cu monede de aur şi lănţişoare, pe care le purtau pe cap. Unele îşi purtau pruncii pe umeri, altele îi duceau de mână, iar altele îi ţineau în braţe pe copiii lor care se speriaseră de toată lumea aceea străină.

Femeile s-au aşezat pe podeaua galeriei. Cum au luat loc, au apărut sclavii palatului şi au pus înaintea lor măsuţe joase pe care le-au umplut cu ce voia să mănânce şi să bea fiecare, aşa cum se cuvenea la un ospăţ al regelui, şi toate mamele, fericite, au început să mănânce şi să bea, păstrându-şi în acest timp demnitatea mândră şi plină de graţie care era cea mai frumoasă podoabă a femeilor din Betleem.

De-a lungul peretelui din fund al galeriei, aproape ascunşi de ghirlandele de flori şi de pomi, se aflau două rânduri de soldaţi îmbrăcaţi în armuri. Stăteau perfect nemişcaţi, ca şi cum nu i-ar fi interesat nimic din ce se petrecea în jurul lor. Femeile nu se puteau stăpâni să arunce câte o privire curioasă, din când în când, spre trupa de bărbaţi înzăuaţi în fier. „De ce e nevoie de soldaţi aici? şuşoteau ele. Oare Irod crede că noi, femeile, nu ştim cum să ne purtăm la o serbare? Îşi închipuie că trebuie să ne păzească soldaţii?”

Dar altele şopteau că aşa se cuvine să fie în casa unui rege. Irod nu dăduse niciodată o petrecere fără să aibă palatul plin de soldaţi. Războinicii în armuri grele se aflau acolo să stea de pază, în onoarea femeilor.

În primele momente ale serbării, copiii erau sfioşi şi nesiguri şi se ţineau aproape de mamele lor. Dar după puţin timp au început să umble prin jur şi să se bucure de toate darurile oferite de Irod.

Regele crease o ţară fermecată pentru micuţii lui oaspeţi. În timp ce umblau prin galerie, au găsit stupi cu faguri plini de miere din care puteau mânca fără să-i înţepe nici o albină. Au aflat copaci care se încovoiau ca să le ofere crengile pline de fructe. Într-un colţ au dat peste nişte magicieni care le-au umplut pe loc buzunarele cu jucării; iar în altul, au descoperit un îmblânzitor de fiare care le-a arătat o pereche de tigri atât de blânzi, încât copiii au putut să stea călare pe ei.

Dar în întregul paradis, cu toate minunile lui, nimic nu le-a atras mai mult atenţia micuţilor decât şirul lung de soldaţi care stăteau nemişcaţi la capătul galeriei. Privirile le erau captivate de coifurile lor lucitoare, de chipurile aspre şi împietrite şi de săbiile lor vârâte în teci bogat împodobite.

Tot timpul cât s-au jucat între ei, s-au gândit fără încetare la soldaţi. Încă stăteau la distanţă, dar ar fi vrut să se apropie ca să vadă dacă oamenii aceia erau vii şi dacă puteau să se mişte.

Jocurile şi bucuria copiilor se înteţeau tot mai mult, dar soldaţii au rămas în tot acest timp nemişcaţi. Părea de necrezut pentru copilaşi că oamenii aceia puteau să stea atât de aproape de ciorchinii de struguri şi de alte bunătăţi fără să întindă mâinile după ele.

În cele din urmă, unul dintre băieţaşi nu şi-a mai putut înfrâna curiozitatea. Pe furiş, gata să fugă, s-a apropiat de unul dintre soldaţi; şi, dacă a văzut că stătea în continuare ţeapăn, fără să facă nici cea mai mică mişcare, a venit şi mai aproape. În cele din urmă, a ajuns să-i atingă şireturile de la sandale şi gleznele.

Atunci – ca şi cum ar fi fost vorba de o fărădelege nemaivăzută – toţi acei oameni de fier s-au pus în mişcare cu o furie de nedescris şi s-au aruncat asupra copiilor, înşfăcându-i. Unii i-au aruncat în sus ca pe nişte proiectile, iar copiii zburau printre lămpi şi ghirlande de flori peste balustradă şi cădeau în curte, unde se zdrobeau de pardoseala de piatră şi mureau pe loc. Alţii trăgeau săbiile din teacă şi străpungeau inimile copiilor; iar alţii le zdrobeau capetele de perete înainte de a-i arunca în curtea întunecată.

În primul moment după ce a început măcelul, s-a făcut o tăcere adâncă. În timp ce trupurile micuţe încă zburau prin aer, femeile erau împietrite de spaimă. Dar, deodată, toate nefericitele mame s-au trezit şi au înţeles ce se întâmpla, şi s-au repezit spre soldaţi, strigând într-un glas.

Mai rămăseseră în galerie câţiva copii pe care soldaţii nu reuşiseră să pună mâna la primul atac. Războinicii îi urmăreau, iar mamele se aruncau înaintea lor, apucând cu

mâinile goale săbiile scoase din teacă pentru a-i împiedica pe soldaţi să ucidă copiii. Mai multe femei ai căror copii fuseseră omorâţi s-au aruncat asupra soldaţilor şi au încercat să-i strângă de gât ca să răzbune moartea micuţilor.

În învălmăşeala asta, în timp ce palatul răsuna de ţipete îngrozitoare şi erau înfăptuite cruzimile cele mai inumane, soldatul care obişnuia să facă de pază la poarta cetăţii stătea nemişcat în capătul scărilor care coborau din galerie.

N-a luat parte la măcel, ci doar ridica sabia în faţa femeilor care reuşiseră să-şi înşface copii şi încercau să scape pe scări. Iar înfăţişarea lui, cum stătea acolo, întunecat şi neîndurător, era atât de înfiorătoare, încât mamele care încercaseră să fugă preferau să se arunce peste balustradă ori să se întoarcă în toiul luptei decât să rişte să treacă de el.

„Voltigius a făcut bine când m-a pus de pază aici, se gândea soldatul. Unul mai tânăr şi mai lipsit de minte şi-ar fi lăsat locul şi s-ar fi repezit în luptă. Dacă m-aş fi lăsat şi eu ispitit să intru în măcel, cel puţin o duzină de copii s-ar fi strecurat să scape pe aici.”

În timp ce se gândea el aşa, o tânără femeie care-şi smulsese copilul din învălmăşeală s-a repezit spre el. Nici unul dintre soldaţii pe lângă care trecuse nu reuşise s-o oprească, pentru că se luptau cu alte femei, şi astfel reuşise să ajungă la capătul galeriei.

„Ah, uite una care se pregăteşte să scape, şi-a spus soldatul. Nici ea şi nici copilul nu sunt răniţi”.

Femeia s-a năpustit spre soldat alergând atât de repede încât părea să zboare, iar bărbatul nici n-a avut timp să desluşească trăsăturile ei sau ale copilului. Şi-a întins sabia către ei, iar femeia s-a repezit înainte, cu

copilul în braţe. Se aştepta să-i vadă căzând pe podea, străpunşi de sabie.

Dar chiar în clipa aceea soldatul a auzit un zumzet mânios deasupra capului şi pe loc a simţit o durere ascuţită într-un ochi. Era o durere atât de cumplită încât a încremenit, năucit, iar sabia i-a căzut din mână. Şi-a dus mâna la ochi şi, când a prins o albină, a înţeles că suferinţa aceea chinuitoare i se trăgea de la acul unei vietăţi mărunte.

Iute ca fulgerul, soldatul s-a aplecat să-şi ia sabia de pe jos, sperând că mai avea timp să-i ajungă din urmă pe fugari.

Dar albina îşi făcuse treaba foarte bine.

În timpul scurt cât soldatul fusese ca orbit, tânăra mamă reuşise să treacă de el şi să coboare scările; şi, cu toate că se repezise după ea cu toată graba de care era în stare, n-a mai reuşit s-o găsească. Dispăruse fără urmă; şi, în tot marele palat, nimeni n-a mai putut să descopere unde fugise.

* * *

A doua zi de dimineaţă soldatul, împreună cu câţiva tovarăşi ai lui, stătea de pază la porţile cetăţii. Era devreme în zori şi de-abia deschiseseră porţile. Dar se părea că nimeni nu se aştepta să fie deschise în acea zi, pentru că nici un grup de truditori ai câmpului nu ieşea din cetate, cum se întâmpla în fiecare dimineaţă. Toţi locuitorii din Betleem erau atât de îngroziţi de vărsarea de sânge din acea noapte, încât nimeni nu îndrăznea să iasă din casă.

— Pe sabia mea! a zis soldatul, cum stătea şi se uita pe străduţa îngustă care ducea spre porţi, cred că Voltigius a făcut o greşeală prostească. Ar fi fost mai bine să ţină porţile închise şi să le poruncească soldaţilor să

scotocească în fiecare casă până vor găsi băiatul care a scăpat cu viaţă de la serbare. Voltigius se aşteaptă ca părinţii să încerce să-l scoată din cetate cum vor auzi că s-au deschis porţile. Teamă mi-e că nu şi-a făcut socoteala bine. Cât de uşor e să ascundă un copil!

Se întreba dacă vor încerca să ascundă copilul într-un coş cu fructe sau într-un vas mare pentru ulei, ori printre sacii cu grâne încărcaţi într-o caravană.

În timp ce stătea acolo, pândind orice încercare de a fi păcălit astfel, a văzut un bărbat şi o femeie care veneau în grabă pe străduţă spre poartă. Mergeau repede şi aruncau priviri neliniştite în urma lor, ca şi cum ar fi fugit din calea unei primejdii. Bărbatul ţinea strâns în mână coada unui topor şi părea hotărât să lupte cu oricine i-ar fi oprit din drum. Dar soldatul nu s-a uitat la omul acela atât de lung cum s-a uitat la femeie. I se părea că era la fel de înaltă ca tânăra care fugise strecurându-se pe lângă el în noaptea trecută. A observat şi că îşi ridicase poalele veşmântului lung, acoperindu-şi capul. „Poate că şi-a ridicat aşa poalele rochiei ca să ascundă copilul pe care-l ţine în braţe”, s-a gândit soldatul. Cu cât se apropiau, cu atât se vedea mai bine conturat trupul copilului pe care femeia îl purta în braţe sub acoperământul rochiei.

„Sunt sigur acum că asta e femeia care a scăpat azi-noapte. Nu i-am văzut faţa, dar îi recunosc statura înaltă. Şi acum uite-o că vine cu copilul în braţe, fără măcar să încerce să-l ascundă. N-aş fi îndrăznit să sper că o să am un asemenea noroc”, s-a gândit soldatul.

Bărbatul şi femeia au continuat să se îndrepte cu paşi grăbiţi spre poarta cetăţii. În mod vădit, nu se aşteptau să-i oprească nimeni acolo. S-au înfiorat de teamă când soldatul şi-a ridicat lancea şi le-a barat calea.

— De ce nu ne laşi să ne ducem la lucrul câmpului? a întrebat bărbatul.

— Poţi să treci, i-a zis soldatul, dar mai întâi vreau să văd ce ascunde femeia ta sub poalele rochiei.

— Ce e de văzut acolo? a întrebat omul. Avem doar pâinea şi vinul cu care ne hrănim.

— Poate că spui adevărul, cine ştie? a zis soldatul, dar, dacă-i aşa cum zici, de ce stă ea cu spatele? De ce nu mă lasă de bunăvoie să văd ce are acolo?

— Nu vreau să vezi, a zis bărbatul, şi îţi mai spun o dată să ne laşi să trecem!

Zicând acestea, omul a ridicat toporul, dar femeia şi-a pus mâna pe braţul lui.

— Să nu te iei la bătaie cu el! l-a rugat. O să încerc altceva. O să-l las să vadă ce port în braţe şi ştiu că n-o să-i facă nici un rău.

Cu un surâs încrezător şi mândru, s-a întors spre soldat şi a dat puţin la o parte faldurile rochiei.

Numaidecât, soldatul s-a clătinat şi a închis ochii de parcă ar fi văzut o lumină orbitoare. Ceea ce ascundea femeia sub poalele rochiei era atât de strălucitor, încât la început nici n-a ştiut ce vedea.

— Credeam că ai în braţe un copil, a zis el.

— Vezi ce am în braţe, a răspuns femeia.

Atunci soldatul şi-a dat seama că ceea ce strălucea atât de orbitor era un buchet de crini albi, dintre cei care creşteau pe câmp; dar strălucirea lor era mult mai mare şi mai minunată. Abia dacă putea să se uite la ei.

Şi-a vârât mâna printre flori. Tot mai credea că femeia ascunsese copilul printre flori, dar n-a simţit la atingere decât petalele răcoroase.

Era atât de descumpănit, încât în marea-i furie i-ar fi arestat şi pe femeie, şi pe bărbat, dar ştia că n-are nici un temei să facă aşa ceva.

Când femeia l-a văzut atât de zăpăcit, i-a spus:

— N-o să ne laşi să trecem nici acum?

Soldatul şi-a coborât lancea, fără un cuvânt, şi s-a dat la o parte din calea lor.

Femeia şi-a tras din nou rochia peste buchetul de flori şi a privit cu un zâmbet fermecător ceea ce purta în braţe:

— Ştiam eu că n-ai să-i faci nici un rău dacă îl vezi, i-a spus soldatului.

Şi apoi s-au îndepărtat grăbiţi; iar soldatul a stat şi s-a uitat după ei până când i-a pierdut din ochi.

În timp ce îi privea cum se îndepărtau, era aproape sigur că femeia nu purta în braţe un buchet de crini, ci un copil adevărat.

Cum stătea acolo urmărindu-i pe trecători cu privirea, a auzit strigăte pe stradă. Era Voltigius cu mai mulţi dintre oamenii lui, care veneau în fugă.

— Opriţi-i! strigau ei. Închideţi porţile înainte să treacă! Nu-i lăsaţi să scape!

Când au ajuns lângă soldat, i-au spus că dăduseră de urma băiatului care scăpase din măcel. Îl căutaseră şi acasă la părinţii lui, dar le scăpase iarăşi. Îi văzuseră fugind cu copilul: tatăl era un bărbat puternic, cu barbă căruntă, care avea în mână un topor, iar mama era o femeie înaltă care ţinea în braţe copilul ascuns sub poalele rochiei ridicate.

Pe când Voltigius spunea toate acestea, pe poartă a intrat un beduin călare pe un cal straşnic. Fără să spună un cuvânt, soldatul s-a repezit la călăreţ, l-a tras jos de pe cal şi l-a aruncat la pământ, s-a ridicat dintr-un salt în şaua calului şi a pornit în galop pe drum.

* * *

După două zile, soldatul călărea prin pustiul muntos din sudul Iudeei. Încă era pe urmele celor trei fugari din Betleem şi era scos din fire, pentru că urmărirea aceea părea să nu se mai apropie de sfârşit.

— Oamenii ăştia parcă au darul să intre în pământ, bombănea el. De câte ori n-am fost zilele astea atât de aproape de ei încât aş fi putut să arunc lancea în copil, şi cu toate astea mi-au scăpat! Încep să cred că n-o să-i mai ajung niciodată din urmă.

Se simţea tare deznădăjduit, precum cineva care începe să creadă că luptă cu ceva mai presus de puterile lui. Se întreba dacă nu cumva zeii îi apărau pe aceşti oameni.

— E zadarnic să-mi mai dau atâta ostenealã. Ar trebui să mă întorc înainte să pier de foame şi de sete în pustietatea asta! îşi tot spunea el.

Atunci îl apuca teama de ceea ce-l aştepta la întoarcerea acasă dacă avea să revină fără să-şi fi dus la bun sfârşit misiunea.

De două ori lăsase copilul să scape şi nici Voltigius, nici Irod n-aveau să-i ierte aşa ceva.

— Atâta timp cât Irod ştie că unul dintre pruncii de parte bărbătească din Betleem e încă în viaţă, o să trăiască în teamă şi nelinişte, îşi spunea soldatul. Se prea poate să-şi uşureze furia ţintuindu-mă pe o cruce.

Era la ora amiezii şi soldatul îndura chinurile arşiţei în timp ce călărea prin ţinutul muntos pe un drum şerpuind în jurul unor culmi abrupte, peste care nu sufla nici o adiere de vânt. Şi calul, şi călăreţul erau istoviţi, gata să cadă la pământ în fiecare clipă.

Cu câteva ceasuri mai înainte pierduse orice urmă a fugarilor şi se simţea mai descurajat ca oricând.

— Trebuie să renunţ, se gândea el. Cred că e pierdere de timp să-i urmăresc mai departe. Oricum or să moară în pustiul ăsta îngrozitor.

Pe când se gândea aşa, a descoperit într-un perete stâncos de la marginea drumului intrarea boltită a unei peşteri.

Pe loc şi-a mânat calul într-acolo. „O să mă odihnesc puţin în peştera asta răcoroasă”, şi-a făcut el socoteala. Pe urmă poate că am să-i urmăresc pe fugari cu puteri noi.

Şi se pregătea să intre când a rămas împietrit de uluire. Pe fiecare parte a intrării în peşteră creştea câte un crin frumos, cu tulpinile înalte şi drepte, pline de flori. Răspândeau în jur o mireasmă îmbătătoare de miere, iar în jurul lor zburau o mulţime de albine.

Era ceva atât de neobişnuit în deşert, încât soldatul a făcut ceva neaşteptat. A rupt una dintre florile albe şi a luat-o cu el în peşteră.

Grota nu era nici adâncă, nici întunecată, şi cum a intrat a văzut că înăuntru erau cei trei fugari: un bărbat, o femeie şi copilul, dormind întinşi pe jos, cufundaţi într-un somn adânc.

Soldatul nu-şi simţise niciodată inima bătând atât de tare cum îi bătea acum, la vederea celor trei fugari pe care îi urmărise atâta timp. I-a recunoscut pe loc. Erau acolo, dormind, incapabili să se apere, cu totul şi cu totul în puterea lui.

Soldatul şi-a scos repede sabia şi s-a aplecat deasupra copilului adormit.

Cu grijă, a coborât sabia spre inima pruncului şi a cumpănit cu atenţie, ca să poată ucide dintr-o singură lovitură.

S-a oprit o clipă şi s-a uitat la chipul copilului. Acum, când era sigur de victorie, simţea o plăcere crudă în a-şi contempla victima.

S-a bucurat şi mai tare, pentru că l-a recunoscut pe băieţaşul pe care-l văzuse jucându-se cu albinele şi cu crinii pe pajiştea de dincolo de poarta cetăţii.

„Ei, trebuia să fi înţeles eu mai demult! s-a gândit el. De-aia l-am urât de la început pe copilul ăsta, fiindcă el e afurisitul de prinţ aducător de pace.”

Şi-a coborât sabia din nou, plănuind: „Când o să-i aduc la picioare lui Irod capul copilului ăstuia, o să mă pună căpetenie a gărzii sale”.

În timp ce apropia tot mai mult vârful sabiei de inima copilului adormit, se desfăta în sinea lui: „De data asta n-o să mai vină nimeni să-l scape din mâinile mele!”.

Dar soldatul încă avea în mână floarea de crin pe care-o rupsese la intrarea în peşteră; şi, în timp ce se gândea la ce noroc avusese, o albină ascunsă între petalele florii şi-a luat zborul şi a început să bâzâie în jurul capului său.

Soldatul a şovăit. Deodată şi-a amintit de albinele pe care copilul le dusese la roiul lor şi de faptul că o albină îl ajutase pe copil să scape din măcelul de la serbarea dată de Irod. Gândul l-a umplut de uimire; a oprit în aer sabia, a stat nemişcat şi a ascultat în jur, ca să-şi dea seama dacă albina mai era acolo. Dar n-o mai auzea bâzâind. Cum stătea acolo, împietrit, a simţit o mireasmă puternică, minunată, venind dinspre crinul pe care-l ţinea în mână.

Asta l-a făcut să se gândească la crinii pe care îi salvase micuţul; şi şi-a mai amintit că un buchet de crini ascunsese copilul de privirile lui şi astfel fugarii reuşiseră să treacă de poartă.

Din ce în ce mai adâncit în gânduri, soldatul şi-a retras sabia.

„Albinele şi crinii i-au răsplătit copilului faptele bune”, a şoptit ca pentru sine. Apoi, ca un fulger, i-a trecut prin minte gândul că şi lui îi arătase bunătate băieţelul şi s-a înroşit până în vârful urechilor.

„Oare un soldat roman poate uita să răsplătească pe cineva care i-a făcut un bine?”, a şoptit el.

Câteva clipe, soldatul s-a luptat cu sine însuşi. Se gândea la Irod şi la propria-i dorinţă de a-l ucide pe micul prinţ aducător de pace.

— Nu se cuvine să iau zilele acestui copil care mi-a salvat viaţa, şi-a spus, în cele din urmă.

S-a aplecat şi şi-a pus sabia pe jos lângă copil, pentru ca fugarii, când aveau să se trezească, să înţeleagă că scăpaseră.

Atunci a văzut că băieţelul se trezise. Stătea acolo culcat şi se uita la soldat cu ochii lui frumoşi, care străluceau ca stelele.

Războinicul a îngenuncheat în faţa copilului:

— Doamne, Tu eşti Cel Atotputernic! a spus el. Tu eşti Cel care învinge toate. Tu eşti Cel pe care zeii îl iubesc! Tu eşti Cel care va păşi printre vipere şi scorpioni!

I-a sărutat picioarele şi a ieşit încet din peşteră, în timp ce micuţul surâdea urmărindu-l cu privirea uimitoare a ochilor lui mari de copil.

FUGA ÎN EGIPT

Departe, într-unul dintre multele deşerturi din răsărit, cu mii de ani în urmă încolţise un palmier care acum ajunsese nespus de bătrân şi de înalt.

Toţi cei care treceau prin deşert simţeau nevoia să se oprească şi să-l privească, fiindcă era mult mai înalt decât orice alt palmier; şi spuneau despre acest copac că într-o zi va creşte mai înalt decât toate piramidele şi obeliscurile din lume.

Din locul în care bătrânul palmier stătea în singurătatea lui, privind departe peste deşert, într-o bună zi a văzut ceva care i-a făcut coroana puternică de frunze să se clatine pe trunchiul zvelt, cu mare uimire. Undeva, aproape de marginile pustiei, se vedeau mergând două făpturi omeneşti. Erau încă la acea distanţă de la care cămilele se văd la fel de mici ca nişte fluturi; dar în mod sigur erau doi oameni străini; pentru că palmierul îi ştia pe oamenii deşertului. Erau un bărbat şi o femeie care nu aveau nici călăuză, nici cămile care să le poarte poverile; nu aveau nici cort şi nici burdufuri cu apă.

— Cu adevărat, şi-a spus palmierul, oamenii ăştia doi au venit până aici doar ca să-şi caute moartea.

Palmierul s-a uitat scurt, temător, în jurul lui.

— Mă mir, a adăugat el, că nu s-au năpustit leii asupra prăzilor ăstora, dar nu văd nici unul pe lângă ei; nu-i văd nici pe tâlharii deşertului, dar cred că or să vină să-i jefuiască nu peste multă vreme. Pe călătorii ăştia îi pândeşte moartea din şapte părţi. Leii or să-i devoreze, setea o să-i mistuie, furtunile de nisip or să-i îngroape, bătaia soarelui o să-i orbească, hoţii or să-i jefuiască, iar spaima o să-i distrugă.

Şi palmierul a încercat să se gândească la altceva. Soarta menită acestor oameni îl întrista nespus.

Dar pe întreaga pustie care se întindea în faţa palmierului nu era nici un lucru pe care să nu-l fi cunoscut şi să nu-l fi privit de atâtea ori de când era pe lume. Nu exista nimic care să-i atragă atenţia. Aşa că a trebuit să se întoarcă cu gândul la cei doi călători.

— Pe secetă şi pe furtună! a spus palmierul, invocând cei mai primejdioşi duşmani ai Vieţii. Dar ce are femeia în braţe? Cred că nesocotiţii ăştia de oameni au cu ei şi un copilaş!

Palmierul, care nu vedea prea clar la distanţă, ca toate făpturile bătrâne, de fapt văzuse bine. Femeia purta în braţe un copil care dormea cu capul pe umărul ei.

— Copilul nici măcar n-are haine pe el, şi-a spus palmierul. Văd că mama şi-a ridicat poalele rochiei şi l-a învelit. Cred că l-a smuls în grabă din pat şi a fugit cu el. Acum înţeleg: oamenii ăştia sunt nişte fugari. Cu toate astea, tot nişte nesăbuiţi sunt să vină aici, a continuat copacul. Dacă nu cumva îi apără un înger, mai bine şi-ar fi lăsat soarta în mâinile duşmanilor decât să se aventureze în deşert. Acum îmi închipui cum s-a întâmplat totul. Bărbatul era la lucru; copilul dormea în leagăn; femeia ieşise din casă după apă.

Nu apucase să se îndepărteze mai mult de câţiva paşi de uşă, când a văzut duşmanii venind. S-a repezit înapoi, şi-a luat repede copilul şi a fugit. Au umblat zile întregi prin pustietatea asta fără nici o clipă de odihnă. Da, totul trebuie să se fi întâmplat cum am zis, dar dacă nu-i apără vreun înger... Sunt atât de speriaţi, şi totuşi nu simt nici oboseală, nici chinuri. Dar văd că le e sete după febra care străluceşte în ochii lor. Dacă nici eu nu ştiu cum arată chipul unui om însetat...!

Când palmierul s-a gândit la sete, un fior a trecut prin trunchiul lui înalt, iar nenumăratele-i frunze s-au răsucit ca şi cum le-ar fi ţinut cineva deasupra flăcărilor.

— Dacă aş fi o fiinţă omenească, şi-a spus, nu m-aş aventura niciodată în deşert. E foarte cutezător cel care îndrăzneşte să vină aici fără să aibă rădăcini care ajung până la izvoarele de apă din adânc, care nu mor niciodată. Aici e primejdios şi pentru palmieri; da, chiar şi pentru unul ca mine.

Dacă aş putea să-i sfătuiesc, le-aş spune să se întoarcă din drum. Duşmanii lor n-ar putea să fie niciodată la fel de cruzi cum e deşertul! Poate cred că e uşor de trăit aici. Dar ştiu că uneori chiar şi mie mi-a fost greu să rămân în viaţă. Îmi amintesc de vremea când eram tânăr şi un uragan a aruncat peste mine un munte de nisip. Aproape că m-am sufocat. Am crezut că atunci mi-a sunat ceasul din urmă.

Palmierul a continuat să cugete cu voce tare, aşa cum fac oamenii bătrâni şi singuri.

— Aud o melodie minunat de frumoasă printre frunze, a spus. Tot frunzişul îmi freamătă. Acum ştiu ce pune stăpânire pe mine la vederea acestor sărmani străini. Dar nefericita femeie e atât de frumoasă! Mă duce cu gândul la cea mai frumoasă poveste pe care am trăit-o în viaţa mea.

În vreme ce frunzele fremătau în dulcea melodie, palmierul şi-a amintit cum, în vremuri străvechi, două figuri măreţe vizitaseră oaza: Regina din Saaba şi Înţeleptul Solomon. Frumoasa regină trebuia să se întoarcă în ţara ei; regele o însoţise în călătorie, iar acum aveau să se despartă. „În amintirea acestui ceas, a spus regina, plantez un sâmbure de curmală în pământ şi doresc ca din ea să răsară un palmier care să crească şi să trăiască până când în Iudeea va apărea un rege mai măreţ decât Înţeleptul Solomon.” Şi, după ce a spus acestea, a plantat în pământ sâmburele şi l-a udat cu lacrimile ei.

— Oare de ce îmi amintesc de asta chiar azi? s-a întrebat palmierul. Oare femeia e atât de frumoasă încât îmi aminteşte de ce mai măreaţă dintre regine, cea după cuvintele căreia am crescut şi am trăit până azi?

Îmi aud frunzele foşnind din ce în ce mai tare, răsunând la fel de trist ca un bocet. E ca şi cum ar prezice că în curând cineva va părăsi lumea aceasta. Mă linişteşte gândul că nu sunt eu acela, din moment ce nu pot muri.

Palmierul se gândea că foşnetul prevestitor de moarte anunţa moartea călătorilor prin pustie. Fireşte, şi ei credeau că le venise ceasul de pe urmă. Se citea asta pe chipurile lor în timp ce treceau printre scheletele cămilelor care muriseră pe drum. Se vedea din privirile pe care le aruncau spre vulturii care zburau pe deasupra capetelor lor. Nu putea fi altfel: erau pierduţi!

Au zărit palmierul şi oaza şi s-au grăbit într-acolo, sperând să găsească apă. Dar când, în cele din urmă, au ajuns s-au prăbuşit de disperare, pentru că izvorul secase. Femeia, doborâtă de oboseală, a lăsat copilul din braţe, s-a aşezat lângă izvor şi a plâns. Bărbatul s-a aruncat la pământ lângă ea şi a lovit pământul uscat cu pumnii. Palmierul auzea cum vorbeau despre moartea nemiloasă care-i aştepta. A mai înţeles din discuţia lor că regele Irod poruncise măcelărirea tuturor copiilor cu vârste între doi şi trei ani, de parte bărbătească, fiindcă se temea că se născuse regele mult aşteptat al iudeilor.

— Frunzele freamătă tot mai tare, şi-a spus palmierul. Sărmanii fugari îşi vor vedea moartea cu ochii dintr-o clipă într-alta.

Cei doi erau îngroziţi de pustietate. Bărbatul a spus că mai bine ar fi rămas acasă şi s-ar fi luptat cu soldaţii decât să fugă şi să ajungă acolo. A spus că moartea le-ar fi fost mai uşoară.

— Dumnezeu n-o să ne lase, a zis femeia.

— Suntem singuri printre fiare şi şerpi, a răspuns bărbatul. N-avem nici apă, nici hrană. Cum ar putea Dumnezeu să ne mai ajute?

Disperat, şi-a sfâşiat hainele şi s-a trântit cu faţa la pământ. Era lipsit de orice speranţă, un om cu sufletul rănit de moarte.

Femeia stătea în capul oaselor, cu mâinile împreunate pe genunchi. Dar privirile pe care le arunca peste întinderea deşertului trădau o deznădejde fără margini.

Palmierul auzea bocetul trist foşnind în frunzele lui tot mai tare. Femeia trebuie să-l fi auzit şi ea, pentru că s-a uitat în sus spre frunzişul palmierului. Şi pe loc, fără să se poată stăpâni, a ridicat mâinile.

— O! Curmale, uite curmale! a strigat.

Era atâta suferinţă în vocea ei, încât bătrânul palmier ar fi vrut să nu fie mai înalt decât un stat de om, iar curmalele să fie la fel de uşor de cules ca dintr-un arbust. Ştia că avea coroana plină de ciorchini de curmale, dar cum ar fi putut o făptură omenească să ajungă la o asemenea înălţime?

Bărbatul văzuse cât de sus erau curmalele. Nici măcar nu a ridicat capul. Şi-a implorat soţia să nu mai tânjească după ceva imposibil de atins.

Dar copilul, care se juca în jurul mamei lui cu beţişoare şi fire de iarbă uscată, auzise strigătele mamei. Firește, copilul nici nu-şi putea închipui că mama lui dorea ceva ce nu putea obţine. Când ea a pomenit despre curmale, copilul a început să se uite lung la vârful copacului, cumpănind cum ar putea să ajungă la ele; de atâta gândit, avea fruntea încreţită sub cârlionţii aurii. Dar în cele din urmă un surâs i-a alunecat pe faţă. Descoperise cum putea să facă. S-a dus lângă palmier, i-a mângâiat trunchiul cu mânuţa şi i-a spus cu glasul lui blând de copil:

— Palmierule, îndoaie-te! Palmierule, îndoaie-te!

Dar ce era asta? Frunzele palmierului au foşnit ca şi cum printre ele ar fi trecut suflarea unui uragan, iar trunchiul lung şi mlădios a fost străbătut de sus până jos de fiori. Şi copacul a simţit că micuţul era mai tare decât el; nu putea să-i reziste.

Şi-a îndoit trunchiul lung în faţa copilului, aşa cum oamenii se înclină în faţa unui prinţ. Dintr-o singură mişcare s-a aplecat spre pământ şi până la urmă a ajuns atât de jos, încât coroana măreaţă, cu frunzele ei fremătânde, mătura nisipul deşertului.

Copilul n-a părut nici înspăimântat, nici uimit; cu un strigăt de bucurie, a cules ciorchinii de curmale, unul după altul, de pe crengile bătrânului palmier. După ce a cules destule, copacul stătea în continuare aplecat la pământ. Copilul i-a mângâiat iarăşi trunchiul şi a spus cu glas blând:

— Palmierule, ridică-te! Palmierule, ridică-te!

Încet şi respectuos, uriaşul copac şi-a ridicat din nou spre cer trunchiul zvelt, în timp ce frunzişurile cântau ca nişte strune de harpă.

— Acum ştiu pentru cine cântă bocetul morţii frunzişul, şi-a spus palmierul când s-a ridicat cu totul. Nu e pentru aceşti oameni.

Bărbatul şi femeia au căzut în genunchi şi l-au slăvit pe Dumnezeu.

— Ne-ai văzut suferinţa, Doamne, şi ne-ai scăpat de la chinuri! Tu eşti Cel Atotputernic care încovoaie trunchiul unui palmier ca pe o trestie. De ce duşmani am putea să ne temem când te avem pe Tine care ne ocroteşti?

După aceea, oamenii din prima caravană care a trecut prin deşert au văzut că frunzişul marelui palmier începuse să se ofilească.

— Oare ce să fie asta? a întrebat un călător. Palmierul nu va muri decât după ce va vedea pe lume un rege mai măreţ decât Înţeleptul Solomon.

— Poate că l-a văzut, a răspuns un alt călător.

ÎN NAZARET

Odată, pe când Isus avea cinci ani, stătea pe pragul prăvăliei pe care o avea în Nazaret tatăl său şi făcea păsările dintr-o bucată de lut pe care i-o dăduse un olar de peste drum. Era mai fericit decât de obicei. Toţi copiii din împrejurimi îi spuseseră lui Isus că olarul era un om aspru, care nu putea fi îmbunat nici cu priviri blânde, nici cu vorbe meşteşugite, şi nu îndrăznise niciodată să ceară nimic de la el. Dar nici el nu-şi dădea seama cum se întâmplase. Nici nu se aşezase bine pe prag, uitându-se cu priviri pline de dorinţă la lutul cu care lucra olarul, când vecinul venise şi-i dăduse o bucată de lut atât de mare încât ar fi putut să scoată un ulcior întreg din ea.

Pe pragul casei vecine stătea Iuda, băiatul cu faţa plină de vânătăi şi cu hainele rupte din pricina încăierărilor cu copiii de pe stradă. Acum stătea liniştit, nu se certa şi nu se bătea cu nimeni, ci se juca şi el cu o bucată de lut, la fel ca Isus. Dar nu el făcuse rost de lutul ăsta. N-ar fi îndrăznit să se aventureze prin preajma olarului, care era supărat pe Iuda fiindcă avea obiceiul să arunce cu pietre în vasele lui fragile şi i-ar fi tras o bătaie straşnică dacă ar fi pus mâna pe el. Isus îi dăduse jumătate din lutul lui.

După ce copiii şi-au terminat păsările de lut, le-au înşiruit în faţa lor. Arătau aşa cum arătaseră întotdeauna cucii de lut. Aveau nişte cocoloaşe de pământ pe care stăteau, în loc de picioare, cozi scurte, capetele aşezate direct pe corp, fără gâturi, şi nişte aripi abia schiţate.

Dar oricine putea să vadă cât de diferite erau păsările celor doi copii. Ale lui Iuda erau atât de strâmbe încât cădeau tot timpul; şi, oricât s-ar fi străduit să le îndrepte cu degetele lui neîndemânatice, nu putea să le facă să arate cum trebuie. Din când în când se uita pe furiş la Isus, ca să vadă cum reuşea să facă păsările de lut să fie la fel

de netede şi de frumos formate ca frunzele de stejar din pădurile care creşteau pe muntele Tabor.

Pe măsură ce termina păsările, Isus era tot mai bucuros. Erau una mai frumoasă ca alta şi se uita la ele cu mare mândrie şi cu dragoste. Erau tovarăşele lui de joacă, surioarele lui; voia să doarmă cu ele, să-i ţină tovărăşie şi să-i cânte când mama lui nu era acolo. Nu-şi închipuise niciodată că avea să ajungă atât de bogat; niciodată n-avea să se mai simtă singur sau uitat de cei mari.

Cărăuşul de apă cel puternic şi înalt a venit şi imediat după el a trecut negustorul de fructe, care stătea călare pe măgarul lui între coşurile mari. Cărăuşul de apă şi-a pus mâna mare pe capul cârlionţat al lui Isus şi l-a întrebat despre păsările de lut; iar Isus i-a spus că fiecare avea un nume şi putea să cânte. Toate păsărelele pământului veneau la el din ţinuturi îndepărtate şi-i spuneau lucruri pe care numai ele le ştiau. Şi Isus vorbea aşa de frumos, încât şi cărăuşul de apă, şi negustorul s-au oprit din treburile lor un ceas întreg ca să-l asculte.

Dar, când au vrut să plece mai departe, Isus a arătat spre Iuda.

— Uitaţi-vă ce păsări frumoase face Iuda! a spus el.

Atunci negustorul de fructe, bun la suflet cum era, s-a oprit şi l-a întrebat pe Iuda dacă şi păsările lui aveau nume şi cântau. Dar Iuda nu ştia nimic despre acestea. A rămas într-o tăcere încăpăţânată şi n-a ridicat ochii din lucrul lui, aşa că negustorul a lovit cu mânie una dintre păsări şi şi-a văzut de drum.

Aşa a trecut după-amiaza, iar soarele a coborât spre apus atât de mult încât razele lui răzbăteau prin porţile joase ale cetăţii, care se ridicau la capătul străzii lor, împodobite cu emblema unui vultur roman. Lumina soarelui în apus era roşie de parcă ar fi fost amestecată cu sânge şi colora în trandafiriu orice întâlnea în cale, cum se

filtra pe străduţa îngustă. Picta în trandafiriu vasele olarului, buşteanul care trosnea sub ferăstrăul tâmplarului, vălul alb care acoperea capul Mariei.

Dar, dintre toate oglindirile soarelui, cel mai frumos străluceau micile băltoace de apă adunate în crăpăturile mari şi inegale ale pietrelor care pavau strada. Deodată, Isus şi-a vârât mâna în băltoaca aflată cel mai aproape de el. Îi trecuse prin minte ideea să-şi picteze una dintre păsările lui cenuşii cu razele strălucitoare care dăduseră o culoare atât de frumoasă apei, zidurilor caselor şi tuturor lucrurilor din jur.

Razele soarelui s-au lăsat bucuroase prinse; şi, când Isus a pictat cu ele păsăruicile de lut, au stat nemişcate şi le-au învelit din cap până-n picioare cu străluciri de diamant.

Iuda, care se uita din când în când la Isus ca să vadă dacă făcea păsări de lut mai multe şi mai frumoase decât ale lui, a scos un strigăt de încântare când a văzut cum pictase Isus cucii de jucărie cu lumina soarelui pe care o adunase din băltoace. Iuda şi-a înmuiat şi el mâna în apa strălucitoare şi a încercat să prindă razele. Dar lumina nu se lăsa apucată. Îi aluneca printre degete; şi, oricât de repede încerca să-şi mişte degetele ca să o poată ţine, lumina îi scăpa, aşa că Iuda n-a putut să prindă nici un pic de culoare pentru bietele lui păsări.

— Stai puţin, Iuda! a zis Isus. Vin eu şi pictez şi păsările tale.

— Ba nu, să nu le atingi! a strigat Iuda. Sunt destul de bune aşa cum sunt.

S-a ridicat, fruntea i s-a încreţit într-o încruntătură fioroasă şi şi-a strâns buzele. Cu tălpile lui mari, a călcat în picioare păsăruicile şi le-a transformat în bulgări de lut turtiţi.

După ce le-a strivit pe toate, s-a dus la Isus, care stătea acolo mângâindu-şi păsările care străluceau ca nişte bijuterii. Iuda s-a uitat la ele un moment în tăcere, pe urmă a ridicat piciorul şi a călcat una. Când şi-a ridicat talpa de pe ea şi a văzut micuţa pasăre preschimbată într-o bucată informă de lut, a fost atât de uşurat, încât a început să râdă şi a ridicat piciorul să mai distrugă una.

— Ce faci, Iuda? Nu vezi că păsările astea sunt vii şi cântă?

Dar Iuda a râs şi a mai strivit o pasăre.

Isus s-a uitat în jur, căutând ajutor. Iuda era un băiat voinic şi Isus n-ar fi avut putere să-l oprească. Şi-a căutat din ochi mama. Nu era departe, dar Iuda ar fi avut timp să nimicească toate păsările înainte ca ea să ajungă acolo.

Lui Isus i s-au umplut ochii de lacrimi. Iuda îi strivise patru păsări. Mai rămăseseră doar trei.

Era supărat pe păsări pentru că stăteau atât de liniştite şi se lăsau călcate fără să dea nici o atenţie primejdiei. Isus a bătut din palme ca să le avertizeze şi a strigat:

— Zburaţi, zburaţi, păsărelelor!

Atunci cele trei păsări au început să-şi mişte aripioarele şi au fâlfâit temătoare până la marginea streşinii casei, unde erau la adăpost de furia lui Iuda.

Când Iuda a văzut că păsările îşi deschiseseră aripile şi zburaseră la îndemnul lui Isus, a început să plângă. Şi-a smuls părul din cap, cum văzuse că făceau oamenii mari când erau disperaţi, şi s-a aruncat la picioarele lui Isus.

Se zvârcolea în praf înaintea lui Isus ca un câine, îi săruta picioarele şi îl implora să-şi ridice piciorul şi să-l strivească, aşa cum făcuse el cu păsăruicile de lut. Pentru că Iuda îl iubea, îl admira şi îl adora pe Isus, şi în acelaşi timp îl ura.

Maria, care în acest timp stătea şi se uita la jocul copiilor, a venit, l-a ridicat pe Iuda în braţe, l-a pus în poala ei şi l-a mângâiat.

— Sărmane copil! i-a spus, tu nu ştii că ai încercat să faci ceva ce nici un muritor nu poate înfăptui. Să nu mai încerci niciodată una ca asta, dacă nu vrei să ajungi să fii cel mai nefericit dintre oameni! Ce s-ar întâmpla cu oricare dintre noi care s-ar apuca să se întreacă în orice cu acela care pictează cu lumina razelor de soare şi suflă viaţă în lutul nemişcat?

ÎN TEMPLU

A fost odată o familie sărmană – un bărbat, o femeie şi copilul lor – care a intrat în Marele Templu din Ierusalim. Copilul era atât de frumos! Părul îi cădea pe umeri în bucle lungi, iar ochii îi străluceau ca stelele.

Copilul nu mai fusese în templu până atunci, fiindcă părinţii lui voiau să fie suficient de mare ca să înţeleagă ce vedea; iar acum, părinţii lui îl luaseră ca să-i arate toate frumuseţile lui. Erau şiruri lungi de coloane şi altare aurite; erau înţelepţi care-i învăţau pe ucenici; era şi preotul cel mai înalt în rang, cu patrafirul lui presărat cu pietre scumpe. Templul avea perdele din stofe din Babilon, ţesute cu trandafiri de aur, şi porţi mari de aramă, atât de grele încât treizeci de oameni abia dacă puteau să le închidă şi să le deschidă.

Dar băiatului, care avea doar doisprezece ani, nu-i păsa prea mult de tot ce vedea în jur. Mama lui îi spunea că veniseră să-i arate cea mai mare minunăţie din lume şi probabil o să treacă mult timp până să mai vadă aşa ceva. În Nazaret, sărmana aşezare în care trăiau ei, nu era nimic de văzut în afară de străzile cenuşii.

Îndemnurile ei n-au ajutat prea mult. Băiatul părea că mai degrabă ar fi vrut să iasă din magnificul templu dacă ar fi avut de ales între acesta şi joaca pe străduţele din Nazaret.

Dar ciudat era că părinţii erau foarte mulţumiţi când vedeau că băiatul se arăta plictisit de toate acestea. Se uitau unul la altul şi dădeau din cap, nespus de bucuroşi.

În cele din urmă, copilul a părut atât de istovit şi de sătul de ce vedea în templu, încât mamei i-a părut rău de el.

— Am umblat prea mult pe aici cu tine, a zis ea. Haide, vino să te odihneşti puţin.

S-a aşezat pe jos lângă o coloană, l-a îndemnat să se întindă pe podea şi să-şi pună capul pe genunchii ei. Copilul s-a supus şi a adormit pe loc.

Abia închisese ochii, când femeia i-a spus soţului ei:

— Nu mi-a fost niciodată atât de teamă de ceva ca de momentul în care va trebui să venim aici, în Templul din Ierusalim. Credeam că, atunci când o să vadă această casă a Domnului, o să vrea să rămână pentru totdeauna aici.

— Şi mie mi-a fost teamă de călătoria asta, a răspuns bărbatul. Când s-a născut, au apărut multe semne şi minuni care arătau că va ajunge mai-mare peste oameni. Dar ce i-ar aduce domnia asupra oamenilor, dacă nu griji şi primejdii? Întotdeauna am zis că, şi pentru el, şi pentru noi, cel mai bine ar fi dacă s-ar face tâmplar aici, în Nazaret.

— De când avea cinci ani, a spus mama gânditoare, nu s-au mai întâmplat miracole în preajma lui. Iar el nu-şi aminteşte nici una dintre minunile de când era mic. Acum e la fel ca orice copil de seama lui. Se va alege din toate astea după voia Domnului! Dar aproape că am început să sper că Dumnezeu, în marea-i îndurare, va alege pe altul pentru a împlini măreţul destin, iar eu o să-mi pot păstra fiul.

— Din partea mea, a zis bărbatul, sunt sigur că, dacă nu află nimic despre semnele şi minunile care s-au întâmplat în primii lui ani de viaţă, totul va fi bine.

— Niciodată nu vorbesc cu el despre minunile astea, a zis soţia. Dar mi-e teamă că, fără voia mea, se va întâmpla ceva care o să-l facă să înţeleagă cine e. De asta, cel mai frică îmi era să-l aduc aici, în templu.

— Poţi să te bucuri acum, nu mai e nici o primejdie, a răspuns bărbatul. O să-l luăm curând cu noi acasă, în Nazaret.

— Mi-a fost teamă de înţelepţii din templu, a spus femeia, şi mai ales de prezicătorii care stau pe jos pe covoare. Am crezut că, atunci când or să-l vadă, or să se ridice în picioare şi or să se încline în faţa copilului, salutându-l ca pe un rege al Iudeei. Mi se pare ciudat şi faptul că nici nu-i observă frumuseţea. Un asemenea copil n-au mai văzut niciodată în viaţă.

A rămas câteva clipe tăcută, privindu-şi copilul.

— Nu pot să înţeleg, a adăugat ea. Am crezut că, atunci când o să-i vadă pe judecătorii care stau în casa Celui Sfânt şi judecă neînţelegerile dintre oameni şi pe învăţaţii care le vorbesc ucenicilor lor şi pe preoţii care-l slujesc pe Dumnezeu, copilul se va deştepta şi va spune: „M-am născut ca să trăiesc aici, printre aceşti judecători, înţelepţi şi preoţi”.

— Dar ce fericire i-ar aduce să stea aici, închis între coloane şi galerii de templu? a întrerupt-o bărbatul. E mai bine pentru el să colinde pe dealurile şi pe colinele din jurul Nazaretului.

Mama a suspinat uşor.

— E atât de fericit acasă, cu noi! a spus ea. Cât de mulţumit pare când poate să umble cu ciobanii şi turmele de oi ori când merge pe câmpiile unde lucrează oamenii pământul! Nu pot să cred că-i facem vreun rău încercând să-l păstrăm în familia noastră.

— Îl cruţăm de mari suferinţe, a zis bărbatul.

Au continuat să vorbească astfel, în şoaptă, până când s-a trezit copilul.

— Ei, te-ai odihnit bine? Acum scoală-te, pentru că începe să se lase seara şi trebuie să ne întoarcem unde înnoptăm.

Erau în partea cea mai îndepărtată de ieşirea templului, aşa că s-au întors.

În drum, au trecut pe sub o boltă veche de când fusese construit templul; iar acolo, sprijinit de perete, era un corn vechi de aramă, enorm şi greu, aproape cât un stâlp. Stătea acolo plin de urme de lovituri, prăfuit şi acoperit de pânze de păianjen şi de literele aproape invizibile ale unui scris străvechi. Trebuie să fi trecut o mie de ani de când încercase ultima oară cineva să sufle în el.

Dar, când a văzut cornul cel uriaş, băiatul a rămas pe loc, uluit.

— Ce-i asta? a întrebat el.

— E cornul cel mare, numit Glasul Stăpânitorului Lumii, a răspuns mama lui. Cu acest corn i-a chemat Moise să se adune pe copiii lui Israel, care erau risipiţi prin pustie. De atunci nimeni n-a mai reuşit să scoată nici măcar un sunet din acest corn. Dar cel care va face asta îi va aduna pe toţi oamenii de pe pământ laolaltă sub stăpânirea lui.

Zâmbea când îi povestea ceea ce credea a fi o legendă străveche; dar băiatul rămăsese în picioare în faţa uriaşului corn şi nu s-a clintit de acolo până când mama lui l-a strigat să vină. Din tot ce văzuse în templu, era primul lucru care-i plăcuse.

N-au mai mers mult şi au ajuns într-o curte largă a templului. Chiar aici, în mijlocul templului construit pe un munte, era o prăpastie adâncă şi largă, aşa cum fusese din vremuri care se pierdeau în negura timpului. Regele Solomon poruncise ca această prăpastie să nu fie acoperită când se ridicase templul. Nu fusese construită nici o punte peste abis, nici o împrejmuire pe lângă marginile abrupte. Dar întinsese peste prăpastie o sabie de oţel de mai mulţi metri, ascuţită, cu tăişul în sus. Acum sabia era aproape ruginită. Nu mai era fixată bine la capete, ci se clătina şi vibra ori de câte ori cineva umbla cu paşi grei prin curtea templului.

Când mama a luat copilul să dea împreună ocol prăpastiei, el a întrebat:

— Ce fel de punte e asta?

— E puntea regelui Solomon, i-a răspuns femeia, iar noi o numim Puntea Raiului. Dacă cineva poate să treacă prăpastia pe tăişul ăsta tremurător, mai subţire decât o rază de soare, poate fi sigur că va ajunge în rai.

A zâmbit şi a trecut mai departe: dar copilul a rămas nemişcat, uitându-se la lama de oţel îngustă şi tremurătoare, până când mama lui l-a chemat.

Când copilul a venit lângă ea, mama a oftat; îi părea rău că nu-i arătase mai devreme minunăţiile acelea, astfel încât băiatul să aibă mai mult timp să se uite la ele.

Au mers până au ajuns la marea poartă împodobită cu cinci coloane. Aici, într-un colţ, erau două coloane de marmură care se înălţau din acelaşi suport, atât de aproape unul de altul încât abia se putea strecura un pai printre ele. Erau înalte şi majestuoase, cu capiteluri bogat împodobite cu o ciudată coroană din capete de animale sculptate. Erau mâncate de timp şi stricate cum nu era nici un lucru din templu. Chiar şi podeaua din jurul lor era tocită şi cu adâncituri lăsate de tălpile numeroase care o călcaseră.

Şi aici s-a oprit băiatul şi a întrebat-o pe mamă:

— Ce fel de coloane sunt astea?

— Sunt coloanele pe care părintele nostru Avraam le-a adus cu el în Palestina din Caldeea cea îndepărtată şi le-a numit Poarta Dreptăţii. Cine se va putea strecura printre ele e un om drept şi fără păcate în ochii Domnului.

Băiatul a rămas nemişcat şi s-a uitat la coloane cu ochii larg deschişi.

— Doar nu vrei să încerci să te strecori printre ele? a râs mama lui. Vezi cât de tocită e podeaua din jur de numeroşii oameni care au încercat să treacă forţat prin

deschizătura asta îngustă; dar crede-mă, n-a reuşit nimeni. Hai să ne grăbim! Aud cum încep să se închidă porţile de aramă; cei treizeci de servitori ai templului s-au apucat să le împingă cu umerii lor.

Toată noaptea, băiatul a rămas treaz în cort şi nu vedea înaintea ochilor decât Poarta Dreptăţii, Puntea Raiului şi Glasul Stăpânitorului Lumii. Nu mai auzise niciodată de asemenea minunăţii şi nu-şi putea lua gândul de la ele.

A doua zi dimineaţa era la fel; nu se putea gândi la nimic altceva. În dimineaţa aceea trebuiau să plece acasă. Părinţii aveau multe de făcut: trebuiau să strângă cortul şi să-l împacheteze, împreună cu lucrurile din el, ca să le încarce pe spinarea unei cămile; mai era mult până să fie totul gata. Nu aveau să facă singuri călătoria de întoarcere, ci împreună cu rudele şi vecinii lor. Şi, pentru că erau atât de mulţi, fireşte că împachetarea lucrurilor se petrecea foarte încet.

Băiatul nu-i ajuta la lucru; în mijlocul oamenilor care se grăbeau şi al învălmăşelii, el stătea jos şi se gândea la cele trei lucruri minunate.

Deodată i-a trecut prin minte că avea timp destul să se întoarcă la templu şi să se mai uite o dată la ele. Încă erau foarte multe lucruri de împachetat, aşa că avea să reuşească să se întoarcă de la templu înainte de plecare.

A plecat în grabă, fără să spună nimănui ce avea de gând. Nu credea că e nevoie, pentru că avea să se întoarcă la timp, fără doar şi poate.

N-a trecut mult până când a ajuns la templu şi a intrat în sala unde erau cele două coloane de marmură neagră.

Cum le-a văzut, copilului i-au strălucit ochii de bucurie. S-a aşezat pe podea în faţa lor şi s-a uitat printre ele. În timp ce se gândea că acela care se va putea strecura printre coloane e un om drept în ochii Domnului,

care nu a făcut nici un fel de păcate, i se părea că niciodată nu văzuse ceva atât de măreţ.

S-a gândit ce minunat ar fi dacă ar putea să se strecoare printre cele două coloane; dar erau atât de apropiate, încât era imposibil chiar să încerce cineva. Astfel a stat nemişcat în faţa coloanelor aproape o oră, fără să-şi dea seama cât timp trecuse. I se părea că le privise doar preţ de câteva clipe.

În sala în care stătea băiatul, se adunaseră judecătorii şi înaltul tribunal ca să înceapă să judece pricinile dintre oameni.

Locul se umpluse de lume care se plângea despre linii de hotar mutate, despre oi luate din turmă şi însemnate cu semne false, despre datornici care nu plăteau.

Printre ei era un om bogat, îmbrăcat într-un veşmânt lung, purpuriu, care o adusese în faţa judecătorilor pe o sărmană văduvă despre care spunea că-i datora câteva monede de argint. Sărmana văduvă plângea şi spunea că omul cel bogat o nedreptăţea; că îi plătise datoria o dată, iar acum o silea să-i plătească banii din nou; dar ea nu putea, fiind atât de săracă încât, dacă judecătorii aveau s-o condamne să plătească, trebuia să-şi dea fiicele să fie sclave la casa bogătaşului.

Cel care stătea pe locul cel mai înalt pe banca judecătorilor s-a întors spre omul cel bogat şi l-a întrebat:

— Îndrăzneşti să juri că femeia aceasta sărmană nu ţi-a plătit datoria?

Atunci omul cel bogat a răspuns:

— Doamne, eu sunt un om bogat. Oare aş mai căuta eu să intru în necaz cerându-mi banii de la văduva asta dacă nu aş avea dreptul să-i cer? Jur că, aşa cum nimeni nu poate să treacă vreodată prin Poarta Dreptăţii, femeia asta îmi datorează suma pe care i-o cer.

Când au auzit jurământul, judecătorii l-au crezut şi au condamnat-o pe sărmana femeie să-şi dea fiicele ca sclave.

Dar băiatul era în apropiere şi auzise toate acestea. S-a gândit: „Ce bine ar fi dacă ar reuşi cineva să se strecoare prin Poarta Dreptăţii! Omul cel bogat cu siguranţă n-a spus adevărul. E mare păcat de biata femeie care o să fie silită să-şi trimită fiicele să fie sclave la curtea lui!”.

A sărit pe platforma unde se înălţau cele două coloane şi s-a uitat prin deschizătura îngustă.

„Ah, dar e aproape imposibil!”, şi-a zis în sinea lui.

Dar era foarte mâhnit văzând-o pe sărmana femeie. Acum nu se mai gândea deloc la ce se spunea, că acela care se va putea strecura printre coloane e un om sfânt şi fără păcate. Voia să treacă printre ele doar ca s-o ajute pe biata văduvă.

Şi-a vârât puţin umărul în spaţiul dintre coloane, ca şi cum ar fi încercat să treacă. În momentul acela, toţi oamenii care stăteau în sală şi-au îndreptat privirile spre Poarta Dreptăţii. Pentru că în bolţi răsuna ca un tunet, iar din coloane se auzea un fel de huruit şi s-au îndepărtat – una la dreapta, alta la stânga –, lăsând între ele un spaţiu suficient de mare pentru ca trupul zvelt al băiatului să treacă printre ele!

Atunci s-a stârnit în jurul lui cea mai mare mirare şi entuziasm. La început, nimeni nu înţelegea ce vedea în faţa ochilor. Oamenii stăteau încremeniţi, privindu-l pe băiatul care înfăptuise un asemenea miracol.

Bătrânul judecător a fost primul care şi-a venit în fire. A strigat, poruncindu-le oamenilor să pună mâna pe negustorul cel bogat şi să-l aducă înaintea judecăţii. Şi l-a pedepsit să-i dea toate avuţiile lui sărmanei văduve, pentru că îndrăznise să jure strâmb în Templul Domnului.

Când s-a terminat judecata, bătrânul judecător a întrebat de băiatul care trecuse prin Poarta Dreptăţii; dar, când oamenii l-au căutat, dispăruse. În momentul în care coloanele alunecaseră în lături, se trezise ca dintr-un vis şi îşi amintise că trebuia să plece acasă cu părinţii lui.

„Acum trebuie să mă întorc repede, ca să nu aştepte după mine părinţii”, şi-a zis el.

Nu-şi dădea seama că stătuse o oră întreagă în faţa Porţii Dreptăţii, ci credea că trecuseră doar câteva minute; aşa că s-a gândit că avea timp să se uite încă o dată la Puntea Raiului înainte să plece din templu.

Şi s-a strecurat prin învălmăşeala de oameni, ducându-se la Puntea Raiului, care era în altă parte a marelui templu.

Când a văzut sabia ascuţită de oţel aruncată peste abis, s-a gândit că persoana care avea să treacă peste puntea aceea va ajunge sigur în rai. I se părea că e cel mai minunat lucru făurit vreodată; şi stătea pe buza prăpastiei, uitându-se la sabia de oţel.

Se gândea cât de bine ar fi să ajungă în rai şi cât de mult i-ar fi plăcut să meargă pe tăişul acela; dar în acelaşi timp îşi dădea seama că era imposibil fie şi să încerce să facă asta.

A stat aşa pierdut în gânduri două ceasuri, fără să simtă timpul trecând. Se gândea doar la rai.

În acest timp, în curtea în care era prăpastia se ridicase un altar mare şi împrejur erau preoţi îmbrăcaţi în veşminte albe care se îngrijeau de focul altarului şi primeau jertfele. În curte se aflau mulţi oameni care veniseră să aducă jertfe şi o mare mulţime care urmărea ritualurile de sacrificiu.

A venit şi un om sărac, aducând un miel mic şi slab, care fusese muşcat de un câine şi avea o rană mare. Omul s-a dus la preoţi cu mieluşelul şi i-a implorat să-l lase să-l

jertfească, dar ei au refuzat. Spuneau că nu-i puteau oferi Domnului o asemenea jertfă umilă. Bătrânul s-a rugat de ei să primească mielul măcar de milă, pentru că fiul lui era pe moarte, iar el nu avea nimic ce-ar fi putut să-i ofere lui Dumnezeu în speranţa că avea să-i însănătoşească fiul.

— Trebuie să mă lăsaţi să-l jertfesc, a spus el, altfel rugile mele nu vor ajunge până la Dumnezeu şi fiul meu va muri!

— Poate că nu crezi, dar tare îmi pare rău de tine, a spus preotul. Însă legea ne opreşte să jertfim un animal rănit. Nu putem să-ţi îndeplinim dorinţa, aşa cum e cu neputinţă să treacă cineva Puntea Raiului.

Băiatul nu era prea departe, aşa că a auzit toate acestea. Pe loc s-a gândit că era mare păcat că nimeni nu putea să treacă puntea aceea. Poate că fiul sărmanului om s-ar fi putut înzdrăveni dacă mielul ar fi fost sacrificat.

Bătrânul a plecat deznădăjduit din curtea templului, dar băiatul s-a ridicat, s-a dus până la puntea care se clătina şi a păşit pe ea.

Nu se gândea deloc că voia să treacă puntea ca să ajungă în rai. Gândurile lui se îndreptau spre sărmanul bătrân pe care voia să-l ajute.

Şi-a tras înapoi piciorul, cugetând: „E cu neputinţă. E mult prea veche şi ruginită, nici măcar n-o să poată să-mi ducă greutatea”.

Dar, când şi-a amintit de bietul bătrân al cărui fiu se zbătea între viaţă şi moarte, a pus din nou piciorul pe lama tremurătoare a sabiei.

Atunci a băgat de seamă că sabia nu se mai clătina, că o simţea lată sub talpă şi-i era uşor să calce pe ea.

Şi când a făcut următorul pas a simţit că se putea rezema de aerul din jur ca să nu cadă. Aerul îl ţinea de parcă ar fi fost o pasăre şi ar fi avut aripi.

Din sabia suspendată peste prăpastie a răsunat un sunet dulce, iar unul dintre oamenii din curte s-a întors la auzul lui şi l-a văzut pe băiat. A strigat de uimire şi atunci toţi s-au răsucit şi au văzut băiatul păşind pe tăişul sabiei.

O mare mirare i-a cuprins pe toţi cei care erau de faţă. Primii care şi-au venit în fire au fost preoţii. Au trimis imediat un sol după sărmanul bătrân, iar când s-a întors i-au spus:

— Dumnezeu a înfăptuit o minune ca să ne arate că îţi va primi jertfa. Dă-ne mielul şi o să-l jertfim.

Când s-a terminat sacrificiul, au întrebat de băiatul care trecuse peste prăpastie; dar, când au privit în jurul lor, nu mai era acolo.

Pentru că, imediat cum trecuse de partea cealaltă, băiatul îşi amintise de părinţii lui şi de călătoria de întoarcere. Nu ştia că trecuse toată dimineaţa, ci se gândea: „Trebuie să mă grăbesc să mă întorc la ei, ca să nu aştepte după mine. Dar mai întâi vreau să mă duc şi să mă uit la Glasul Stăpânitorului Lumii”.

Şi s-a furişat afară din mulţime, alergând la bolta în care stătea uriaşul corn de aramă, sprijinit de perete.

Când l-a văzut şi s-a gândit la prezicerea că acela care va reuşi să scoată un sunet din corn îi va aduna într-o zi pe toţi oamenii din lume sub stăpânirea sa, i s-a părut că nu mai văzuse niciodată o minunăţie mai mare şi s-a aşezat acolo, uitându-se lung la el.

Se gândea cât de grozav ar fi să adune laolaltă toţi oamenii de pe pământ şi cât de mult îşi dorea să sufle în vechiul corn. Dar înţelegea că era ceva imposibil de înfăptuit şi nici măcar n-ar fi îndrăznit să încerce.

A stat aşa câteva ore şi nici nu şi-a dat seama cât timp trecuse. Se gândea doar la cât de minunat ar fi să domnească peste toţi oamenii.

S-a întâmplat că în sala aceea răcoroasă stătea un om sfânt care le vorbea învăţăceilor săi aşezaţi la picioarele lui. Omul sfânt s-a întors spre unul dintre ucenici şi i-a spus că era un impostor. A zis că spiritul îi spusese că tânărul era un străin, nu un israelit, şi l-a întrebat de ce se strecurase sub un nume fals printre învăţăceii lui.

Atunci tânărul străin s-a ridicat şi a spus că rătăcise mult prin deşerturi şi plutise pe mări ca să poată auzi cuvintele înţelepciunii şi învăţătura singurului Dumnezeu adevărat.

— Sufletul mi se stingea de tânjire, i-a spus omului sfânt. Dar ştiam că n-ai să mă iei printre ucenicii tăi dacă n-aş fi spus că sunt israelit. Aşa că am spus un neadevăr, ca să pot să-mi potolesc setea de învăţătură. Şi mă rog Domnului să-mi fie îngăduit să rămân aici, lângă tine.

Dar înţeleptul s-a ridicat în picioare şi şi-a întins mâinile spre cer.

— E cu neputinţă să te las să rămâi lângă mine, la fel cum nu se poate să apară cineva care să sufle în cornul de aramă care e numit Glasul Stăpânitorului Lumii! Nu ai voie nici măcar să intri în partea asta a templului. Pleacă din locul acesta şi nu te mai întoarce, altfel învăţăceii mei se vor arunca asupra ta şi te vor face bucăţi, fiindcă ne pângăreşti templul.

Dar tânărul a rămas nemişcat şi a spus:

— Nu vreau să plec nicăieri în altă parte, căci sufletul meu nu poate găsi nici o hrană. Mai bine mor la picioarele tale.

Nici nu apucase să spună bine aceste vorbe, că ucenicii înţeleptului au sărit să-l alunge, iar când s-a împotrivit, l-au aruncat la pământ, voind să-l omoare.

Dar băiatul era aproape de ei şi, când a auzit şi a văzut toate acestea, s-a gândit: „Asta-i o mare nedreptate.

Oh! Dacă aş putea să suflu din marele corn de aramă, l-aş putea ajuta pe tânărul străin”.

S-a ridicat şi a pus mâna pe corn. În acele clipe nu mai voia să-l ridice la buzele lui fiindcă, făcând asta, ar fi ajuns un mare stăpânitor, ci fiindcă spera să-l poată ajuta pe tânărul aflat în primejdie de moarte.

Şi a apucat cornul de aramă cu mânuţele lui, încercând să-l ridice. Atunci a simţit că uriaşul corn se ridicase singur la buzele lui. Şi când n-a făcut altceva decât să respire, s-a auzit un sunet prelung, răsunător, care s-a reverberat în tot Marele Templu.

Atunci şi-au întors toţi privirile spre el şi au văzut că un băieţaş era cel care stătea cu cornul lipit de gura lui, scoţând din el sunetele care făceau să se cutremure temelia şi coloanele templului.

Pe loc, toate mâinile care se ridicaseră să-l lovească pe tânărul străin au căzut pe lângă trupuri, iar înţeleptul i-a spus:

— Vino şi aşază-te la picioarele mele, cum ai stat mai înainte! Dumnezeu a înfăptuit o minune ca să-mi arate că dorinţa lui este ca tu să-l slujeşti.

* * *

În timp ce se lăsa seara, un bărbat şi o femeie se duceau în mare grabă spre Ierusalim. Păreau speriaţi şi neliniştiţi şi întrebau pe oricine întâlneau în cale:

— Ne-am pierdut fiul! Credeam că a plecat cu rudele noastre, dar nimeni nu l-a zărit. N-aţi văzut trecând pe-aici un copil singur?

Nişte oameni care veneau din Ierusalim le-au răspuns:

— Nu l-am văzut pe fiul vostru, dar în templu era un copil de o frumuseţe rară. Era ca un înger din rai şi a trecut prin Poarta Dreptăţii.

Ar fi fost bucuroşi să povestească totul cu de-amănuntul, dar părinţii n-aveau timp să stea să-i asculte.

După ce au mai mers o bucată de drum, s-au întâlnit cu alţi oameni şi i-au întrebat şi pe aceştia.

Dar cei care veneau din Ierusalim nu vorbeau decât despre un copil de o nemaivăzută frumuseţe, care arăta ca şi cum ar fi coborât din rai şi care trecuse Puntea Raiului.

S-ar fi oprit să vorbească până noaptea târziu despre minune, dar bărbatul şi femeia n-aveau timp să-i asculte şi s-au grăbit spre oraş.

Au umblat peste tot pe străzi, dar n-au găsit copilul. În cele din urmă, au ajuns la templu. Acolo, femeia a spus:

— Dacă tot am ajuns aici, hai să intrăm şi să vedem ce fel de copil e acela despre care spun oamenii că a venit din rai!

Au intrat şi au întrebat unde era copilul.

— Mergeţi drept înainte până ajungeţi acolo unde înţelepţii se aşază să le vorbească ucenicilor lor. Acolo o să găsiţi copilul. Bătrânii l-au pus în mijlocul lor. Îi pun întrebări, iar el îi întreabă la rândul lor şi cu toţii se miră de înţelepciunea lui. Dar oamenii stau acolo în curtea templului ca să-l vadă măcar în treacăt pe cel care a făcut să răsune Glasul Stăpânitorului Lumii.

Bărbatul şi femeia şi-au croit cale până au ajuns în mijlocul mulţimii şi au văzut că era chiar fiul lor copilul care stătea printre înţelepţi.

Cum l-a recunoscut, femeia a început să plângă.

Iar băiatul din mijlocul înţelepţilor a auzit plânsul şi a ştiut că era mama lui cea care plângea. S-a ridicat şi s-a dus la ea, iar părinţii l-au luat cu ei şi au părăsit templul.

Pentru că mama lui continua să plângă, copilul a întrebat-o:

— De ce plângi? Am venit la tine îndată ce te-am auzit.

— N-ar trebui să plâng? a spus femeia. Am crezut că te-am pierdut.

Au ieşit din cetate şi s-a lăsat întunericul nopţii, iar în tot acest timp femeia a continuat să plângă.

— De ce plângi? a întrebat din nou copilul. N-am ştiut că a trecut ziua. Credeam că e tot dimineaţă şi am venit la tine de cum ţi-am auzit vocea.

— Cum să nu plâng? a zis mama lui. Te-am căutat toată ziua. Am crezut că te-am pierdut.

Au mers pe jos toată noaptea, iar femeia nu s-a mai oprit din plâns.

Când au început să se arate zorii, copilul a spus:

— Mamă, de ce plângi? N-am căutat mărire pentru mine, dar Dumnezeu m-a lăsat să înfăptuiesc minunile fiindcă a vrut să le ajute pe bietele făpturi în necaz. Cum ţi-am auzit glasul, am venit la tine.

— Fiule, a răspuns mama, plâng pentru că tu eşti pierdut pentru mine. Niciodată n-ai să mai fii al meu. De acum înainte năzuinţa vieţii tale va fi dreptatea, vei tânji după rai, iar dragostea ta îi va cuprinde pe toţi sărmanii oameni de pe pământ.

NĂFRAMA SFINTEI VERONICA

I

Spre sfârşitul domniei împăratului Tiberius, un sărman lucrător la vie a venit cu nevasta lui să locuiască într-o colibă din Munţii Sabini. Erau străini şi se obişnuiseră să trăiască într-o singurătate deplină, fără să le calce pragul nici o făptură omenească. Dar într-o dimineaţă, când bărbatul a deschis uşa, a văzut, spre marea lui uimire, o bătrână care stătea ghemuită pe prag. Era învelită într-o manta cenuşie şi părea foarte săracă. Dar, când s-a ridicat, bătrâna avea o înfăţişare care inspira atât de mult respect, încât l-a dus cu gândul la legendele despre zeiţele care-i vizitau pe muritori luând forma unor femei obişnuite.

— Prietene, i-a spus bătrâna lucrătorului, să nu te miri că am dormit pe pragul casei tale azi-noapte. Părinţii mei au locuit în coliba asta şi tot aici m-am născut şi eu acum nouăzeci de ani. Credeam că o găsesc goală şi pustie. N-am ştiut că stau nişte oameni aici.

— Fireşte că ai crezut că ar trebui să fie pustie o colibă aşezată aşa de sus pe culmile astea, a spus omul. Dar eu şi nevasta mea venim dintr-un ţinut de departe şi, cum suntem nişte străini săraci, n-am reuşit să găsim o casă mai bună să locuim în ea. Dar pentru dumneata, care eşti în mod sigur obosită şi flămândă după călătoria atât de lungă pe care ai făcut-o la o astfel de vârstă înaintată, poate că e mai bine că aici sunt oameni, şi nu lupi din Munţii Sabini. Cel puţin o să găseşti un pat ca să dormi în el, un blid de lapte de capră şi o bucată de pâine, dacă primeşti ospitalitatea noastră.

Un zâmbet efemer a trecut pe buzele bătrânei, dar a dispărut atât de repede încât nu i-a putut risipi expresia de tristeţe adâncă de pe chip.

— Toată copilăria mi-am petrecut-o aici, a zis ea. N-am uitat şiretlicul cu care oamenii scot un lup din vizuină.

Şi părea atât de puternică încât lucrătorul nu s-a îndoit că, deşi era atât de bătrână, ar fi putut să ţină piept sălbăticiunilor din pădure.

A mai poftit-o o dată în casă, iar femeia a intrat. S-a aşezat la masa lor săracă şi a început să mănânce, fără nici o şovăială. Cu toate că părea foarte mulţumită în timp ce înmuia pâinea tare în laptele de capră, bărbatul şi femeia se gândeau: „De unde-o fi venit bătrâna rătăcitoare? Pare că în viaţa ei a mâncat mai adesea fazani de pe platouri de argint decât lapte de capră din blide de pământ ars”.

Din când în când, bătrâna îşi ridica privirile din blidul cu mâncare şi se uita prin încăpere, ca şi cum ar fi vrut să vadă dacă tot ce era în jur mai semăna cu ce-şi aducea ea aminte. Sărmana casă veche, cu pereţii de lut şi podeaua din pământ bătătorit, nu se schimbase prea mult. Le-a arătat gazdelor ei cum se vedeau încă pe pereţi urme ale desenelor înfăţişând căprioare şi câini, pe care tatăl ei le făcuse ca să-i distreze pe copii când erau mici. Iar pe o policioară de sus i s-a părut că vede cioburile unui vas de lut cu care ea, demult, obişnuia să măsoare laptele.

Bărbatul şi femeia şi-au zis în sinea lor: „Trebuie să fie adevărat că s-a născut în coliba asta, dar sigur a făcut în viaţa ei mai mult decât să mulgă caprele şi să facă unt şi brânză din laptele lor”.

Au mai observat şi că părea dusă pe gânduri şi că ofta adânc, cu mare mâhnire, când îşi revenea în fire.

În cele din urmă, bătrâna s-a ridicat de la masă. Le-a mulţumit recunoscătoare celor doi pentru ospitalitatea lor şi s-a îndreptat spre uşă.

Dar bărbatului i-a părut rău când a văzut-o arătând atât de singură şi săracă şi a exclamat:

— Dacă nu mă înşel, când ai venit aici noaptea trecută nu aveai de gând să pleci atât de repede. Dacă eşti atât de săracă precum pari, trebuie să fi voit să rămâi aici tot restul vieţii. Dar acum vrei să pleci pentru că eu şi nevasta mea am luat în stăpânire coliba asta, care a fost casa ta.

Bătrâna nu a negat ceea ce intuise omul.

— Dar coliba asta, care a fost pustie atâţia ani, e la fel de mult a voastră cum e şi a mea. N-am nici un drept să vă alung de aici.

— Cu toate astea, e casa părinţilor dumitale, a spus bărbatul, şi sigur ai mai multe drepturi decât avem noi asupra ei. În afară de asta, noi suntem tineri, iar dumneata eşti în vârstă. Aşa că e mai bine să rămâi aici, iar noi plecăm.

Când bătrâna a auzit asta, a rămas foarte uimită. S-a întors din prag şi s-a uitat cu mare mirare la el, ca şi cum n-ar fi înţeles bine ce spunea.

Dar tânăra soţie s-a amestecat în vorbă.

— Dacă nu te superi, i-a spus bărbatului, te-aş ruga să o întrebi pe bătrâna aceasta dacă n-ar vrea să ne considere copiii ei şi să ne lase să stăm şi noi aici, ca să avem grijă de ea. Ce bine i-am face dacă am pleca din căsuţa asta şi am lăsa-o singură? I-ar fi tare greu să trăiască în sălbăticia asta fără nici un suflet de om în jur! Şi din ce ar trăi? Ar fi ca şi cum am lăsa-o să moară de foame.

Bătrâna s-a apropiat de tânăra pereche şi i-a privit cu atenţie.

— De ce-mi vorbiţi astfel? a întrebat ea. De ce-mi arătaţi atâta bunătate? Sunt doar o străină pentru voi.

Tânăra soţie a răspuns:

— Pentru că şi nouă ni s-a arătat odată cea mai mare îndurare.

II

Astfel a ajuns bătrâna să locuiască în coliba lucrătorului la vie şi a nevestei lui. Şi i-a îndrăgit foarte mult pe cei doi tineri. Cu toate acestea, niciodată nu le-a spus de unde venea sau cine era, iar ei au înţeles că nu-i plăcea să i se pună astfel de întrebări.

Dar într-o seară, când se terminase munca de peste zi şi toţi trei stăteau pe stânca mare şi plată din faţa uşii, mâncându-şi cina, au văzut un bărbat vârstnic venind pe cărare.

Era un om înalt şi puternic, lat în umeri ca un gladiator. Chipul lui avea o expresie aspră, lipsită de orice veselie. Avea sprâncene stufoase deasupra ochilor înfundaţi în orbite, iar liniile din jurul gurii trădau amărăciune şi dispreţ. Umbla drept, cu paşi repezi.

Omul era îmbrăcat simplu şi, cum l-a văzut, lucrătorul şi-a spus:

— E un bătrân soldat pe care l-au dat afară de la oaste şi acum se întoarce acasă.

Când străinul a ajuns în faţa lor s-a oprit, ca şi cum ar fi stat la îndoială. Lucrătorul, care ştia că drumul se sfârşea nu departe de coliba lor, a lăsat jos lingura şi l-a strigat:

— Ai rătăcit drumul, străine, de vii încoace? Nimeni nu vine până sus dacă nu e trimis cu vorbă pentru unul dintre noi.

Când a auzit întrebarea, străinul s-a apropiat.

— Aşa e, cum spui, a răspuns el. M-am rătăcit şi acum nu ştiu încotro s-o mai iau. Dacă mă laşi să mă odihnesc puţin la tine şi pe urmă îmi spui pe ce drum s-o apuc ca să ajung la o fermă, ţi-aş fi tare îndatorat.

Spunând acestea, s-a aşezat pe una dintre pietrele din faţa colibei. Tânăra femeie l-a întrebat dacă nu vrea să mănânce împreună cu ei, dar el s-a mulţumit să

zâmbească. Pe de altă parte, se vedea bine că ar fi vrut să stea de vorbă cu ei în timp ce mâncau. I-a întrebat pe tineri despre viaţa şi despre munca lor, iar ei au răspuns bucuroşi, cu sinceritate.

Deodată, lucrătorul s-a întors spre străin şi a început să-i pună şi el întrebări.

— Vezi ce singuratici şi retraşi trăim aici, a spus el. Trebuie să fi trecut mai bine de un an de când am vorbit cu cineva, dacă nu-i pun la socoteală pe ciobanii care ajung pe aici cu turmele lor şi pe lucrătorii de la vie. Dar poate tu, care vii dintr-o tabără, poţi să ne spui ceva despre Roma şi despre împărat?

Nici nu apucase să-i pună bine întrebarea, că tânăra femeie a observat că bătrâna îl privea cu un fel de avertizare în ochi şi îi făcea cu mâna un semn care voia să spună: „Ai grijă ce vorbeşti”.

Dar soldatul a răspuns foarte prietenos:

— Înţeleg că mă iei drept soldat, ceea ce nu e cu totul neadevărat, chiar dacă nu mai sunt de mult în armată. În timpul domniei lui Tiberius nu prea a fost de lucru pentru noi, soldaţii. Cu toate astea, a fost un mare comandant în vremurile lui bune. În Roma, toţi vorbesc despre cum a pus săptămâna trecută să fie prins şi executat senatorul Titius doar pentru o bănuială a lui.

— Bietul împărat nu mai ştie ce face! a exclamat tânăra femeie, clătinând din cap, cu milă şi uimire.

— Ai foarte multă dreptate, a spus străinul, iar pe faţă i s-a aşternut o expresie de adâncă tristeţe. Tiberius ştie că toţi îl urăsc şi asta îl înnebuneşte.

— Dar ce tot spui acolo? a răspuns femeia. De ce să-l urâm pe împărat? Doar ne pare rău că nu mai e măreţul împărat care era la începutul domniei lui.

— Te înşeli, i-a spus străinul. Toţi îl urăsc şi îl dispreţuiesc pe Tiberius. Şi cum ar putea fi altfel? Nu-i

decât un tiran crud, lipsit de orice milă. În Roma, oamenii cred că de acum înainte va deveni şi mai rău decât a fost.

— S-a întâmplat ceva care să-l facă să se înrăiască şi mai mult? a întrebat lucrătorul.

Când a spus asta, tânăra femeie a observat că bătrâna îi făcuse din nou străinului un semn de avertizare; dar cu atâta grijă, încât acesta nici nu văzuse.

Străinul i-a răspuns binevoitor, dar în acelaşi timp un zâmbet ciudat i-a apărut pe buze.

— Poate că ai auzit că până acum Tiberius a avut în casa lui un singur prieten pe care se putea baza să-i spună adevărul. Iar restul celor care trăiau în palat erau vânători de avuţii sau ipocriţi, care proslăveau faptele rele sau vicleniile împăratului ca şi cum ar fi fost nişte lucruri demne de laudă. Dar, cum am spus, avea o singură fiinţă în preajma lui căreia nu-i era niciodată teamă să-i spună cum erau îi privite cu adevărat purtările. Fiinţa asta, care era mai curajoasă decât toţi senatorii şi generalii, era bătrâna doică a împăratului, Faustina.

— Am auzit despre ea, a spus lucrătorului. Ştiu că împăratul i-a arătat totdeauna o mare prietenie.

— Da, Tiberius ştia să-i preţuiască afecţiunea şi loialitatea. O trata pe femeia asta, care era o ţărancă venită dintr-o colibă amărâtă din Munţii Sabini, ca pe a doua mamă. Când Tiberius stătea în Roma, Faustina locuia într-un palat de pe Muntele Palatin, ca să poată fi mereu alături de împărat. Nici una dintre matroanele nobile ale Romei nu trăia mai bine ca ea. Era purtată pe străzi într-o litieră şi se îmbrăca în veşminte de împărătească. Când Împăratul s-a mutat pe insula Caprea, a luat-o cu el şi i-a cumpărat acolo un domeniu şi o casă pe care a umplut-o cu sclavi şi cu obiecte preţioase.

— Cu siguranţă, trăia bine pe lângă împărat, a spus lucrătorul.

Acum doar el mai vorbea cu străinul. Soţia lui stătea tăcută şi privea cu uimire cât de schimbată la faţă era bătrâna. De când sosise străinul nu scosese un cuvânt. Nu mai avea aceeaşi expresie blândă şi prietenoasă pe chip. Îşi împinsese deoparte mâncare şi stătea rigidă, sprijinită de uşă, privind drept înainte cu o privire severă şi împietrită.

— Împăratul voia ca ea să aibă o viaţă fericită, a spus străinul. Dar, în ciuda binefacerilor pe care le revărsa asupra doicii, până şi ea l-a părăsit.

Bătrâna a tresărit auzind aceste vorbe, dar tânăra soţie şi-a pus uşor mâna pe braţul ei şi a început a vorbi cu vocea ei blândă, plină de bunătate:

— Nu cred că Faustina era atât de fericită la curte cum spui, i-a spus străinului, întorcându-se spre el. Sunt sigură că-l iubea pe Tiberius ca şi cum i-ar fi fost fiu. Pot să-mi închipui cât de mândră a fost de nobila lui tinereţe şi pot să înţeleg chiar şi cât de mult a mâhnit-o să-l vadă dedându-se la suspiciune şi cruzimi, când a împăratul a îmbătrânit. Cu siguranţă l-a certat şi l-a sfătuit în fiecare zi. Trebuie să fi fost groaznic pentru ea faptul că rugăminţile nu i-au fost ascultate. Până la urmă, cred că n-a mai putut îndura să-l vadă decăzând din ce în ce mai mult.

Străinul, uimit, s-a înclinat înainte când i-a auzit vorbele; dar tânăra nu se uita la el. Îşi ţinea ochii plecaţi şi vorbea liniştită, cu blândeţe.

— Poate că ai dreptate în ce spui despre bătrână, a răspuns el. Faustina nu era cu adevărat fericită la curte. Pare ciudat, totuşi, că l-a părăsit pe împărat la bătrâneţe, după ce a stat lângă el o viaţă întreagă.

— Ce părere ai? a întrebat-o lucrătorul pe soţia lui. L-a părăsit bătrâna Faustina pe împărat?

— A dispărut de pe Caprea fără să ştie nimeni, a spus străinul. A părăsit insula la fel de săracă precum venise în palat, fără să ia nici un fel de bogăţii cu ea.

— Şi împăratul nu are habar unde s-a dus? a întrebat femeia.

— Nu! Nimeni nu ştie încotro a luat-o; totuşi, se bănuieşte că a căutat adăpost în locurile în care s-a născut.

— Şi împăratul nu ştie nici de ce-a plecat? a întrebat femeia.

— Nu, împăratul nu ştie nimic. Nu poate să creadă că a plecat supărată pentru că el i-a spus odată că până şi ea îl slujea doar pentru bani şi daruri, ca şi restul celor de la curte. Ea trebuie să ştie, totuşi, că împăratul nu s-a îndoit niciodată de iubirea pe care i-o purta Faustina fără să aştepte nici o răsplată. A sperat că o să se întoarcă la el de bunăvoie, pentru că nimeni nu ştie mai bine decât el că n-are nici un prieten pe lume.

— N-o cunosc pe Faustina, a spus tânăra femeie, dar cred că aş putea să-ţi spun de ce a plecat. Bătrâna a crescut pe dealurile astea, în simplitate şi credinţă, şi întotdeauna a tânjit să se întoarcă acasă. De bună seamă că n-ar fi plecat dacă împăratul n-ar fi jignit-o. Dar pot să înţeleg că, după aceea, ea a simţit că avea dreptul să se gândească şi la sufletul ei, fiindcă zilele îi sunt numărate. Dacă aş fi o femeie sărmană din ţinutul ăsta, şi eu aş fi făcut la fel. M-aş fi gândit că mi-am servit destul stăpânul o viaţă întreagă. Aş fi lăsat luxul şi favorurile regeşti ca să-i pot oferi sufletului meu gustul cinstei şi al demnităţii înainte să-mi iasă din trup pentru marea călătorie.

Străinul s-a uitat cu cea mai adâncă tristeţe la tânăra femeie.

— Dar nu te gândeşti la faptul că înclinaţiile spre cruzime ale împăratului au devenit tot mai rele, acum

când nu mai e nimeni să-i liniştească bănuielile şi mizantropia care pune stăpânire pe el? Gândeşte-te, a continuat el, privind pătrunzător în ochii femeii, cu căutătura lui plină de melancolie, că nu mai există nimeni pe lumea asta pe care împăratul să nu-l dispreţuiască şi să nu-l urască – nimeni!

Când bătrâna a auzit cuvintele acestea disperate şi pline de amărăciune, a făcut o mişcare bruscă şi s-a întors spre el, dar tânăra femeie l-a privit la rândul ei drept în ochi şi i-a răspuns:

— Tiberius ştie că Faustina se va întoarce la el oricând doreşte. Dar mai întâi împăratul trebuie să-i promită că bătrânii ei ochi n-or să mai vadă viciu şi infamii la curtea lui.

Se ridicaseră cu toţii în picioare la aceste vorbe; iar lucrătorul şi soţia lui se aşezaseră în faţa bătrânei ca un scut.

Străinul n-a mai scos nici un cuvânt, dar s-a uitat la bătrână cu o privire întrebătoare, părând să spună: „E ultimul tău cuvânt?”. Buzele bătrânei s-au mişcat, dar nici un cuvânt nu s-a auzit.

— Dacă împăratul şi-a iubit bătrâna slujitoare, ar trebui s-o lase să-şi trăiască în pace ultimele zile, a spus femeia.

Străinul a şovăit, dar deodată expresia întunecată de pe chip i s-a risipit.

— Prieteni, a spus, orice s-ar spune despre Tiberius, există un lucru pe care l-a învăţat mai presus de toate; şi acela este renunţarea. Am să mai spun doar o vorbă: dacă bătrâna despre care am vorbit va veni la coliba voastră, să o primiţi bine! Căci împăratul va răsplăti pe oricine o va ajuta.

S-a înfăşurat în mantie şi a plecat pe acelaşi drum pe care venise.

III

De atunci, lucrătorul la vie şi soţia lui nu i-au mai vorbit niciodată bătrânei despre împărat. Când vorbeau între ei, se minunau cum găsise ea atâta forţă pentru ca, la vârsta ei înaintată, să renunţe la bogăţia şi la puterea cu care fusese obişnuită.

— Oare n-o să se întoarcă la Tiberius? se întrebau. De bună seamă că încă îl iubeşte. L-a părăsit cu speranţa că el se va deştepta din orbire şi că se va căi pentru faptele lui josnice.

— Un om atât de bătrân cum e împăratul nu va începe niciodată o nouă viaţă, spunea lucrătorul. Cum să-l dezveţe cineva de dispreţul adânc pe care-l simte faţă de tot neamul omenesc? Cine ar putea să se ducă la el şi să-l înveţe cum să-şi iubească semenii? Până atunci, nimic nu-l poate vindeca de bănuieli şi de cruzime.

— Ştii că unul singur poate face asta, a zis soţia. Adesea mă gândesc ce s-ar întâmpla dacă s-ar întâlni. Dar neştiute sunt căile Domnului!

Bătrâna nu părea să ducă deloc dorul vieţii ei din trecut. După un timp, tânăra femeie a născut un copil. Bătrâna avea grijă de el; părea atât de mulţumită, încât cineva ar fi putut crede că uitase de toate mâhnirile ei din trecut.

De două ori pe an, se înfăşura în mantia ei lungă şi cenuşie şi se ducea la Roma. Acolo nu căuta pe nimeni, ci se ducea drept la Forum. Stătea o vreme acolo în faţa unui mic templu construit pe o latură a unei pieţe minunat împodobite.

În acest templu era un altar neobişnuit de mare care stătea într-o curte pardosită cu marmură sub cerul liber. Pe altar se înălţa o statuie a Fortunei, zeiţa norocului, iar la picioarele ei era o statuie a lui Tiberius. În jurul curţii erau

clădiri pentru preoţi, încăperi în care se păstrau lemnele pentru ruguri şi staule cu animale pentru jertfe.

Călătoriile bătrânei Faustina nu se întindeau niciodată mai departe de acest templu unde obişnuiau să vină să se roage toţi cei care-i voiau binele lui Tiberius. După ce arunca o privire înăuntru şi vedea că statuia zeiţei Fortuna şi a împăratului erau pline de flori, focurile pentru sacrificii erau aprinse, mulţimea de adoratori fervenţi ai împăratului era în faţa altarului, iar imnurile preoţilor răsunau în templu, se întorcea la casa ei din munţi.

Astfel afla, fără să întrebe pe nimeni, că împăratul Tiberius era în viaţă şi că totul era bine.

A treia oară când a făcut călătoria, o aştepta o surpriză. Când a intrat în micul templu, a văzut că era pustiu. Nici un foc nu ardea în faţa statuii, nu era nici un om venit să-l slăvească pe împărat. Câteva ghirlande uscate mai atârnau pe o parte a altarului, dar asta era singura mărturie a gloriei trecute. Preoţii dispăruseră, iar statuia împăratului, pe care n-o mai păzea nimeni, era lovită şi stropită cu noroi.

Bătrâna s-a dus la primul om care trecea pe acolo şi l-a întrebat:

— Ce înseamnă asta? A murit Tiberius? Avem un alt împărat?

— Nu, a răspuns romanul, Tiberius e încă împărat, dar noi am încetat să ne mai rugăm pentru el. Rugăciunile noastre nu-l mai pot ajuta.

— Prietene, a spus bătrâna, trăiesc departe, în munţi, unde nu se aude nimic din ce se întâmplă în lume. Nu vrei să-mi spui şi mie ce nenorocire a dat peste împărat?

— Cea mai mare nenorocire! S-a îmbolnăvit de o boală de care nu s-a mai pomenit pe aici, dar pare să fie răspândită în răsărit. De când boala asta l-a lovit pe împărat, i s-a schimbat faţa, vocea lui sună ca un mârâit

de animal, iar mâinile de la degete şi de la picioare îi putrezesc. Şi pare-se că nu sunt leacuri pentru asta. Oamenii cred că o să moară în câteva săptămâni. Dacă nu moare, o să fie dat jos de pe tron, fiindcă un om atât de bolnav nu mai poate să se ocupe de treburile statului. Nu foloseşte la nimic să te rogi pentru el, totul e zadarnic, a adăugat, cu un zâmbet palid. Nimeni nu mai speră nimic de la el, nimeni nu se mai teme de el. De ce-ar trebui să ne mai dăm osteneala să invocăm zeii pentru el?

A dat din cap în semn de salut şi a plecat; dar bătrâna a rămas acolo, uluită.

Pentru prima dată în viaţa ei, a lăsat-o curajul şi dintr-odată a părut că vârsta ei o învinsese. Stătea încovoiată, grumazul îi tremura, iar mâinile bâjbâiau prin aer ca şi cum ar fi căutat sprijin.

Voia să plece departe de templu, dar abia dacă-şi putea mişca picioarele. S-a uitat împrejur să vadă un băţ pe care să-l folosească drept toiag. Dar, după câteva clipe, şi-a adunat ultimele puteri şi a reuşit să-şi învingă starea de slăbiciune.

IV

După o săptămână, bătrâna Faustina urca pe pantele abrupte ale Insulei Caprea. Era o zi caldă şi, în timp ce urca pe drumurile şerpuitoare şi pe treptele cioplite din buşteni ce duceau la vila lui Tiberius, se gândea cât de bătrână şi de slăbită era.

S-a simţit şi mai rău când a observat cât de mult se schimbase totul de când plecase din acel loc. Pe scările acelea şi de-a lungul lor fusese întotdeauna o mulţime de oameni. Locul era mereu plin de senatori purtaţi în litiere de sclavi libieni uriaşi, de soli din provincii, cu lungi procesiuni de sclavi mergând în urma lor, de oameni care

căutau să intre în slujba împăratului şi de aristocraţi poftiţi să participe la ospeţele împăratului.

Dar acum treptele şi sălile erau goale. Singurele fiinţe vii pe care le-a văzut bătrâna în calea ei erau nişte şopârle cenuşii-verzui.

Era uimită să vadă că aproape totul părea să meargă spre ruină. Boala împăratului nu putea să fi fost mai veche de câteva luni, şi totuşi iarba răsărise printre crăpăturile din plăcile de marmură. Plantele rare, sădite în vase minunate, se ofiliseră, iar balustradele se stricaseră.

Dar pentru ea cel mai ciudat lucru era absenţa aproape totală a oamenilor. Chiar dacă străinilor le era interzis să vină pe insulă, ar fi trebuit să fie acolo măcar oamenii palatului; mulţimile de soldaţi şi de sclavi, dansatoare şi muzicieni, bucătari şi servitori la mese, santinele şi grădinari.

Când Faustina a ajuns sus, a văzut doi sclavi care stăteau pe treptele din faţa vilei. Pe când se apropia, cei doi s-au ridicat şi s-au înclinat în faţa ei.

— Salve, Faustina! a zis unul dintre ei. Un zeu te-a trimis ca să ne mai alini nenorocirea.

— Ce înseamnă asta, Milo? a întrebat Faustina. De ce e locul atât de pustiu? Mi-au spus că Tiberius locuieşte tot aici, în Caprea.

— Împăratul şi-a alungat toţi sclavii, fiindcă îi bănuieşte că i-au dat să bea vin otrăvit şi asta l-a îmbolnăvit. Ne-ar fi gonit şi pe mine şi pe Tito dacă nu am fi refuzat să-l ascultăm; ne bănuieşte şi pe noi, chiar dacă toată viaţa noastră i-am slujit pe împărat şi pe mama lui.

— Nu întreb numai de sclavi, a zis Faustina. Unde sunt senatorii, soldaţii, unde sunt prietenii apropiaţi ai împăratului şi linguşitorii?

— Tiberius nu vrea să se arate în faţa străinilor, a spus sclavul. Senatorul Lucius şi Marco, comandantul gărzii, vin

aici în fiecare zi şi-i primesc ordinele. Nimeni altcineva nu are voie să se apropie de el.

Faustina urcase scările care duceau spre intrarea în vilă. Sclavul a luat-o înaintea ei, iar Faustina l-a mai întrebat:

— Ce zic doctorii de boala lui Tiberius?

— Nici unul nu se pricepe să-l vindece. Nu ştiu nici măcar dacă îl va omorî încetul cu încetul sau repede. Dar pot să-ţi spun un lucru, Faustina: împăratul o să moară dacă refuză în continuare orice hrană, de teamă că ar putea să fie otrăvit. Şi mai ştiu că un om bolnav nu poate să se lipsească de somn zi şi noapte, cum face împăratul, stând de veghe ca să nu fie ucis în timp ce doarme. Dacă o să aibă încredere în tine ca în vremea de demult, s-ar putea să-l faci să mănânce şi să doarmă. Asta i-ar lungi viaţa cu multe zile.

Sclavul a condus-o pe Faustina prin mai multe coridoare şi curţi până la terasa de pe care Tiberius, altădată, stătea să admire priveliştea golfului şi a mândrului Vezuviu.

Când Faustina a ajuns pe terasă, a văzut o creatură hidoasă cu faţa umflată şi semănând cu un animal. Mâinile şi picioarele îi erau înfăşurate în bandaje albe, din care ieşeau degete pe jumătate putrezite. Iar hainele pe care le purta făptura aceea erau murdare şi prăfuite. Se vedea că nu mai putea merge în două picioare, ci trebuia să se târască pe pardoseala terasei. Stătea cu ochii închişi lângă balustrada de la capătul terasei şi n-a făcut nici o mişcare când au intrat Faustina şi sclavul.

Faustina i-a şoptit sclavului care venea în urma ei:

— Milo, cum se poate să ajungă un asemenea bolnav pe terasa împăratului? Grăbeşte-te să-l iei de aici!

Dar nu terminase de vorbit, când sclavul s-a înclinat până la pământ în faţa nefericitei fiinţe care zăcea acolo.

— Împărate Tiberius, a spus el, în sfârşit îţi aduc o veste bună.

În timp ce vorbea, sclavul s-a întors spre Faustina, dar în clipa următoare s-a tras înapoi, îngrozit, fără să mai poată rosti o vorbă.

N-o mai avea în faţa ochilor pe mândra matroană care părea atât de puternică încât oamenii credeau că avea să ajungă la fel de bătrână ca o sibilă. Într-o clipă, căzuse în neputinţa bătrâneţii înaintate, iar sclavul vedea în faţa lui o bătrână încovoiată, cu ochii înceţoşaţi şi mâinile tremurătoare.

Fără îndoială, Faustina auzise că împăratul se schimbase, dar nu încetase să se gândească la el ca la bărbatul puternic pe care îl văzuse ultima oară. Mai auzise că boala de care suferea progresa încet şi că treceau ani întregi până când bolnavul să se transforme. Dar în cazul lui boala avansase atât de necruţător, încât doar în câteva luni îl făcuse pe Tiberius de nerecunoscut.

S-a apropiat de împărat cu un mers împleticit. Nici nu putea să vorbească; a rămas tăcută lângă el, plângând.

— Ai venit până la urmă, Faustina? a întrebat el, fără să deschidă ochii. Zac aici şi mi se pare că eşti lângă mine şi te aud plângând. Dar nu îndrăznesc să mă uit, de teamă să nu fie doar o amăgire.

Atunci bătrâna s-a aşezat lângă el. Şi-a ridicat capul şi l-a aşezat pe genunchii lui.

Dar Tiberius stătea nemişcat, fără să se uite la ea. L-a cuprins o senzaţie plăcută de pace şi, după câteva clipe, s-a cufundat într-un somn adânc şi liniştit.

V

După câteva săptămâni, unul dintre sclavii împăratului a venit la coliba singuratică din Munţii Sabini.

Se lăsa seara, iar lucrătorul la vie şi soţia lui stăteau în prag şi se uitau în depărtare la apusul soarelui. Sclavul a apărut pe cărare, s-a apropiat şi i-a salutat. Pe urmă a scos de la brâu o pungă grea şi i-a dat-o bărbatului.

— Asta ţi-a trimis-o Faustina, bătrâna căreia i-aţi arătat atâta bunătate, a spus sclavul. Te roagă să-ţi cumperi cu banii ăştia o vie a ta şi să-ţi ridici o casă care să nu fie pe înălţimile astea, ca un cuib de vulturi.

— Mai trăieşte bătrâna Faustina? a întrebat bărbatul. Am căutat-o peste tot. Când nu s-a mai întors la noi, am crezut că şi-a găsit moartea pe undeva prin munţii ăştia.

— Dar nu-ţi aminteşti ce ţi-am spus? l-a întrerupt soţia lui. Eu n-am crezut că a murit; nu ţi-am spus că s-a întors la împărat?

Atunci bărbatul a recunoscut.

— Îmi pare bine că ai avut dreptate, a spus el, nu numai pentru că Faustina a ajuns bogată şi ne poate ridica şi pe noi din sărăcia noastră; mă bucur şi pentru împărat.

Sclavul a vrut să-şi ia rămas-bun şi să plece cât mai repede, ca să nu-l apuce noaptea în pustietatea munţilor, dar perechea l-a poftit să doarmă la ei.

— Trebuie să rămâi la noi peste noapte, i-au spus. Nu poţi să pleci aşa, fără să ne spui şi nouă tot ce mai ştii despre Faustina. De ce s-a întors la împărat? Cum a fost regăsirea lor? Sunt mulţumiţi că sunt din nou împreună?

Sclavul le-a făcut pe plac, a intrat în colibă şi la cină le-a povestit totul despre boala împăratului şi despre întoarcerea Faustinei.

Când sclavul a terminat de vorbit, a băgat de seamă că bărbatul şi femeia stăteau nemişcaţi, nemaiştiind ce să spună de atâta uluire. Stăteau cu ochii în pământ, ca şi cum ar fi vrut să nu se vadă pe faţa lor tulburarea care-i cuprinsese.

În cele din urmă, bărbatul a ridicat privirea şi i-a spus soţiei lui:

— Nu crezi că a fost voia lui Dumnezeu?

— Ba da, a spus femeia, sunt singură că pentru asta ne-a trimis Domnul în călătoria noastră pe mare până la coliba asta din pustietate. Şi tot voia lui a fost să ne-o trimită pe bătrână aici.

Cum a auzit ce-i spusese soţia lui, lucrătorul s-a întors spre sclav.

— Prietene, i-a spus, te rog să-i repeţi Faustinei ce-ţi spun eu acum, cuvânt cu cuvânt! Prietenul tău, lucrătorul la vie din Munţii Sabini, te salută. Ai văzut-o pe tânăra care e soţia mea. Nu ţi s-a părut frumoasă şi sănătoasă? Şi totuşi, ea a suferit odată de aceeaşi boală care l-a lovit pe Tiberius.

Sclavul a făcut un gest de uluire, dar lucrătorul a continuat să vorbească apăsat:

— Dacă Faustina nu te crede, spune-i că eu şi soţia mea venim din Palestina, o ţară din Asia unde boala asta se întâlneşte des. Acolo legea spune că bolnavii de lepră trebuie alungaţi din oraşe şi sate şi trebuie să trăiască în gropi şi în peşteri. Spune-i Faustinei că soţia mea s-a născut din părinţi bolnavi de lepră într-o peşteră. În copilărie a fost sănătoasă, dar când a mai crescut s-a îmbolnăvit şi ea.

Sclavul s-a înclinat, a zâmbit prietenos şi a spus:

— Dar cum te aştepţi ca Faustina să creadă povestea asta? A văzut-o pe soţia ta frumoasă şi sănătoasă. Şi trebuie să ştie că boala asta nu are leac.

Bărbatul a răspuns:

— Ar fi bine să mă creadă, iar dacă nu, poate să întrebe dacă a fost aşa sau nu în orăşelul Nazaret, care se află în Galileea şi unde oricine poate să spună că e adevărat.

— Poate că soţia ta a fost vindecată de o minune înfăptuită de un zeu? a întrebat sclavul.

— Da, aşa e cum spui, a răspuns lucrătorul. Într-o zi s-a auzit printre bolnavii care trăiau în pustie un zvon: „Să ştiţi că în Nazaret, în Galileea, a apărut un profet cu spiritul lui Dumnezeu în el, care poate să vă vindece de boală doar punându-vă mâna pe cap!”. Dar leproşii, care trăiau în suferinţă, nu puteau să creadă că zvonul ar putea fi adevărat. „Nimeni nu ne poate vindeca, spuneau ei. De pe vremea marilor profeţi, n-a mai fost nimeni în stare să ne scape din nenorocirea noastră.”

Dar printre cei care credeau era şi o fată tânără. A plecat din mijlocul alor ei ca să ajungă în Nazaret, unde trăia profetul. Într-o zi, pe când rătăcea pe câmpie, a întâlnit un bărbat înalt, cu chipul palid şi părul căzând în bucle negre pe umeri. Ochii lui negri străluceau ca stelele şi o atrăgeau spre el. Dar înainte să ajungă lângă bărbat fata a început să strige:

— Să nu te apropii de mine, pentru că sunt atinsă de necurăţie; dar spune-mi, te rog, unde pot să-l găsesc pe profetul din Nazaret.

Însă bărbatul a continuat să vină spre ea, iar când a ajuns în faţa fetei a întrebat:

— De ce îl cauţi pe profetul din Nazaret?

— Îl caut pentru că el poate să-mi pună mâna pe frunte şi să mă vindece de boală.

Atunci bărbatul i-a pus mâna pe frunte. Ea l-a întrebat:

— De ce îmi pui mâna pe frunte? Doar nu eşti profet?

El i-a zâmbit şi i-a spus:

— Acum du-te în oraşul de la poalele muntelui şi arată-te în faţa preoţilor!

Fata cea bolnavă s-a gândit: „Îşi bate joc de mine fiindcă îmi închipui că pot fi vindecată. De la el n-am cum să aflu ce vreau să ştiu”.

Şi a mers mai departe. La scurtă vreme după aceea a văzut un om care plecase călare pe câmpie, la vânătoare. Când a ajuns la o distanţă de la care putea fi auzită, fata i-a strigat:

— Să nu te apropii de mine, sunt atinsă de necurăţie! Dar te rog să-mi spui unde-l pot găsi pe profetul din Nazaret!

— Ce vrei de la profet? i-a răspuns omul, venind încet spre ea, călare.

— Nu vreau decât să-şi pună mâna pe fruntea mea şi să mă vindece de boală.

Omul s-a apropiat şi mai mult.

— De ce boală vrei să te vindece? a întrebat. De bună seamă că n-ai nevoie de nici un vindecător!

— Dar nu vezi că sunt leproasă? M-am născut într-o peşteră, din părinţi bolnavi de lepră!

Dar omul a continuat să vină spre ea, pentru că fata era frumoasă şi cu pielea curată ca un trandafir abia înflorit.

— Eşti cea mai frumoasă fată din Iudeea! a exclamat el.

— O, nu mai râde şi tu de mine! a spus fata. Ştiu că trăsăturile îmi sunt roase de lepră şi vocea mea sună ca mârâitul unei fiare.

Bărbatul s-a uitat drept în ochii ei şi i-a spus:

— Ai vocea limpede ca susurul unui izvor curat când trece peste pietre, iar faţa ta e netedă ca un văl de mătase.

Atunci a venit atât de aproape de ea, încât fata îşi putea oglindi chipul în podoabele lucioase care împodobeau şaua calului.

— Ar trebui să te uiţi la tine, a spus el.

Ea s-a supus şi atunci şi-a văzut faţa netedă şi moale ca o aripă de fluture nou-născut.

— Ce văd eu aici? a spus ea. Asta nu-i faţa mea!

— Ba da, e faţa ta, a spus călăreţul.

— Dar vocea nu-mi e răguşită? Nu sună ca roţile unei căruţe pe un drum plin de pietre?

— Nu! Sună ca un cântec melodios din ţiteră, a zis călăreţul.

Fata s-a întors şi a arătat spre drum.

— Ştii cumva cine-i omul care a dispărut acum în spatele celor doi stejari? a întrebat ea.

— El e cel pe care îl cauţi; e profetul din Nazaret, a răspuns bărbatul.

Atunci ea a bătut din palme, uimită, şi ochii i s-au umplut de lacrimi.

— O, Doamne sfinte! O, tu, trimisul lui Dumnezeu! Tu m-ai vindecat!

Atunci călăreţul a ridicat-o în şa şi a dus-o în oraşul de la poalele muntelui; a mers cu ea la preoţi şi la sfatul bătrânilor şi le-a spus cum o găsise. Ei i-au pus multe întrebări, dar când au auzit că fata era născută în pustiu, din părinţi bolnavi de lepră, nu le-a venit să creadă că fusese vindecată.

— Du-te înapoi de unde-ai venit! i-au spus ei. Dacă ai fost bolnavă de lepră, aşa ai să fii toată viaţa ta. Nu trebuie să vii aici, în oraş, ca să ne molipseşti şi pe noi.

Fata le-a spus:

— Ştiu că sunt sănătoasă, fiindcă profetul din Nazaret şi-a pus mâna pe fruntea mea.

Când au auzit asta, au exclamat:

— Cine este acela care poate să-i vindece pe cei atinşi de necurăţie? Asta nu-i decât o amăgire a duhurilor

viclene. Du-te înapoi la ai tăi, nu veni aici să aduci nenorocirea pe capul nostru.

N-au vrut să o declare vindecată şi i-au interzis să rămână în oraş. Au dat de ştire tuturor că oricine o va primi în casă va fi socotit atins de necurăţie.

Când preoţii şi-au spus hotărârea, tânăra s-a întors spre bărbatul care o găsise pe câmpie:

— Unde o să mă duc acum? Trebuie să mă întorc la leproşii din pustie?

Dar bărbatul a ridicat-o din nou pe cal şi i-a spus:

— Nu, nici prin gând să nu-ţi treacă să te întorci la leproşii din peşteri; o să călătorim peste mare în altă ţară, unde nu există legi pentru oameni sănătoşi şi pentru cei atinşi de necurăţie. Şi...

Dar când lucrătorul a ajuns aici cu povestea lui sclavul s-a ridicat şi l-a întrerupt:

— Nu-i nevoie să-mi spui mai mult. Mai bine ridică-te şi vino cu mine, căci tu cunoşti drumurile prin munţi, ca să pot să plec spre casă în seara asta, să nu mai aştept până dimineaţă. Împăratul şi Faustina trebuie să audă povestea asta cât se poate de repede.

După ce lucrătorul l-a condus pe sclav prin munţi şi s-a întors la coliba lor, şi-a găsit soţia încă trează.

— Nu pot să dorm, a spus ea. Mă tot gândesc că ar trebui să se întâlnească acela care iubeşte toată suflarea omenească şi acela care-i urăşte pe toţi oamenii de pe pământ. O asemenea întâlnire ar schimba mersul lumii!

VI

Bătrâna Faustina era în îndepărtata Palestină, în drumul spre Ierusalim. Nu voise să lase în mâinile altcuiva sarcina de a-l căuta pe profet şi de a-l aduce la împărat. Îşi spunea: „Ce-i cerem noi acestui străin e ceva ce nu putem

obţine de la el prin forţă sau dându-i bani ori daruri. Dar poate că o să se îndure de noi dacă-i cad la picioare şi-i spun ce nenorocire a dat peste împărat. Cine-l poate implora să-l ajute pe Tiberius dacă nu eu, care sufăr pentru chinurile lui la fel de mult ca el?”.

Speranţa că ar fi fost posibil să-l salveze pe Tiberius îi redase vigoarea bătrânei. Suportase fără dificultate lunga călătorie pe mare până la Iaffa, iar până la Ierusalim a mers călare, nu într-o litieră. Părea să reziste la drumul lung la fel de bine ca aristocraţii romani, soldaţii şi sclavii care făceau parte din suita ei.

Pe drumul de la Iaffa la Ierusalim, inima bătrânei era plină de bucurie şi de speranţe. Era primăvară, iar câmpia Şaronului, pe care merseseră în prima zi, era plină de flori. Şi a doua zi, când au ajuns la colinele din Iudeea, tot de flori au dat. Pe toate dealurile printre care şerpuia drumul erau livezi de pomi înfloriţi. Iar când călătorii se săturau de privit florile trandafirii ale caişilor şi piersicilor, îşi odihneau privirile pe mlădiţele noi de viţă-de-vie ce se strecurau spre lumină printre viţele de un brun închis, care creşteau văzând cu ochii.

Nu numai florile şi verdeaţa primăverii făceau călătoria atât de plăcută; era o bucurie pentru ochi priveliştea mulţimii care se ducea la Ierusalim în dimineaţa aceea. Veneau călători pe toate drumurile şi cărările, de pe înălţimile singuratice ale munţilor şi din cele mai îndepărtate câmpii. Când ajungeau pe drumul spre Ierusalim, cei care călătoriseră singuri se însoţeau cu alţii şi mergeau în cete vesele mai departe. Un om bătrân, care călărea pe o cămilă, era însoţit de fiii şi fiicele lui şi de copiii acestora. Era o familie atât de mare încât ar fi putut umple un sat. O bunică foarte bătrână, prea slabă ca să poată călători, era dusă pe braţe de fiii ei, iar ea se lăsa

purtată cu mândrie prin mulţimea de oameni care se dădeau în lături, cu respect, să-i facă loc.

Într-adevăr, era o dimineaţă care trezea bucuria chiar şi în sufletele celor mai nefericiţi. Cerul nu era senin; plutea în aer o ceaţă subţire, gri-alburie, dar nici unuia dintre călători nu-i trecea prin minte să bombăne că strălucirea clară a cerului era umbrită. Sub cerul acesta voalat, mireasma florilor şi a frunzelor care abia se desfăcuseră nu străbătea aerul, ca de obicei, ci stăruia peste drumuri şi câmpii. Şi ziua asta frumoasă, cu ceaţa ei uşoară şi adierile tăcute ce le aminteau oamenilor care o trăiseră de nemişcarea şi liniştea Nopţii Sfinte, părea să transmită ceva mulţimilor grăbite, care înaintau fericite şi, totuşi, pline de solemnitate, intonând încetişor imnuri vechi sau cântând la instrumente muzicale ciudate şi vechi, din care se auzeau sunete ce aminteau de bâzâitul ţânţarilor sau de cântecul greierilor.

În timp ce bătrâna Faustina mergea călare în mijlocul acestor oameni, s-a molipsit de bucuria şi de entuziasmul lor. Şi-a îndemnat calul să meargă mai repede şi i-a spus tânărului roman care călărea lângă ea:

— Azi-noapte l-am visat pe Tiberius care mă ruga să nu mai amân prea mult şi să ajung în Ierusalim chiar azi. Parcă zeii au vrut să-mi trimită un semn ca nu cumva să nu merg acolo în dimineaţa asta frumoasă.

Vorbind aşa, au ajuns în vârful unei coline unde a trebuit să se oprească. În faţa ei se întindea o vale largă şi adâncă, înconjurată de culmi frumoase, iar din mijlocul întunecat, umbrit al văii se ridica muntele masiv pe vârful căruia era oraşul Ierusalim.

Micul oraş de pe munte, cu zidurile şi turnurile lui, care stătea ca o coroană preţioasă pe culmea netedă a muntelui, părea în ziua aceea mărit de o mie de ori. Colinele care înconjurau valea erau pline de corturi vesel

colorate şi de o mulţime de oameni care roia în toate părţile.

Faustina vedea bine că toţi oamenii aceia erau în drum spre Ierusalim pentru o mare sărbătoare. Cei care veneau de la mare depărtare ajunseseră şi-şi ridicaseră corturile. Locuitorii din preajma oraşului încă erau pe drum. Se vedeau într-un şir lung, profilaţi pe înălţimile strălucitoare ale stâncilor, o mare de veşminte albe, de cântece şi de veselie sărbătorească.

Un timp, bătrâna s-a uitat la mulţimile în mişcare şi la înşiruirea de corturi. Apoi i-a spus tânărului roman care-o însoţea:

— Cu adevărat, Sulpicius, cred că tot poporul a venit la Ierusalim.

— Aşa se pare, a răspuns romanul care fusese ales de Tiberius să o însoţească pe Faustina pentru că trăise mulţi ani în Iudeea. Acum e marea Sărbătoare a Primăverii, când toţi oamenii, tineri şi bătrâni, vin la Ierusalim.

Faustina s-a gândit câteva clipe.

— Îmi pare bine că am venit aici în ziua asta de sărbătoare. Nu poate însemna altceva decât că zeii veghează asupra călătoriei noastre. Crezi că acela pe care am venit să-l căutăm, profetul din Nazaret, a venit şi el la Ierusalim să ia parte la sărbătoare?

— Ai dreptate, Faustina, a spus romanul. Trebuie să fie aici, în Ierusalim. Sigur e voinţa zeilor. Chiar dacă e puternic şi sănătos, un om se poate considera norocos dacă rezistă la călătoria lungă şi obositoare până în Galileea.

Au întâlnit câţiva călători şi i-au întrebat dacă credeau că profetul din Nazaret se afla în Ierusalim.

— L-am văzut aici în fiecare an, a răspuns unul. Ar trebui să vină şi anul ăsta, fiindcă e un om drept şi credincios.

O femeie a întins mâna şi a arătat spre un deal care se afla la răsărit de oraş.

— Vedeţi poalele acelui deal acoperit de livezi de măslini? Acolo îşi ridică de obicei corturile cei din Galileea; de la ei o să aflaţi unde e cel pe care-l căutaţi.

Au mers mai departe pe un drum care şerpuia până jos în vale şi de acolo au luat-o spre Muntele Sion, ca să ajungă la oraşul de pe culmea lui. Femeia cu care vorbiseră a luat-o pe acelaşi drum.

Drumul abrupt care urca era presărat ici şi colo de ziduri scunde şi late pe care stăteau aşezaţi sau întinşi cerşetori şi schilozi.

— Uite, a spus femeia, arătând spre unul dintre cerşetorii care stăteau pe un zid, uite acolo unul din Galileea! Îmi amintesc că l-am văzut printre învăţăceii profetului. El poate să vă spună unde să-l găsiţi.

Faustina şi Sulpicius s-au dus la omul acela. Era un bătrân cu o barbă lungă şi cenuşie, cu faţa bătută de soare şi de arşiţă. Nu cerea de pomană; dimpotrivă, era atât de pierdut în gânduri negre, încât nici măcar nu se uita la trecători.

Nici n-a auzit când Sulpicius i s-a adresat, iar acesta a trebuit să-şi repete întrebarea de mai multe ori.

— Prietene, am auzit că eşti din Galileea. Te rog, aşadar, să-mi spui unde putem să-l găsim pe profetul din Nazaret.

Omul din Galileea a tresărit şi s-a uitat în jurul lui cu priviri rătăcite. Dar când a înţeles, în cele din urmă, ce voiau de la el a fost cuprins de o mânie amestecată cu groază.

— Ce tot spuneţi acolo? a izbucnit el. De ce mă-ntrebaţi de omul ăsta? Nu ştiu nimic despre el. Nu sunt din Galileea.

Femeia din Iudeea s-a amestecat în vorbă:

— Dar eu te-am văzut cu el. Nu-ţi fie frică, spune-i acestei nobile matroane romane, care este prietenă cu împăratul, unde ar putea să-l găsească pe profet.

Dar învăţăcelul îngrozit s-a supărat şi mai tare:

— Oare azi au înnebunit toţi oamenii? A pus pe ei stăpânire un duh rău, sau ce-i îndeamnă să tot vină aici şi să mă întrebe de omul ăsta? De ce nu vor să mă creadă că nu-l cunosc pe profet? Nu sunt din ţara lui şi nu l-am văzut în viaţa mea.

Strigătele lui au atras atenţia altor oameni, iar câţiva cerşetori care stăteau pe zid lângă el au intrat în vorbă.

— Ba ai fost printre ucenicii lui, de bună seamă, au zis ei. Şi ştim toţi că eşti din Galileea.

Atunci bărbatul a ridicat mâinile spre cer şi a strigat:

— N-am mai putut să stau în Ierusalim din pricina lui, iar acum nu mă mai lasă în pace oamenii nici aici, printre cerşetori! De ce nu mă credeţi când vă spun că nu l-am văzut niciodată?

Faustina s-a întors, dând din umeri.

— Hai să plecăm! a spus ea; omul ăsta e nebun şi de la el n-o să aflăm nimic.

Au mers mai departe pe munte. Faustina era la câţiva paşi de poarta oraşului când femeia din Iudeea care voise s-o ajute să-l găsească pe profet i-a strigat nişte cuvinte de avertizare. Faustina şi-a oprit calul chiar la timp ca să nu calce un om care zăcea întins pe drum, chiar în faţa copitelor calului, în calea tuturor animalelor şi a oamenilor care treceau pe drum. Era o minune că nu fusese călcat în picioare.

Omul stătea pe spate şi privea în sus cu ochii stinşi. Nu se mişca nici atunci când cămilele păşeau chiar pe lângă el. Era îmbrăcat sărăcăcios şi cu hainele murdare de noroi şi ţărână. De fapt, aruncase peste el atâta pământ încât părea că ar fi vrut să se ascundă privirilor, ca

oamenii călare să treacă peste el şi să-l strivească fără să bage de seamă.

— Ce înseamnă asta? De ce zace omul ăsta pe drum? a întrebat Faustina.

În acea clipă, bărbatul a început să le strige trecătorilor:

— Aveţi milă de mine, fraţilor, călcaţi-mă în picioarele cailor şi ale cămilelor! Nu mă ocoliţi! Faceţi-mă una cu pământul. Am trădat o fiinţă nevinovată. Faceţi-mă praf şi pulbere!

Sulpicius a prins calul Faustinei de frâu şi l-a ocolit pe om.

— E un păcătos care se căieşte. Să nu-l lăsăm să ne oprească din drum. Oamenii ăştia sunt ciudaţi, trebuie să-i lăsăm în pace să facă ce vor.

Omul de pe drum continua să strige:

— Călcaţi-mi inima în picioare cu călcâiele voastre! Lăsaţi-vă cămilele să-mi strivească pieptul şi măgarii să-mi scoată ochii cu copitele lor!

Dar Faustinei i-a fost greu să treacă pe lângă nefericitul acela fără să încerce să-l ajute. A rămas lângă el.

Femeia din Iudeea care voise s-o ajute a îndemnat-o să meargă mai departe.

— Omul acesta face parte dintre ucenicii profetului, a spus ea. Vrei să-l întreb despre el?

Faustina a dat din cap afirmativ, iar femeia s-a aplecat asupra omului întins la pământ.

— Ce-aţi făcut voi, oamenii din Iudeea, cu profetul vostru? Am mai întâlnit galileeni pe drum peste tot, dar pe el nu-l văd nicăieri.

Când a auzit întrebarea, omul s-a ridicat din praful drumului în genunchi.

— Ce duh rău te îndeamnă să mă întrebi de el? a întrebat omul, plin de disperare. De bună seamă că vezi că m-am întins aici, în mijlocul drumului, ca să fiu călcat în picioare. Nu-i de ajuns pentru tine? Trebuie să vii şi să mă-ntrebi ce-am făcut cu el?

Când ea a repetat întrebarea, omul a sărit în sus, cu mâinile la urechi, urlând:

— Vai ţie, care nu mă laşi să mor în pace! a strigat el.

Şi-a croit drum cu forţa prin mulţimile care se adunaseră în faţa porţii şi a fugit, strigând îngrozit, cu veşmântu-i lung şi zdrenţuit fluturând în jurul lui ca nişte aripi întunecate.

— Mie mi se pare că am ajuns într-o ţară de nebuni, a zis Faustina când l-a văzut pe om fugind.

Se mâhnise văzând ce discipoli avea profetul. Oare omul care avea ucenici asemenea nebuni de legat ar fi putut face ceva ca să-l ajute pe împărat?

Chiar şi femeia din Iudeea părea descumpănită şi i-a spus din tot sufletul Faustinei:

— Stăpână, nu te opri din drum şi caută-l pe profet! Teamă mi-e că s-a abătut o nenorocire asupra lui, dacă ucenicii lui sunt atât de rătăciţi şi scoşi din fire încât nici nu pot îndura să li se vorbească despre el.

În cele din urmă, Faustina şi suita ei au intrat pe poarta cetăţii şi au mers pe străzile înguste şi întunecate, pline de oameni. Părea cu neputinţă să umble prin oraş călare. Cei care, ici şi colo, se aflau călare pe cai trebuiau să rămână pe loc. Sclavi şi soldaţi încercau în zadar să facă loc. Oamenii continuau să se adune din toate părţile într-un şuvoi compact şi imposibil de oprit.

— Adevărat îţi spun ţie, a spus bătrâna, că străzile Romei sunt nişte grădini de desfătare pe lângă străzile astea.

Sulpicius şi-a dat seama destul de repede că nu puteau să treacă mai departe.

— Pe străzile astea pline de lume e mai uşor să mergi pe jos decât călare, a spus el. Dacă nu eşti prea obosită, te-aş sfătui să o iei spre palatul guvernatorului. E o bucată de drum până acolo, dar călare sigur nu ajungem acolo nici până la miezul nopţii.

Faustina a acceptat imediat propunerea lui Sulpicius. A descălecat, şi-a lăsat calul cu unul dintre sclavi şi a luat-o pe jos spre palat.

Era mult mai bine. Şi-au croit repede drum spre mijlocul oraşului, iar Sulpicius i-a arătat Faustinei o stradă largă de care se apropiau.

— Uite acolo, Faustina, a spus, dacă o luăm pe strada asta, o să ajungem curând la palat. Duce direct acolo.

Dar cum se pregăteau să intre pe strada aceea, s-au întâlnit cu cel mai rău dintre obstacole.

Chiar în momentul în care Faustina o lua pe strada care ducea de la palatul guvernatorului până la Poarta Dreptăţii şi Dealul Golgota, a văzut o mulţime de oameni însoţind un prizonier care fusese scos din palat şi urma să fie răstignit pe cruce. În faţă alerga un cârd de copii care voiau să asiste la execuţie. Fugeau pe stradă, fluturându-şi încântaţi mâinile spre culmea dealului, şi scoteau ţipete de bucurie că aveau să vadă ceva ce nu le era dat să privească în fiecare zi.

În spatele lor veneau grupuri de oameni în veşminte de mătase, care păreau să aparţină nobilimii oraşului. În urma lor veneau femeile, multe dintre ele cu lacrimi şiroind pe obraji. O adunătură de schilozi şi de săraci urlau cât îi ţinea gura.

— O, Doamne! strigau ei, scapă-l! Trimite un înger să-l scape! Trimite-i un ajutor în ceasul ăsta greu!

La sfârşitul convoiului veneau câţiva soldaţi romani călare. Făceau de pază pentru ca nimeni să nu se repeadă la prizonier şi să încerce să-l salveze.

În spatele lor veneau călăii, care aveau sarcina să-l mâne pe omul condamnat la răstignire. Îi puseseră crucea grea de lemn pe umeri, dar prizonierul era prea slăbit ca s-o poarte. Era atât de grea încât îl făcea să meargă înclinat aproape până la pământ. Îşi ţinea capul aplecat, aşa că nimeni nu-i putea vedea faţa.

Faustina a rămas în capătul străzii şi s-a uitat la condamnatul care mergea târându-şi paşii. A observat, cu surprindere, că purta o mantie roşie, iar pe cap avea îndesată cu forţa o coroană de spini.

— Cine e omul acesta? a întrebat ea.

Un trecător a răspuns:

— E cel care a vrut să se facă împărat.

— Şi trebuie să moară doar din pricina unei dorinţe atât de nebuneşti? a întrebat cu tristeţe femeia.

Condamnatul se împleticea sub povara crucii. Se târa înainte din ce în ce mai greu. Călăii i-au înfăşurat o frânghie în jurul mijlocului şi au început să-l tragă, ca să-l facă să meargă mai repede. Dar, când au tras de frânghie, omul a căzut şi zăcea în mijlocul drumului, sub cruce.

Atunci s-a iscat o zarvă mare printre oameni. Soldaţii romani făceau tot ce puteau ca să ţină mulţimile deoparte. Îşi scoseseră săbiile şi le fluturau în faţa câtorva femei care se repeziseră să-l ajute pe omul căzut la pământ. Călăii au încercat să-l silească să se ridice, lovindu-l cu biciul, dar omul nu se putea mişca din cauza crucii. Până la urmă, doi dintre ei au ridicat crucea.

Atunci omul a ridicat fruntea, iar bătrâna Faustina a putut să-i vadă chipul. Obrajii îi erau brăzdaţi de lovituri de bici, iar din fruntea rănită de coroana de spini îi curgea sânge. Părul îi atârna încâlcit de sudoare şi sânge

închegat. Ţinea gura închisă, dar buzele îi tremurau ca şi cum s-ar fi stăpânit ca să nu strige. Ochii plini de lacrimi şi aproape orbiţi de chin şi de oboseală priveau în gol.

Dar, dincolo de masca aceasta de om aproape mort, bătrâna a zărit, ca o vedenie îndepărtată, o faţă palidă şi frumoasă, cu ochi minunaţi şi strălucitori şi trăsături blânde, şi deodată a fost cuprinsă de o adâncă mâhnire, înduioşată de nenorocirea şi decăderea lui.

— O, sărman suflet, ce ţi-au făcut! a izbucnit ea şi s-a apropiat, cu ochii plini de lacrimi.

Uitase de propria ei teamă şi grijă, văzând chinurile acelui om. I se rupea inima de milă. Ca şi celelalte femei, ar fi vrut să se repeadă şi să-l smulgă din mâinile călăilor lui.

Bărbatul căzut la pământ a văzut-o venind şi s-a târât mai aproape de ea. Era ca şi cum s-ar fi aşteptat ca ea să-l apere de cei care-l persecutau şi-l torturau. I-a cuprins genunchii cu braţele şi şi-a apăsat faţa de picioarele ei, ca un copil care se agaţă de mama lui ca să-l mângâie.

Bătrâna s-a aplecat spre el şi, pe când lacrimile îi alunecau pe obraji, simţea o bucurie imensă la gândul că omul venise tocmai la ea să caute alinare. L-a luat de gât şi, ca o mamă care mai întâi de orice îi şterge lacrimile copilului, şi-a pus năframa ei fină de in pe faţa bărbatului ca să-i şteargă lacrimile amestecate cu sânge de pe obraji.

Dar călăii ridicaseră crucea şi au venit să-l smulgă pe condamnat de lângă ea. Şi mai nerăbdători acum, pentru că întârziaseră, l-au târât în cea mai mare grabă. Condamnatul a scos un suspin adânc când l-au smuls de lângă Faustina, dar nu s-a împotrivit.

Faustina îl ţinea cu toată puterea braţelor ei, iar când mâinile ei bătrâne n-au mai putut şi i-au dat drumul, a simţit atâta durere, de parcă ar fi fost propriul ei copil cel pe care-l luaseră de lângă ea; şi a strigat:

— Nu, nu! Nu mi-l luaţi! Nu trebuie să moară, nu se poate să moară!

Faustina era cuprinsă de o mare mâhnire şi de indignare când l-a văzut târât de călăi. Ar fi vrut să alerge după el, să se lupte cu cei care-l torturau şi să-l scape din mâinile lor.

Dar nici n-a făcut doi paşi şi a simţit o sfârşeală în tot trupul. Sulpicius s-a repezit s-o sprijine ca să nu cadă. Pe o parte a străzii a văzut o prăvălioară. A dus-o acolo pe Faustina, purtând-o pe sus. Înăuntru nu erau nici o bancă, nici un scaun, dar negustorul era un om bun. A întins-o pe o rogojină şi i-a făcut un culcuş acolo, pe podeaua de piatră a prăvăliei.

Nu era lipsită de cunoştinţă, dar simţea o ameţeală atât de mare încât nu putea să stea în picioare sau aşezată, doar întinsă.

— A făcut o călătorie lungă azi, iar înghesuiala şi larma din oraş au fost prea mult pentru ea, i-a spus Sulpicius negustorului. E foarte în vârstă şi nimeni nu e atât de puternic încât să învingă bătrâneţea.

— E o zi grea astăzi, chiar şi pentru un om tânăr, a răspuns negustorul. Aerul e greu şi apăsător, de-abia se poate respira. Nu m-ar mira dacă ar izbucni o furtună mare.

Sulpicius s-a aplecat asupra Faustinei, care căzuse într-un somn adânc şi dormea respirând calm, regulat, după toată agitaţia şi oboseala acelei zile.

S-a dus la uşa prăvăliei, a stat acolo şi a privit mulţimile în timp ce aştepta ca bătrâna să se trezească.

VII

Guvernatorul roman al Ierusalimului avea o soţie tânără, care avusese un vis ciudat în noaptea de dinaintea zilei în care Faustina ajunsese în oraş.

Visase că stătea pe terasa de pe acoperişul casei ei şi se uita în jos la frumoasa curte pardosită cu marmură, după obiceiul oriental, şi plină de plante rare.

Dar în curte vedea adunaţi toţi bolnavii şi schilozii şi orbii din lume. Îi vedea pe ciumaţii cu trupurile pline de buboaie; pe leproşii cu chipuri desfigurate; pe paraliticii care nu puteau să se mişte, ci zăceau neajutoraţi pe jos, şi pe toate făpturile acelea nenorocite, zvârcolindu-se în chinuri.

Se îngrămădeau spre intrare, vrând să intre în casă; iar unii dintre cei care mergeau în faţă băteau în poarta palatului.

În cele din urmă, a văzut un sclav care a deschis poarta şi a ieşit în prag, întrebându-i ce voiau.

Ei i-au răspuns:

— Îl căutăm pe profetul cel mare pe care Dumnezeu l-a trimis în lume. Unde e profetul din Nazaret, care poate vindeca orice suferinţă? Unde e cel care ne poate scăpa de chinurile noastre?

Atunci sclavul le-a răspuns pe un ton arogant şi indiferent, tonul obişnuit al servitorilor din marile palate când li se adresează celor săraci:

— Nu vă foloseşte la nimic să-l căutaţi pe marele profet. Pilat l-a omorât.

La auzul vorbelor lui, din mijlocul mulţimii au răsunat vaiere şi scrâşnete din dinţi, tânguiri pe care soţia guvernatorului a simţit că nu putea să le îndure. Inima i s-a frânt de milă, iar lacrimi i-au şiroit pe obraji. Dar, când a început să plângă, s-a trezit.

Apoi a adormit din nou; şi iarăşi a visat că stătea pe terasa de pe acoperişul casei sale şi se uita în curtea cea mare, care era cât o piaţă a oraşului.

Şi iată! Curtea era plină de nebuni şi de oameni cu sufletul bolnav sau posedaţi de duhuri rele. I-a văzut pe cei goi şi pe cei acoperiţi doar de pletele lor lungi, şi pe cei care-şi împletiseră singuri coroane de paie şi haine de iarbă şi se credeau regi, şi pe cei care se târau pe pământ, crezându-se animale, şi pe cei care trăgeau după ei pietre grele despre care îşi închipuiau că sunt din aur, şi pe cei prin gurile cărora vorbeau spiritele rele.

I-a văzut pe toţi aceşti oameni îngrămădindu-se spre poarta palatului. Iar cei care erau în fruntea tuturor loveau şi bubuiau în porţi, cerând să intre.

Până la urmă uşa s-a deschis, iar sclavul a deschis poarta şi a ieşit în prag, întrebându-i ce voiau.

Toţi au început să strige tare:

— Unde e profetul din Nazaret, pe care Dumnezeu l-a trimis în lume să ne dea înapoi minţile şi sufletele?

— Nu vă foloseşte la nimic să-l căutaţi pe marele profet. Pilat l-a omorât.

Când au auzit asta oamenii, au scos nişte strigăte ca urletele de animal şi, în disperarea lor, au început să se sfâşie până când sângele a ţâşnit pe pardoseala de piatră. Când le vedea nenorocirea, tânăra soţia a guvernatorului îşi frângea mâinile şi gemea în somn. Şi s-a trezit auzindu-şi gemetele.

Dar după aceea a adormit iarăşi, iar în vis se făcea că era din nou pe terasa de pe acoperişul casei ei. În jurul ei stăteau sclavele care cântau pentru ea din cimbale şi ţitere, iar migdalii îşi scuturau florile albe deasupra ei şi trandafirii agăţători îşi împrăştiau în aer miresmele. Şi, cum stătea ea acolo, o voce i-a spus:

— Du-te la balustrada terasei şi uită-te la cei care stau şi aşteaptă în curte!

Dar în vis ea se împotrivea şi spunea:

— Nu vreau să-i mai văd pe cei care umplu curtea în seara asta.

Atunci a auzit un zgomot de lanţuri, bubuituri de ciocane puternice şi sunete de berbece izbind în lemnul porţii. Sclavele ei s-au oprit din cântat şi s-au repezit la balustradă să se uite în curte. N-a mai putut nici ea să se stăpânească; a alergat acolo şi s-a uitat în jos.

Atunci a văzut curtea plină cu toţi condamnaţii din lume; i-a văzut pe cei din temniţe întunecate, legaţi cu lanţuri grele; i-a văzut pe toţi prizonierii care trudeau în ocne fără să vadă lumina zilei, târându-şi după ei ghiulelele de la picioare; şi pe cei osândiţi la galere cu vâslele lor de fier. Şi toţi cei care fuseseră condamnaţi la răstignire veneau purtându-şi povara crucilor, iar cei care urmau să fie decapitaţi veneau cu topoarele. I-a văzut pe cei trimişi în sclavie în ţări străine, cu ochii arşi de dorul de casă. I-a văzut pe cei care trebuiau să servească drept animale de povară şi pe cei cu spinările sângerânde, brăzdate de lovituri de bici.

Şi toţi acei nefericiţi strigau într-un glas:

— Deschideţi! Deschideţi!

Atunci sclavul care păzea intrarea a ieşit pe prag şi i-a întrebat:

— Ce vreţi?

Şi ei i-au răspuns:

— Îl căutăm pe profetul cel mare pe care Dumnezeu l-a trimis în lume să le redea prizonierilor libertatea şi sclavilor fericirea pierdută.

Sclavul le-a răspuns pe un ton plictisit şi indiferent:

— N-o să-l găsiţi aici. Pilat l-a omorât.

Când sclavul a terminat de vorbit, tânăra care visa s-a gândit că toţi nefericiţii aceia aveau să izbucnească în asemenea blesteme şi vaiete, încât se va cutremura şi cerul şi pământul. A îngheţat de frică şi tremura atât de tare, încât s-a trezit din somn.

Când s-a deşteptat de-a binelea, s-a ridicat pe pat în capul oaselor şi s-a gândit: „Nu mai vreau să visez. O să stau trează toată noaptea, ca să scap de visele astea oribile”.

Dar chiar în timp ce se gândea aşa a aţipit din nou, şi-a lăsat capul pe pernă şi a adormit adânc.

Din nou a visat că stătea pe terasa de pe acoperişul casei, iar fiul ei, un copilaş de câţiva ani, alerga încoace şi încolo, jucându-se cu o minge.

A auzit o voce care-i spunea:

— Du-te la balustrada terasei şi uită-te la cei care stau şi aşteaptă în curte!

Dar în vis ea îşi spunea: „Am văzut destulă suferinţă în noaptea asta. Nu mai pot îndura. O să rămân pe loc”.

Atunci copilul ei a aruncat mingea, care a căzut în curte, şi a alergat şi s-a căţărat pe balustradă. Înspăimântată, tânăra femeie s-a repezit şi a prins copilul. Dar când a făcut asta a trebuit să privească în jos, şi încă o dată a văzut curtea plină de oameni.

În curte erau adunaţi toţi oamenii de pe pământ care fuseseră răniţi în bătălii. Veneau cu trupuri mutilate, cu mâinile şi picioarele retezate, cu răni mari deschise din care şiroia sângele, năclăind toată curtea.

Şi mai erau acolo toţi oamenii din lume care-i pierduseră pe cei dragi pe câmpul de luptă. Erau orfanii cărora le muriseră taţii, fetele care-şi jeleau iubiţii, oameni în toată firea care-şi plângeau fiii.

Cei aflaţi înainte se îngrămădeau la poartă, bătând în ea, iar sclavul a apărut în prag. I-a întrebat pe toţi cei care fuseseră răniţi în bătălii:

— Ce căutaţi aici?

Iar ei au răspuns:

— Îl căutăm pe profetul din Nazaret, care va face să înceteze războaiele şi zvonurile despre războaie şi va aduce pace pe pământ. Îl căutăm pe cel care va schimba lăncile în seceri şi săbiile în fiare de plug.

Sclavul şi-a pierdut răbdarea şi le-a spus:

— Nu mai veniţi să mă-nnebuniţi cu asta! V-am spus de destule ori până acum, marele profet nu e aici. Pilat l-a omorât.

Şi a închis poarta, iar femeia care visa s-a gândit la toate vaietele mulţimii. „Nu vreau să le aud”, şi-a spus ea şi a plecat de lângă balustradă. În acel moment s-a trezit. Atunci a văzut că, în spaima ei, sărise din pat şi se afla pe podeaua rece de piatră.

Şi s-a gândit a treia oară că nu mai voia să doarmă în noaptea aceea, şi din nou somnul a pus stăpânire pe ea, iar femeia a închis ochii şi a început să viseze.

Era tot pe terasa de pe acoperişul casei şi lângă ea stătea soţul ei. Tânăra femeie i-a povestit ce visase, iar bărbatul a râs de ea.

Din nou a auzit o vocea care-i spunea:

— Du-te să-i vezi pe oamenii care aşteaptă în curte!

Ea s-a gândit: „N-am să mă duc. Am văzut destulă suferinţă în noaptea asta”.

Chiar atunci a auzit trei lovituri sonore în poartă, iar soţul ei s-a dus să se uite peste balustradă, să vadă cine voia să intre în palat.

Dar cum s-a aplecat peste balustradă, i-a făcut semn soţiei lui să vină.

— Îl cunoşti pe omul ăsta? a întrebat, arătând spre cineva de jos.

Când s-a uitat în curte, femeia a văzut că era plină de cai, călăreţi şi sclavi care descărcau poverile de pe măgari şi cămile. Părea că la poarta palatului ajunsese un călător de rang înalt.

Acesta stătea la intrare. Era un bărbat masiv şi vârstnic, cu umeri largi şi faţa întunecată şi aspră. Visătoarea l-a recunoscut numaidecât pe călător şi i-a şoptit soţului ei:

— Cel care a venit în Ierusalim nu e nimeni altcineva decât împăratul Tiberius.

— Şi mie mi se pare că el e, a spus guvernatorul, şi în acelaşi timp şi-a dus un deget la buze, făcându-i semn să tacă şi să asculte ce se vorbea în curte.

L-au văzut pe sclavul care ieşise la uşă cum îl întreba pe străin:

— Pe cine cauţi?

Călătorul a răspuns:

— Îl caut pe marele profet din Nazaret, cel înzestrat de Dumnezeu cu darul de a înfăptui minuni. Împăratul Tiberius îl cheamă ca să-l scape de o boală îngrozitoare pe care nu ştie s-o vindece nici un medic.

La spusele lui, sclavul s-a înclinat umil şi i-a spus:

— Stăpâne, să nu te mânii pe mine! Dorinţa ta nu poate fi îndeplinită.

Atunci împăratul s-a întors spre sclavii lui, care aşteptau în curte, şi le-a dat o poruncă. Sclavii s-au grăbit să aducă tot felul de bogăţii – unii podoabe, alţii potire încrustate cu perle, alţii saci cu monede de aur.

Împăratul s-a întors spre sclavul care păzea intrarea şi i-a spus:

— Toate astea vor fi ale lui, dacă-l ajută pe Tiberius. Poate să-i facă bogaţi pe toţi săracii din lume.

Dar sclavul s-a înclinat până la pământ şi a răspuns:

— Stăpâne, nu te mânia pe umilul tău servitor, dar dorinţa ta nu poate fi îndeplinită.

Împăratul le-a făcut din nou semn sclavilor lui, iar doi dintre ei s-au grăbit să vină cu un veşmânt cu broderii alese, peste care strălucea o cămaşă de zale încrustată cu pietre scumpe.

Împăratul i-a spus sclavului:

— Vezi, îi ofer profetului puterea asupra Iudeei. Va domni peste oamenii lui şi va fi cel mai înalt judecător dacă va veni să-l vindece pe Tiberius!

Sclavul s-a înclinat până la pământ şi a răspuns:

— Stăpâne, nu stă în puterile mele să te ajut.

Atunci împăratul a făcut iarăşi un semn şi sclavii au adus iute o coroană de aur şi o mantie de purpură.

— Vezi, a spus el, aceasta e voinţa împăratului: promite să-l facă pe profet urmaşul lui la tron şi să-i dea domnia întregii sale lumi. Va avea puterea să stăpânească după voinţa Domnului, numai să-i întindă o mână de ajutor lui Tiberius!

Atunci sclavul a căzut la picioarele împăratului şi i-a spus pe un ton implorator:

— Stăpâne, nu stă în puterile mele să mă supun poruncii tale. Cel pe care-l cauţi nu e aici. Pilat l-a ucis.

VIII

Când tânăra femeie s-a trezit, era dimineaţa târziu, iar sclavele stăteau în jurul ei, aşteptând să o ajute să se îmbrace.

A rămas tăcută tot timpul cât au îmbrăcat-o, dar în cele din urmă a întrebat-o pe sclava care o pieptăna dacă soţul ei se sculase. A aflat că fusese chemat să judece un răufăcător.

— Aş vrea să vorbesc cu el, a spus tânăra femeie.

— Stăpână, a răspuns sclava, va fi foarte greu să-l întrerupă cineva în timpul judecăţii. O să-ţi dăm de ştire cum se încheie.

Femeia n-a mai spus nimic până când sclava a terminat să-i aranjeze părul, apoi a întrebat:

— A auzit vreuna dintre voi de profetul din Nazaret?

— Profetul din Nazaret e un iudeu care face minuni, au răspuns toate sclavele, într-un glas.

— E ciudat, stăpână, că întrebi de el tocmai azi, a spus una dintre ele. Tocmai pe el l-au adus iudeii aici la palat ca să-l judece guvernatorul.

Soţia înaltului demnitar a poruncit să afle cineva pentru ce era judecat, şi o sclavă a plecat în grabă. Când s-a întors a spus:

— L-au acuzat că vrea să se facă rege peste ţara asta şi-l îndeamnă pe guvernator să-l condamne la moarte prin ţintuire pe cruce.

Când soţia guvernatorului a auzit asta, s-a înspăimântat şi a zis:

— Trebuie numaidecât să vorbesc cu soţul meu, altfel o să se întâmple o nenorocire groaznică azi.

Când sclavele i-au spus încă o dată că era cu neputinţă, a început să plângă şi să tremure. Şi una dintre sclave a fost atât de tulburată, încât i-a spus:

— Dacă vrei să-i scrii guvernatorului despre ce-i vorba, o să încerc să fac să ajungă la el scrisoarea.

Pe loc, femeia a scris câteva cuvinte pe o tăbliţă de ceară pe care i-a trimis-o lui Pilat.

Dar el n-a venit acasă toată ziua; pentru că îi lăsase să plece pe iudei, condamnatul era dus spre locul execuţiei, venise ora prânzului, iar Pilat i-a poftit la masă pe câţiva dintre romanii care se aflau în Ierusalim. În sala

de mese erau comandantul trupelor sale, un tânăr orator şi câţiva alţii.

Prânzul n-a fost deloc vesel, pentru că soţia guvernatorului stătea la masă tristă, fără să scoată o vorbă. Când oaspeţii au întrebat dacă nu cumva era bolnavă sau tulburată de ceva, guvernatorul a râs şi le-a povestit despre mesajul pe care i-l trimisese ea de dimineaţă. A făcut haz pe seama soţiei lui fiindcă îşi închipuise că un guvernator roman putea să se ia după visele unei femei când era vorba de lucruri atât de importante precum condamnarea unui om.

Ea a răspuns cu blândeţe, pe un ton mâhnit:

— Vă spun adevărul, n-a fost vis, ci un semn trimis de zei. Măcar ar fi trebuit să-l lăsaţi să trăiască încă o zi.

Oaspeţii au văzut că era foarte nefericită. Nu puteau s-o înşenineze, oricât de mult s-ar fi străduit să vorbească despre tot felul de lucruri care s-o facă să uite de închipuirile ei.

După un timp unul dintre ei a ridicat capul şi a exclamat:

— Ce e asta? Am stat de mult la masă încât a trecut ziua?

Toţi s-au uitat afară şi au văzut că se lăsase amurgul. Mai presus de toate, era foarte ciudat cum culorile care colorau fiinţele şi obiectele păliseră încet-încet, astfel încât toţi şi toate păreau la fel de cenuşii.

Chiar şi feţele lor îşi pierduseră culoarea, la fel ca toate obiectele din jur.

— Arătăm ca şi cum am fi morţi, a spus oratorul înfiorându-se. Avem obrajii cenuşii şi buzele negre.

Pe când se făcea şi mai întuneric, soţiei guvernatorului i s-a făcut şi mai frică.

— O, prieteni! a izbucnit ea până la urmă. Nici măcar acum nu vedeţi că zeii v-au trimis un semn de avertizare?

Sunt mâniaţi pentru că aţi osândit la moarte un om sfânt şi nevinovat. Mă gândesc că, deşi trebuie să fi fost ţintuit pe cruce până acum, poate că n-a murit. Porunceşte să-l dea jos de pe cruce! Am să-i îngrijesc rănile cu mâinile mele. Doar porunceşte să fie lăsat în viaţă!

Dar Pilat a răspuns râzând:

— Sigur ai dreptate când spui că e un semn trimis de zei. Dar nu cred că soarele şi-a pierdut strălucirea pentru că un eretic iudeu a fost osândit să moară pe cruce. Dimpotrivă, trebuie să ne aşteptăm să apară lucruri mai importante care să privească întreaga împărăţie. Cine poate şti cât de mult o să mai trăiască bătrânul Tibe...

Nici nu şi-a terminat bine vorbele că întunericul a devenit atât de adânc încât nici măcar nu mai putea să vadă cupa de vin din faţa lui. Aşa că s-a întrerupt şi le-a poruncit sclavilor să aducă iute câteva lămpi.

Când s-a făcut atât de lumină încât a putut vedea feţele oaspeţilor, i-a fost cu neputinţă să nu observe mâhnirea care-i cuprinsese.

— Vezi, i-a zis el soţiei lui, cu o supărare prefăcută, acum mi-e limpede că ai reuşit să-i întristezi pe oaspeţii noştri cu visele tale şi să alungi bucuria de la masa asta. Dar, dacă tot nu poţi să te mai gândeşti la nimic altceva azi, măcar hai să auzim ce ai visat. Spune-ne, şi noi o să încercăm să-ţi tălmăcim visele!

Soţia lui a început pe loc să povestească. Oaspeţii au încetat să bea şi stăteau în jurul mesei, încruntaţi. Singurul care continua să râdă şi să spună că toate acestea erau o nebunie era guvernatorul.

Când ea a terminat de povestit, tânărul orator a spus:

— Sigur că e mai mult decât un vis, pentru că azi, chiar dacă nu l-am văzut pe împărat, am văzut-o pe bătrâna lui prietenă, Faustina, intrând în oraş. Mă miră doar că nu a apărut încă în palatul guvernatorului.

— Se vorbeşte că împăratul a fost lovit de o boală îngrozitoare, a spus comandantul trupelor. Se prea poate, după părerea mea, ca visul soţiei tale să fie un semn trimis de zei.

— Nu mi se pare de necrezut ca Tiberius să-i fi trimis solie profetului ca să-l cheme la căpătâiul lui, a fost de acord tânărul orator.

Comandantul s-a întors spre Pilat cu o expresie gravă.

— Dacă împăratul chiar şi-a pus în cap să-l cheme pe acest făcător de minuni, ar fi bine pentru tine şi pentru noi toţi să-l găsească în viaţă.

Pilat a răspuns supărat:

— Oare întunericul ăsta v-a preschimbat pe toţi în nişte copii fricoşi? Parcă toată lumea s-a prefăcut în tălmaci de vise şi în profeţi.

Dar curteanul a continuat să-şi spună părerea:

— Poate că n-ar fi imposibil, totuşi, să fie salvată viaţa acestui om dacă trimiţi iute un mesager.

— Vreţi să mă fac de râsul lumii? a răspuns guvernatorul. Spuneţi-mi, ce-o să se aleagă de legea şi ordinea din ţara asta dacă aud oamenii că guvernatorul a iertat un răufăcător pentru că soţia lui a avut nişte vise rele?

— Este adevărat, totuşi, că am văzut-o pe Faustina în Ierusalim, a răspuns tânărul orator. Acesta nu mai e un vis.

— Eu răspund în faţa împăratului pentru faptele mele, a spus Pilat. O să înţeleagă că un visător care s-a lăsat torturat de soldaţii mei fără să se împotrivească în nici un fel n-ar fi avut puterea să-l vindece de boala lui.

În timp ce vorbea, în tot palatul a răsunat un zgomot ca un tunet şi s-a cutremurat pământul. Palatul guvernatorului a rămas neatins, dar timp de câteva minute după cutremur s-au auzit năruindu-e case şi coloane din jur.

Cum s-a făcut linişte cât să i se audă vocea, guvernatorul a poruncit unui sclav:

— Aleargă cât poţi de repede la locul execuţiei şi spune în numele meu să-l dea jos de pe cruce pe profetul din Nazaret!

Sclavul s-a grăbit să plece. Oaspeţii au ieşit din sala de mese în curtea interioară, sub cerul liber, ca să nu fie prinşi înăuntru dacă avea să se cutremure din nou pământul. Nimeni nu îndrăznea să scoată o vorbă; aşteptau întoarcerea sclavului.

A venit foarte repede înapoi şi s-a oprit în faţa guvernatorului.

— L-ai mai găsit în viaţă?

— Stăpâne, era mort, şi chiar în clipa în care şi-a dat sufletul s-a cutremurat pământul.

Cum a terminat de vorbit, au răsunat două lovituri grele în poarta palatului. Când le-au auzit, toţi au tresărit şi au sărit în picioare, ca şi cum ar fi fost din nou cutremur. Un sclav s-a apropiat şi a spus:

— Sunt la poartă nobila Faustina şi Sulpicius, vin din partea împăratului. Te roagă să-i ajuţi să-l găsească pe profetul din Nazaret.

Murmure joase şi paşi uşori s-au auzit în curtea interioară. Când guvernatorul s-a uitat în jur, a văzut că prietenii lui îl părăsiseră, ca pe unul asupra căruia s-a abătut nenorocirea.

IX

Bătrâna Faustina s-a întors în Caprea şi s-a dus la împărat. I-a spus povestea ei şi, în timp ce vorbea, nu îndrăznea să se uite la el. Cât lipsise ea, boala împăratului se înrăutăţise şi mai tare, iar Faustina îşi spunea în sinea ei: „Dacă zeii s-ar fi milostivit de mine, m-ar fi lăsat să mor

mai bine decât să fiu silită să-i spun acestui om chinuit că nu mai are nici o speranţă”.

Spre marea ei uluire, Tiberius a ascultat-o cu cea mai mare indiferenţă.

Când i-a spus că marele făptuitor de minuni fusese crucificat în aceeaşi zi în care ea ajunsese în Ierusalim şi cât de aproape fusese să-l salveze, Faustina a început să plângă, apăsată de vinovăţia eşecului ei.

Dar Tiberius a spus:

— Chiar trebuie să plângi din pricina asta? Ah, Faustina! O viaţă întreagă în Roma nu te-a lecuit de credinţa în vrăjitori şi în făcători de minuni cu care ai crescut în Munţii Sabini!

Atunci bătrâna a priceput că Tiberius nu aşteptase niciodată vreun ajutor de la profetul din Nazaret.

— De ce m-ai lăsat să plec într-o călătorie atât de lungă dacă ai crezut tot timpul că nu foloseşte la nimic?

— Eşti singura fiinţă care-mi poartă prietenie adevărată, a zis împăratul. De ce nu te-aş fi lăsat să pleci, dacă stătea în puterea mea să fac asta?

Dar bătrânei nu i-a plăcut faptul că împăratul se prefăcuse doar a o crede.

— Ah! Uite, aşa amăgeşti tu oamenii! a izbucnit ea mânioasă. Asta nu mi-a plăcut niciodată la tine.

— N-ar fi trebuit să te mai întorci la mine, a spus împăratul. Trebuia să rămâi în munţii tăi.

Timp de câteva clipe a părut că cei doi, care se certaseră atât de adesea, aveau să-şi spună vorbe grele, dar mânia bătrânei s-a potolit imediat. Trecuseră timpurile în care se putea certa cu împăratul. Şi-a coborât vocea; dar nu putea renunţa cu totul la orice strădanie de a-l face pe împărat să vadă că avea dreptate.

— Dar omul acela a fost un profet adevărat, a spus ea. L-am văzut. Când ochii lui s-au întâlnit cu ai mei, mi s-a

părut că văd un zeu. Am fost o nebună că am lăsat să fie trimis la moarte.

— Îmi pare bine că l-ai lăsat să moară, a zis Tiberius. Era un trădător care aţâţa poporul să se răscoale.

Faustina era gata să izbucnească din nou, dar s-a oprit.

— Am vorbit cu mulţi dintre prietenii lui din Ierusalim, a spus ea. Profetul n-a făptuit fărădelegile de care a fost acuzat.

— Chiar dacă nu e vinovat de faptele astea, sigur nu era mai bun ca oricare altul, a zis împăratul, obosit. Unde o să găseşti un om care să nu fi meritat să moară de o mie de ori în întreaga lui viaţă?

Dar vorbele acestea ale împăratului au ajutat-o pe Faustina să se hotărască să facă ceva ce nu îndrăznise până atunci.

— O să-ţi arăt o dovadă a puterii lui, a spus. Îţi spun că mi-am pus năframa pe faţa lui. E chiar năframa asta pe care o ţin în mână, vrei să o vezi?

A întins-o în faţa împăratului, iar el a văzut acolo năluca unei feţe omeneşti.

Vocea bătrânei tremura de emoţie în timp ce continua să vorbească:

— Omul acesta a văzut că îl iubeam. Nu ştiu cu ce putere a fost înzestrat de a putut să-mi lase chipul lui. Dar mi se umplu ochii de lacrimi când mă uit la el.

Împăratul s-a aplecat înainte şi a privit portretul care părea să fie făcut din lacrimi, din sânge şi din umbrele întunecate ale durerii. Încet-încet, întregul chip s-a format acolo în faţa lui, exact aşa cum se întipărise pe năframă. A văzut picăturile de sânge de pe frunte, coroana de spini, părul încâlcit de sânge şi gura cu buzele care păreau să tremure de chin.

S-a apropiat şi mai mult de portret. Faţa se arăta tot mai limpede. Din contururile ca nişte umbre, dintr-odată, a văzut ochii strălucind de o viaţă ascunsă. Şi, în timp ce-i vorbeau despre cea mai teribilă agonie, în ochii aceştia se vedea o puritate sublimă, cum împăratul nu mai văzuse niciodată în viaţă.

S-a întins pe pat şi sorbea din priviri figura întipărită pe pânză.

— Oare e un om muritor? a zis el vorbind lent, cu vocea joasă. E un om muritor?

A rămas nemişcat, privind imaginea din faţa lui. Lacrimile au început să-i curgă pe obraji.

— Îţi plâng moartea, necunoscutule! a şoptit. Faustina! De ce l-ai lăsat să moară pe acest om? El m-ar fi vindecat.

Şi din nou şi-a pierdut privirile în imagine.

— Omule, a spus, după câteva clipe, chiar dacă nu mă mai poţi vindeca, măcar am să-ţi răzbun moartea. Mâna mea grea o să cadă asupra celor care mi te-au răpit!

A alunecat pe podea şi a îngenuncheat în faţa imaginii:

— Tu eşti Omul! Tu eşti cel pe care nici n-am visat să-l întâlnesc. Eu şi toţi ceilalţi suntem nişte fiare sălbatice şi monştri, dar tu eşti Omul, a spus el, arătând spre faţa şi mâinile lui desfigurate.

Şi-a plecat capul atât de jos în faţa chipului întipărit, încât a atins podeaua cu fruntea.

— Ai milă de mine, Necunoscutule! a suspinat, iar lacrimile lui au udat podeaua. Dacă ai fi trăit, doar o privire a ta m-ar fi vindecat.

Sărmana bătrână a fost îngrozită de ce vedea. „Ar fi fost bine să nu-i arăt împăratului chipul de pe năframă”, şi-a spus ea. De la început se temuse că durerea lui avea să

fie copleşitoare la vederea chipului. Disperată de suferinţa împăratului, a tras năframa, ca el să n-o mai vadă.

Atunci împăratul s-a uitat în sus. Şi, minune! Trăsăturile i se schimbaseră şi faţa lui era la fel ca înainte de a se fi îmbolnăvit. Era ca şi cum boala i s-ar fi înrădăcinat în dispreţul şi ura faţă de neamul omenesc care locuiseră în inima lui şi fuseseră alungate când împăratul simţise mila şi iubirea de aproapele lui.

A doua zi, Tiberius a trimis trei soli.

Primul a călătorit la Roma, ducând Senatului porunca de a începe cercetări pentru a afla cum îşi îndeplinea îndatoririle oficiale guvernatorul Palestinei şi pentru a-l pedepsi dacă se dovedea că asuprise oamenii şi osândise la moarte oameni nevinovaţi.

Al doilea sol a fost trimis la lucrătorul la vie şi la soţia lui, ca să le mulţumească şi să-i răsplătească pentru sfatul pe care i-l dăduseră împăratului şi să le dea de veste cum se terminaseră toate. Când cei doi au auzit veştile, au plâns în tăcere, iar bărbatul a spus:

— Ştiu că toată viaţa am să mă gândesc la ce s-ar fi întâmplat dacă s-ar fi întâlnit cei doi.

Dar femeia a răspuns:

— Nu putea să se întâmple altfel. Era un vis prea îndrăzneţ să crezi că s-ar fi putut întâlni. Dumnezeu ştie că lumea ar fi fost zguduită din temelii.

Al treilea sol a călătorit în Palestina şi i-a adus cu el la întoarcere pe câţiva dintre ucenicii lui Isus, iar aceştia au început să răspândească şi printre oamenii din Caprea învăţăturile pe care le auziseră de la Cel Răstignit.

Când ucenicii au ajuns în Caprea, bătrâna Faustina zăcea pe patul de moarte. În ultimele clipe ale vieţii ei, s-a convertit la credinţa marelui profet şi a fost botezată. Iar numele de botez pe care l-a primit a fost Veronica, pentru

că i-a fost hărăzit darul de a da neamului omenesc adevărata icoană a Mântuitorului său.

MĂCĂLEANDRUL CU GÂT ROŞU

Se întâmpla pe vremea când Dumnezeu a creat lumea, când a făcut nu numai cerul şi pământul, ci şi toate vieţuitoarele şi plantele, şi când le-a dat nume.

Sunt atât de multe legende despre vremea aceea: dacă le-am şti pe toate, cunoaşterea acesta ar arunca lumină asupra a tot ceea ce nu înţelegem pe această lume.

S-a întâmplat că într-o zi, când Dumnezeu stătea în rai şi picta păsărelele, vopselele i s-au terminat, iar sticletele ar fi fost lipsit de orice culoare dacă Dumnezeu nu şi-ar fi şters toate vopselele pe penele lui.

Tot atunci şi-a căpătat măgarul urechile lungi, pentru că nu putea să-şi amintească numele care i se dăduse. Nici nu făcea câţiva paşi prin păşunile raiului, că îşi uita numele, şi de trei ori s-a întors să întrebe cum îl cheamă. În cele din urmă Dumnezeu şi-a pierdut răbdarea, l-a luat de urechi şi i-a zis:

— Măgar, măgar, măgar te cheamă!

Şi, în timp ce spunea aşa, Dumnezeu l-a tras de urechi, ca măgarul să audă mai bine şi să ţină minte ce i se spusese.

Tot în aceeaşi zi a fost pedepsită albina.

Când albina a fost creată de Dumnezeu, a început imediat să facă miere, iar animalele şi oamenii care simţeau mireasma delicioasă a mierii veneau şi voiau să guste şi ei. Dar albina voia să ţină mierea doar pentru ea şi înţepa cu acul ei veninos toate vieţuitoarele care se apropiau de stup. Dumnezeu a văzut asta şi pe loc a chemat albina la el şi a pedepsit-o.

— Ţi-am dat darul de a aduna polen şi de a face miere, cel mai dulce lucru din toată Facerea, a spus Dumnezeu, dar nu ţi-am dat dreptul să fii crudă cu alte

făpturi. Să ţii minte că atunci când vei înţepa o vieţuitoare care vrea să guste din mierea ta va trebui să mori!

Ah, da! Şi tot atunci greierul a orbit şi furnica şi-a pierdut aripile; atât de multe lucruri ciudate s-au întâmplat în ziua aceea!

Dumnezeu a stat acolo, mare şi blând cum era, şi a pus lumea la cale şi a creat lucruri şi vieţuitoare toate ziua, iar spre seară s-a gândit să facă o mică pasăre cenuşie.

— Să ţii minte că numele tău e măcăleandrul cu gât roşu, i-a spus Dumnezeu păsării, cum a terminat. Apoi a ridicat-o în palma deschisă şi i-a dat drumul să zboare.

După ce pasărea şi-a încercat aripile o vreme şi a văzut câte ceva din frumoasa lume în care fusese sortită să trăiască, s-a trezit în ea curiozitatea să vadă cum arăta. A observat că era cu totul cenuşie, iar penele de pe gât erau la fel de cenuşii ca pe restul trupului. Măcăleandrul cu gât roşu s-a răsucit pe toate părţile, oglindindu-se în apa limpede a unui lac, dar n-a văzut nici măcar o pană roşie. Atunci s-a întors în zbor la Dumnezeu.

Dumnezeu stătea pe tronul lui, mare şi blând. Din palmele lui se ridicau fluturi care zburau în jurul capului său; porumbiţe stăteau pe umerii lui şi uguiau; iar pe pământul de sub el creşteau trandafiri, crini şi margarete.

Păsăruicii i s-au înteţit bătăile inimii de frică, dar s-a apropiat dând rotocoale în zbor, până când s-a aşezat pe mâna lui Dumnezeu. Atunci Dumnezeu a întrebat-o ce voia.

— Vreau doar să te întreb ceva, a zis păsăruica.

— Ce vrei să ştii? a răspuns Dumnezeu.

— De ce m-ai numit măcăleandru cu gât roşu, când eu sunt cenuşiu de la cioc până în vârful cozii şi n-am nici măcar o pană roşie?

Păsăruica s-a uitat implorator la Dumnezeu cu ochişorii ei mici şi negri, apoi a întors capul şi a privit în

jur; a văzut fazani roşii ca presăraţi cu pulbere de aur, papagali cu minunate pete purpurii în jurul gâtului, cocoşi cu creste roşii, ca să nu mai vorbim despre fluturi, sticleţi şi trandafiri! Şi, fireşte, s-a gândit cât de puţin i-ar fi trebuit – doar un strop de culoare pe piept – ca să fie şi ea o pasăre frumoasă, iar numele să i se potrivească.

— De ce m-ai numit măcăleandru cu gât roşu, când eu sunt cu totul şi cu totul cenuşiu? a întrebat încă o dată pasărea şi a aşteptat ca Dumnezeu să-i răspundă: „Ah, prietene, văd că am uitat să-ţi vopsesc penele de pe gât roşii, dar stai puţin, că o să se întâmple şi asta”.

Dar Dumnezeu a zâmbit puţin şi a spus:

— Te-am numit măcăleandrul cu gât roşu şi aşa o să-ţi rămână numele, dar să ştii că va trebui să-ţi câştigi singur dreptul la penele roşii de pe piept.

Apoi Dumnezeu a ridicat mâna şi i-a dat drumul din nou păsăruicii să zboare în lume.

Pasărea a zburat prin rai, dusă pe gânduri. Ce-ar fi putut să facă o pasăre micuţă cum era ea ca să-şi câştige dreptul de a avea pene roşii? Singurul lucru care i-a trecut prin minte a fost că ar trebui să-şi facă cuib într-o tufă de măceş. Asta a şi făcut, căutându-şi un loc printre spinii din mărăcinişul des. Părea că aştepta să-i cadă o petală de măceş pe gât şi să-i împrumute culoarea ei.

* * *

Au venit şi au trecut mulţi ani de la acea zi, care a fost cea mai fericită din lume! Oamenii progresaseră atât de mult încât învăţaseră să cultive pământul şi să navigheze pe mare. Îşi făceau haine şi podoabe şi construiau temple şi cetăţi mari, precum Teba, Roma şi Ierusalimul.

Apoi a venit o zi care avea să rămână în istoria lumii. În dimineaţa acelei zile, măcăleandrul cu gât roşu stătea pe o culme golaşă care se afla nu departe de zidurile

Ierusalimului şi le cânta puilor săi, care stăteau într-un cuib micuţ dintr-o tufă de măceş.

Măcăleandrul le povestea puilor despre minunata zi a Facerii şi cum le dăduse Dumnezeu nume tuturor făpturilor şi plantelor, aşa cum fiecare măcăleandru le povestise puilor săi, din ziua în care primul măcăleandru auzise cuvântul lui Dumnezeu şi zburase din mâna lui.

— Şi ţineţi minte, a încheiat pasărea cu tristeţe, că mulţi ani au trecut de atunci, mulţi trandafiri au înflorit, multe păsări au ieşit din ou din ziua Facerii încoace, dar măcăleandrul cu gât roşu e tot o pasăre cenuşie. N-a reuşit să-şi câştige dreptul la câteva pene roşii.

Puişorii au deschis larg ciocurile lor mici şi au întrebat dacă strămoşii lui nu încercaseră să facă nici o faptă mare care să le aducă preţioasa culoare roşie.

— Au făcut tot ce au putut, a spus măcăleandrul, dar n-a reuşit nici unul. Primul măcăleandru a întâlnit într-o zi o pasăre la fel ca el şi a început imediat s-o iubească atât de tare, încât simţea că îi arde pieptul. „Ah! s-a gândit el, acum înţeleg! Domnul a vrut să spună că ar trebui să iubesc cu atâta ardoare, încât pieptul şi gâtul să mi se coloreze în roşu de la căldura dragostei din inima mea.” Dar n-a fost aşa, iar măcăleandrul nu şi-a căpătat culoarea roşie, şi nici cei care au venit după el; şi nici voi n-o să aveţi dreptul la ea.

Puişorii au ciripit uimiţi şi s-au întristat tare, pentru că niciodată culoarea roşie nu avea să le înfrumuseţeze penajul cenuşiu.

— Am mai sperat şi că o să ne ajute cântecul pe care primul măcăleandru cu gât roşu l-a cântat până când i s-a umplut inima de el, şi era atât de bucuros şi îndrăznea să spere din nou. „Ah! se gândea el, strălucirea acestui cântec care trăieşte în sufletul meu îmi va colora în roşu penele de pe gât.” Dar n-a fost aşa, şi măcăleandrul nu şi-

a căpătat culoarea roşie, şi nici cei care au venit după el, şi nici măcar voi n-o să aveţi dreptul la ea.

Din nou s-au auzit nişte piuituri întristate din gâturile pe jumătate golaşe ale puişorilor.

— Am contat şi pe curajul şi îndrăzneala noastră, a spus pasărea. Primul măcăleandru s-a luptat cu alte păsări până când inima i s-a înflăcărat de mândria învingătorului. „Ah! s-a gândit, o să mi se înroşească penele de pe piept de la plăcerea de a învinge care arde în inima mea.” Dar n-a fost aşa, şi măcăleandrul nu şi-a căpătat culoarea roşie, şi nici cei care au venit după el, şi nici măcar voi n-o să aveţi dreptul la ea.

Puişorii au zis curajoşi că ar vrea şi ei să încerce să câştige premiul atât de căutat, dar măcăleandrul le-a răspuns mâhnit că era cu neputinţă. Ce-ar fi putut să facă ei, când atâţia strămoşi străluciţi nu reuşiseră? Ce-ar fi putut face ei mai mult decât să iubească, să cânte şi să lupte? Ce-ar fi putut... păsăruica s-a întrerupt din şirul gândurilor, fiindcă pe una dintre porţile Ierusalimului a ieşit un alai de oameni care se grăbea spre culmea dealului unde pasărea îşi avea cuibul. Erau călăreţi pe cai mândri, soldaţi cu lănci lungi, călăi purtând ciocane şi cuie mari. Erau judecători şi preoţi, femei care plângeau şi, mai presus de toate, o mulţime de oameni nebuni, rătăciţi, de cerşetori care urlau.

Păsăruica a rămas tremurând pe marginea cuibului. Îi era teamă că în orice clipă oamenii aveau să calce în picioare mica tufă de măceş şi să-i strivească puii.

— Aveţi grijă! le-a strigat puişorilor lipsiţi de apărare, înghesuiţi-vă unul într-altul şi nu scoateţi nici un piuit. Vine spre noi un cal care o să ne calce în picioare! Vine un războinic cu sandale cu tălpi de fier! Vine o mulţime mare, sălbatică şi furioasă!

Pasărea s-a oprit din strigătele ei de avertizare şi a rămas liniştită. Aproape că uitase primejdia care plutea deasupra capului său. A sărit la loc în cuib şi şi-a întins aripile deasupra puilor.

— Oh! E îngrozitor, a spus. Nu vreau să fiu martor la priveliştea asta oribilă! Or să fie răstigniţi trei osândiţi!

Şi şi-a întins aripile şi mai mult, astfel încât puii să nu vadă nimic. Doar au auzit bătăile de ciocane, strigătele de suferinţă şi urletele sălbatice ale mulţimii.

Măcăleandrul cu gât roşu urmărea toate astea şi ochii i s-au mărit de spaimă. Nu putea să-şi ia privirile de la cei trei nefericiţi.

— Cât de răi sunt oamenii! a spus pasărea după o vreme. Nu e destul că le răstignesc pe cruce pe bietele făpturi, dar mai trebuia să pună şi o coroană de spini pe capul unuia dintre ei. Văd că spinii i-au sfâşiat fruntea şi-i curge sângele, a continuat el. Iar omul acesta e atât de frumos şi se uită în jur cu atâta bunătate, încât toţi ar trebui să-l iubească. Mă simt ca şi cum săgeata mi-ar străpunge inima când îl văd cum se zbate în chinuri!

Păsăruicii îi era din ce în ce mai milă de omul în agonie, cu coroana de spini pe cap. „Oh! Dacă aş fi fratele meu, vulturul, s-a gândit ea, aş smulge cuiele din palmele lui şi mi-aş înfige ghearele puternice în toţi cei care-l torturează, ca să-i alung de lângă el.” Vedea cum şiroieşte sângele de pe fruntea răstignitului şi nu mai putea să stea liniştit în cuib. „Chiar dacă sunt mic şi slab, tot pot să fac ceva pentru acest biet om chinuit”, şi-a spus pasărea. A zburat din cuib, făcând cercuri largi în jurul răstignitului. A zburat aşa de câteva ori, fără să îndrăznească să se apropie, pentru că era doar o pasăre mică şi sfioasă care nu cutezase niciodată să se apropie de o făptură omenească. Dar încet-încet a prins curaj, s-a apropiat şi a scos cu pliscul său mic un spin înfipt în fruntea celui

răstignit. Când a făcut asta, pe pieptul lui a căzut o picătură de sânge de pe faţa omului; s-a răspândit repede şi a colorat toate penele fine de pe pieptul şi de pe gâtul măcăleandrului.

Atunci răstignitul şi-a deschis buzele şi i-a şoptit păsăruicii:

— Fiindcă ai avut milă de mine, ai câştigat tot ce neamul tău s-a străduit să capete de la Facerea lumii încoace.

Cum s-a întors la cuib, puişorii i-au strigat:

— Ai pieptul roşu! Penele de pe pieptul tău sunt mai roşii decât trandafirii!

— E doar un strop de sânge de pe fruntea bietului om chinuit, a spus pasărea; o să dispară când o să mă scald într-o băltoacă sau într-un izvor.

Dar, oricât de mult s-a scăldat păsăruica, culoarea roşie n-a dispărut şi, când puişorii au crescut, pata de culoarea sângelui a început să strălucească şi pe piepturile lor; şi la fel s-a întâmplat cu fiecare măcăleandru cu gât roşu, de atunci şi până în zilele noastre.

DUMNEZEU ŞI SFÂNTUL PETRU

S-a întâmplat pe vremea când Dumnezeu şi Sfântul Petru de-abia ajunseseră în rai, după ce rătăciseră pe faţa pământului şi înduraseră greutăţi timp de mulţi ani de restrişte.

Vă puteţi închipui ce bucuros era Sfântul Petru! Firește că era cu totul altceva să stea pe Muntele Raiului şi să se uite peste lume, în loc să umble din casă în casă, ca un cerşetor. Era altceva să se plimbe prin frumoasele grădini ale raiului în loc să rătăcească pe pământ, fără măcar să ştie dacă o să fie adăpostit într-o casă în nopţile cu furtună ori o să fie nevoit să meargă mai departe pe drumuri, în frig şi întuneric.

Vă puteţi închipui ce bucurie trebuie să fi încercat când s-au aflat în rai după o asemenea călătorie. Sfântul Petru, la drept vorbind, nu fusese niciodată sigur că toate astea aveau să se termine cu bine. Sfântul Petru, bietul de el, nu se putuse împiedica să se îndoiască şi să fie tulburat tot timpul, pentru că îi era cu neputinţă să înţeleagă de ce trebuiau să treacă prin atâtea necazuri pe pământ dacă Dumnezeu era stăpânul întregii lumi.

Acum nici o tânjire nu-l mai putea chinui. Vă puteţi închipui că era foarte mulţumit de asta. Îi venea să râdă de toate suferinţele pe care el şi Dumnezeu trebuiseră să le îndure şi de faptul că fuseseră nevoiţi a se mulţumi cu atât de puţin.

Odată, când erau într-o situaţie atât de grea încât Sfântul Petru credea că ajunsese la capătul răbdărilor, Dumnezeu îl luase pe un munte înalt şi începuse urcuşul fără să-i spună de ce mergeau acolo.

Trecuseră de cetăţile de la poalele muntelui şi de castelele care erau mai sus. Rătăciseră dincolo de ferme şi

de colibe şi lăsaseră în urmă ultima peşteră în care locuia un tăietor de lemne.

În cele din urmă, ajunseseră într-un loc în care muntele se înălţa golaş, fără verdeaţă sau copaci, iar acolo era o colibă ridicată de un călugăr, care-i găzduia pe călătorii aflaţi în căutarea unui adăpost pentru noapte.

După aceea merseseră pe câmpurile pline de zăpezi, unde dormeau în vizuini şobolanii de munte, şi ajunseseră într-o strâmtoare. Era un loc îngust, pe unde de-abia s-ar fi putut strecura o cămilă printre peretele muntelui şi o grămadă de blocuri de gheaţă care stătea pe marginea unei pante, gata să cadă.

Acolo Dumnezeu găsise o pasăre cu pieptul roşu, care zăcea îngheţată de frig pe grămada de gheaţă. Luase botgrosul şi îl vârâse în sân. Iar Sfântul Petru îşi amintea că se întrebase atunci dacă aveau să mănânce pasărea la cină.

Umblaseră mult pe blocurile de gheaţă alunecoase, iar Sfântului Petru i se părea că niciodată nu fusese atât de aproape de pierzanie; pentru că îi învăluiseră un vânt ucigător de rece şi o ceaţă neagră şi, cât vedeau cu ochii, nu se mai afla nici o vieţuitoare pe acolo. Şi totuşi, nu erau decât la jumătatea drumului pe munte.

Atunci l-a implorat pe Dumnezeu să-l lase să se întoarcă din drum.

— Nu încă, a spus Dumnezeu, fiindcă vreau să-ţi arăt ceva care o să-ţi dea curaj să înfrunţi toate nenorocirile.

Aşa că au mers mai departe prin ceaţă şi frig până când au ajuns la un zid nesfârşit de înalt şi n-au putut să mai înainteze.

— Zidul se înalţă în jurul întregului munte, a zis Dumnezeu, şi nu poate fi trecut. Nici o vieţuitoare nu poate vedea nimic din ce se află dincolo, pentru că aici

începe raiul. Şi mai sus, pe creştetul muntelui, trăiesc cei morţi care au fost binecuvântaţi.

Dar Sfântul Petru n-a putut să nu-şi arate îndoiala.

— Acolo nu e nici întuneric, nici frig, a spus Dumnezeu, ci e tot timpul vară şi pe cer strălucesc sori şi stele.

Dar Sfântul Petru n-a reuşit să se convingă să creadă asta.

Atunci Dumnezeu a scos pasărea pe care o găsise îngheţată şi, luându-şi avânt, a aruncat-o peste zid, iar pasărea a căzut în rai.

Şi numaidecât Sfântul Petru a auzit nişte triluri răsunătoare, voioase; şi, recunoscând cântecul botgrosului, a fost cum nu se poate mai uimit.

S-a întors spre Dumnezeu şi i-a spus:

— Hai să ne întoarcem pe pământ şi să îndurăm tot ce avem de îndurat, pentru că acum am văzut că ai spus adevărul şi că există un loc în care viaţa învinge moartea.

Au coborât de pe munte şi au început din nou să rătăcească prin lume.

Au trecut ani până când Sfântul Petru a văzut mai mult decât atât din rai; şi în tot acest timp a tânjit după locul din spatele marelui zid. Iar acum se afla acolo şi nu mai trebuia să tânjească şi să se zbată să ajungă în rai.

Acum putea să soarbă fericire după placul inimii, cât era ziua de lungă, din izvoarele care nu seacă niciodată.

Dar Sfântul Petru nu era nici de două săptămâni în rai, când s-a întâmplat ca un înger să vină la Dumnezeu, care stătea pe tronul lui ceresc; îngerul s-a înclinat de şapte ori înaintea lui şi i-a spus că Sfântul Petru fusese lovit de o mare durere. Încetase să bea şi să mănânce şi avea ochii roşii pentru că nu dormise de câteva nopţi.

Cum a auzit Dumnezeu asta, s-a ridicat de pe tron şi s-a dus să-l vadă pe Sfântul Petru. L-a găsit departe,

undeva la marginea raiului, unde zăcea pe jos ca şi cum ar fi fost prea obosit ca să stea în picioare, cu hainele sfâşiate şi creştetul presărat cu cenuşă.

Când Dumnezeu l-a văzut atât de nefericit, s-a aşezat pe pământ lângă el şi i-a vorbit la fel cum făcea când rătăceau împreună prin lumea plină de suferinţă.

— Ce te-a întristat atât de tare, Sfinte Petre? a întrebat Dumnezeu.

Dar Sfântul Petru era atât de îndurerat, încât nici nu putea să vorbească.

— Ce te-a întristat atât de tare? a întrebat Dumnezeu încă o dată.

Când Dumnezeu şi-a repetat întrebarea, Sfântul Petru şi-a scos coroana de aur de pe cap şi a aruncat-o la picioarele Domnului, ca şi cum i-ar fi spus că nu mai voia să aibă parte de cinstirea şi gloria lui.

Dar Dumnezeu a înţeles, firește, că Sfântul Petru era atât de nefericit încât nici nu mai ştia ce face şi nu s-a mâniat pe el.

— Trebuie să-mi spui ce te-a tulburat, a spus el, la fel de blând ca înainte, iar în vocea lui se simţea şi mai multă iubire.

Dar Sfântul Petru a sărit în picioare; şi atunci Dumnezeu a ştiut că nu era doar nefericit, ci de-a dreptul furios. A venit spre Dumnezeu cu pumnii încleştaţi şi ochii scăpărători.

— Nu mai vreau să fiu în slujba ta! a spus Sfântul Petru. Nu vreau să mai rămân nici măcar o zi în rai.

Dumnezeu a încercat să-l liniştească, aşa cum fusese nevoit să facă de multe ori când Sfântul Petru se supărase.

— Sigur că poţi să pleci, a spus el, dar mai întâi trebuie să-mi spui ce te-a nemulţumit atât de tare.

— Pot spune că aşteptam o răsplată mai mare decât asta pe când înduram amândoi tot felul de chinuri pe pământ, a răspuns Sfântul Petru.

Dumnezeu şi-a dat seama că Sfântul Petru avea sufletul plin de amărăciune şi nu simţea nici un fel de mânie împotriva lui.

— Îţi spun că eşti liber să pleci unde vrei, i-a spus, însă trebuie doar să-mi spui ce te-a tulburat.

Atunci Sfântul Petru i-a spus lui Dumnezeu de ce era atât de supărat.

— Aveam o mamă bătrână, a spus el, şi acum câteva zile şi-a dat sufletul.

— Acum văd de ce eşti supărat, i-a spus Dumnezeu. Suferi pentru că mama ta nu a ajuns în rai.

— Aşa e, a spus Sfântul Petru şi în clipa aceea l-a copleşit o durere atât de mare, încât a început să plângă şi să geamă. Cred că meritam atâta lucru, să fie lăsată şi ea să vină aici, a spus el.

Dar când Dumnezeu a aflat de ce suferea Sfântul Petru atât de tare, s-a întristat şi el. Mama Sfântului Petru nu fusese o femeie credincioasă şi nu avea cum să ajungă în Împărăţia Cerurilor. Toată viaţa nu făcuse altceva decât să strângă bani şi nu le dăduse niciodată un bănuţ sau o coajă de pâine săracilor care bătuseră la uşa ei. Dar Dumnezeu a înţeles că Sfântului Petru îi era cu neputinţă să priceapă că mama lui fusese atât de lacomă de avere, încât nu avea dreptul să fie veşnic fericită după moarte.

— Sfinte Petre, a spus el, de unde ştii că mama ta s-ar simţi bine aici, în mijlocul nostru?

— Spui asemenea lucruri doar ca să nu-mi îndeplineşti rugăminţile, a spus Sfântul Petru. Cine n-ar fi fericit în rai?

— Cineva care nu simte bucurie când vede fericirea altora nu poate fi mulţumit aici, a spus Dumnezeu.

— Atunci sunt mulţi alţii care n-ar trebui să se afle în rai, a spus Sfântul Petru şi Dumnezeu a înţeles că se gândea la El.

Şi s-a simţit foarte mâhnit că Sfântul Petru era atât de îndurerat încât nu mai ştia ce vorbea. A stat acolo câteva clipe, aşteptând să vadă că-i părea rău de ce spusese şi înţelegea că nu se cuvenea ca mama lui să ajungă în rai.

Dar Sfântul Petru o ţinea tot pe-a lui.

Atunci Dumnezeu a chemat un înger şi i-a poruncit să coboare în iad şi s-o aducă în rai pe mama Sfântului Petru.

— Lasă-mă să văd cum o aduce, a spus Sfântul Petru.

Dumnezeu l-a luat de mână, l-a dus lângă o prăpastie adâncă şi i-a arătat că trebuia doar să se aplece foarte puţin peste marginea ei ca să privească în iad.

Când şi-a aruncat privirile, Sfântul Petru mai întâi n-a putut să vadă nimic; parcă se uita într-un puţ foarte adânc. Era ca şi cum sub el s-ar fi deschis un abis fără fund.

Singurul lucru pe care putea să-l zărească vag era îngerul care îşi începuse călătoria în jos. Sfântul Petru a văzut cum îngerul se afunda în marele întuneric fără cea mai mică teamă, întinzându-şi doar puţin aripile, ca să nu cadă prea repede.

Dar, când ochii Sfântului Petru s-au mai obişnuit cu întunericul, a început să vadă din ce în ce mai bine. În primul rând, a văzut că paradisul stătea pe un vârf de munte înconjurat de o prăpastie mare şi că pe fundul acestui abis erau sufletele păcătoşilor. A văzut că îngerul a coborât tot mai jos vreme îndelungată, fără să poată ajunge la fund. S-a îngrozit când a văzut cât de lungă era distanţa până acolo.

— Măcar de s-ar întoarce aducând-o pe mama! a spus el.

Dumnezeu s-a uitat la Sfântul Petru cu o privire foarte întristată.

— Nu există pe lume povară prea mare ca să n-o poată duce îngerul meu, a spus el.

Era atât de jos fundul prăpastiei, încât nici o rază de soare nu putea străbate până acolo; doar întunericul domnea în iad. Dar îngerul, în zborul lui, aducea cu el puţină lumină, astfel încât Sfântul Petru a putut zări ce era acolo.

Un deşert nemărginit de stânci negre şi ascuţite se întindea pe fundul prăpastiei. Nici măcar un fir de iarbă, nici un copac, nici un semn de viaţă.

Peste tot, pe stâncile cu colţuri ascuţite, erau sufletele păcătoşilor. Stăteau pe margini, unde se căţăraseră sperând că ar putea să iasă din prăpastie; şi, când vedeau că nu era nici o cale de ieşire, rămâneau acolo, împietriţi de teroare.

Sfântul Petru a văzut că unii stăteau în capul oaselor sau zăceau culcaţi cu braţele întinse, într-o tânjire fără sfârşit, cu privirile întoarse în sus. Alţii îşi acoperiseră feţele cu mâinile, ca şi cum ar fi vrut să nu mai vadă oroarea lipsită de speranţă din jurul lor. Toţi stăteau încremeniţi; nu era nici măcar unul care să aibă puterea de a se mişca. Unii stăteau în băltoace, împietriţi, fără măcar să încerce să se ridice.

Dar lucrul cel mai îngrozitor din toate astea era că sufletele acelea pierdute erau atât de multe. Era ca şi cum fundul prăpastiei n-ar fi fost altceva decât capete şi trupuri.

Sfântului Petru i s-a făcut teamă.

— O să vezi că nu o găseşte în mulţimea asta, i-a spus lui Dumnezeu.

Încă o dată Dumnezeu l-a privit cu aceeaşi expresie de adâncă mâhnire. Ştia, desigur, că Sfântul Petru nu trebuia să se îndoiască de înger.

Dar Sfântului Petru i se părea că îngerul n-ar fi putut nicidecum să-i găsească mama în mulţimea uriaşă a sufletelor pierdute. Îngerul îşi desfăcuse aripile şi zbura de colo-colo, căutând-o.

Deodată, una dintre sărmanele creaturi a zărit îngerul şi a sărit în sus, întinzând braţele spre el şi strigând:

— Ia-mă cu tine! Ia-mă cu tine!

Atunci, dintr-odată, mulţimea s-a însufleţit. Milioane şi milioane de suflete din iad s-au ridicat într-o clipă, au fluturat braţele şi i-au strigat îngerului să-i ia cu el în binecuvântatul paradis.

Strigătele lor s-au auzit până la Dumnezeu şi Sfântul Petru, iar inimile le-au tresărit de durere.

Îngerul zbura deasupra sufletelor damnate; dar, în timp ce încerca s-o găsească pe mama Sfântului Petru, toţi se grăbeau să-l urmeze, aşa că de sus părea că era măturat de un vârtej.

În cele din urmă, îngerul a zărit-o pe cea pe care trebuia s-o ia cu el. Şi-a închis aripile şi s-a repezit în jos ca un fulger; iar Sfântul Petru, uimit, a strigat de bucurie când a văzut că îngerul a cuprins-o cu braţul pe mama lui şi a ridicat-o în aer.

— Binecuvântat fii tu, cel care-mi aduci mama! a spus el.

Dumnezeu i-a pus o mână pe umăr, cu blândeţe, ca şi cum i-ar fi spus să nu se bucure prea devreme.

Dar Sfântul Petru era gata să izbucnească în lacrimi de bucurie pentru că mama lui fusese salvată. Nu putea înţelege că un lucru ce avea să se întâmple mai târziu ar fi putut avea puterea să-i despartă. Şi a fost şi mai fericit când a văzut că, deşi îngerul o ridicase foarte repede, mai multe suflete pierdute reuşiseră să se agaţe de cea care avea să fie salvată, ca să fie aduse în rai odată cu ea.

Trebuie să se fi agăţat o duzină de bătrâna femeie, iar Sfântul Petru se gândea că era o mare cinste pentru mama lui să-i ajute pe atât de mulţi sărmani sortiţi chinurilor veşnice.

Şi nici îngerul n-a făcut nimic ca să-i scuture. Nu părea deloc împovărat de greutatea lor, ci se ridica tot mai sus, bătând din aripi la fel de uşor ca şi cum ar fi adus în rai un puişor de pasăre mort.

Dar atunci Sfântul Petru a văzut că mama lui începuse să-i desprindă pe cei care se agăţaseră de ea. Îi apuca de mâini, silindu-i să-i dea drumul, şi unul câte unul cădeau înapoi în iad.

Sfântul Petru auzea cum sufletele o implorau şi se rugau de ea; dar bătrâna nu voia să fie salvat nimeni în afară de ea. Îi desprindea pe rând şi îi lăsa să se prăbuşească pe fundul prăpastiei, în chinurile veşnice. În timp ce cădeau, spaţiul se umplea de vaietele şi de blestemele lor.

Sfântul Petru a rugat-o pe mama lui să le arate milă, dar ea nu l-a ascultat, ci continua să-i dea jos pe cei care se agăţaseră de ea.

Iar Sfântul Petru a văzut că îngerul zbura tot mai încet pe măsură ce povara i se uşura. Sfântul Petru s-a înspăimântat atât de tare, încât a simţit că-i tremurau picioarele şi a căzut în genunchi.

În cele din urmă, a rămas un singur suflet care se mai ţinea de mama lui Petru. Era o tânără femeie care se agăţase de gâtul ei şi o implora, strigându-i în ureche rugămintea s-o lase să meargă cu ea în Împărăţia Cerurilor.

Îngerul ajunsese atât de aproape cu povara lui, încât Sfântul Petru a întins mâinile să-şi întâmpine mama. Se gândea că îngerul nu trebuia decât să mai bată din aripi de trei ori ca să ajungă pe munte.

Atunci, dintr-odată, îngerul a rămas cu aripile încremenite, iar chipul i s-a întunecat ca noaptea.

Pentru că bătrâna întinsese mâinile şi înşfăcase braţele tinerei femei care o ţinea de gât, şi a tras până când a reuşit să-i desfacă strânsoarea, ca să se desprindă şi ultimul suflet agăţat de ea.

Când sufletul damnat a căzut, îngerul s-a prăbuşit şi el, şi părea că nu mai are puterea să-şi desfacă aripile.

S-a uitat la bătrână cu o privire îndurerată; braţul lui şi-a slăbit strânsoarea şi a lăsat-o să cadă ca şi cum ar fi fost o povară prea grea pentru el, acum când rămăsese singură.

Apoi s-a înălţat ca o săgeată şi s-a întors în rai.

Sfântul Petru a rămas nemişcat mult timp, plângând, iar Dumnezeu a stat în tăcere lângă el.

— Sfinte Petre, a zis până la urmă Dumnezeu, n-am crezut că o să mai plângi aşa după ce ai ajuns în rai.

Bătrânul slujitor al lui Dumnezeu a ridicat capul şi a răspuns:

— Ce fel de rai e acesta în care pot să aud gemetele celor care-mi sunt dragi şi să văd chinurile semenilor mei?

Chipul lui Dumnezeu s-a întristat, arătând cea mai adâncă mâhnire.

— Dar ce mi-am dorit eu mai mult decât să fac un rai pentru toţi, numai lumină şi fericire? a spus. Nu înţelegi că de aceea am coborât printre oameni şi i-am învăţat să-şi iubească semenii ca pe ei înşişi? Dar, atâta timp cât nu-şi iubeşte aproapele, nici unul nu-şi poate găsi în cer sau pe pământ un adăpost unde să nu-l ajungă suferinţa.

FLACĂRA SFÂNTĂ

I

Cu mulţi ani în urmă, când cetatea Florenţei tocmai fusese făcută republică, trăia acolo un om numit Raniero di Raniero. Era fiul unui armurier şi învăţase meseria tatălui său, dar nu avea de gând să facă asta toată viaţa lui.

Acest Raniero era un bărbat foarte puternic. Se spunea că putea să poarte o armură de fier la fel de uşor cum alţii purtau un veşmânt de mătase. Era încă foarte tânăr, dar făcuse de multe ori dovada forţei sale. Odată era într-o casă în care grânele erau păstrate în pod. Era o povară prea mare acolo; şi, în timp ce Raniero se afla în casă, una dintre grinzile care susţinea podul s-a rupt şi era să cadă tot acoperişul. Raniero a întins mâinile şi a ţinut acoperişul până când oamenii au reuşit să aducă grinzi şi stâlpi ca să-l proptească şi să-l repare.

Se mai spunea şi că Raniero era cel mai curajos bărbat care trăise vreodată în Florenţa şi că nu se mai sătura de lupte. Cum auzea un zgomot pe stradă, se repezea afară din atelier, sperând că era o încăierare în care să se poată amesteca. Dacă asta făcea să se vorbească despre el, era gata să se lupte la fel de bine cu nişte ţărani umili sau cu nişte cavaleri în armuri. Se năpustea ca un nebun în încăierări, fără să-i numere pe cei pe care trebuia să-i înfrunte.

Florenţa nu era o cetate prea puternică pe vremea aceea. Cea mai mare parte a locuitorilor se ocupau cu torsul lânii şi cu ţesutul şi nu voiau decât să fie lăsaţi în pace să-şi vadă de treburile lor. Erau destui bărbaţi voinici, dar nu căutau ceartă şi erau foarte mândri că în cetatea lor domnea ordinea. Raniero era adesea nemulţumit că nu se născuse într-o ţară în care regele să se înconjoare de

oameni curajoşi şi declara că, dacă ar fi fost aşa, el ar fi ajuns la cea mai mare faimă şi cinstire.

Raniero era gălăgios şi lăudăros; era crud cu animalele, aspru cu soţia lui şi nu arăta nici un fel de bunătate celor din jur. Ar fi fost chipeş dacă n-ar fi avut pe faţă mai multe cicatrice adânci care-l desfigurau. Se repezea să judece fără să se gândească şi sărea la fapte, deşi adesea reacţiona violent.

Raniero se însurase cu Francesca, fiica lui Jacopo degli Uberti, un om înţelept şi influent. Jacopo nu fusese prea dornic să-şi dea fata după un bătăuş ca Raniero, ci se opusese căsătoriei până nu demult. Francesca îl silise să le dea binecuvântarea, spunând că n-avea să se mărite niciodată cu altul. Când Jacopo, în cele din urmă, a fost de acord, i-a spus lui Raniero:

— Am băgat de seamă că oameni ca tine reuşesc să câştige dragostea unei femei, dar le e greu s-o păstreze; de aceea, vreau să-mi promiţi cuvânt cu cuvânt ce-ţi spun acum: dacă fata mea o să descopere că viaţa cu tine e atât de grea încât o să vrea să vină înapoi la mine, n-ai s-o împiedici.

Francesca a spus că nu era nevoie de o asemenea promisiune, fiindcă îl iubea atât de mult pe Raniero, încât nimic nu avea s-o despartă de el. Dar Raniero a promis pe loc:

— De un lucru poţi fi sigur, Jacopo, a spus el, n-am să încerc să opresc nici o femeie care vrea să fugă de mine.

Atunci Francesca a venit să trăiască împreună cu Raniero, şi între ei a fost totul bine un timp. Pe când erau căsătoriţi doar de câteva săptămâni, Raniero şi-a pus în cap să-şi exerseze trasul la ţintă. Timp de câteva zile a ţintit într-un tablou atârnat pe perete. Curând a devenit foarte priceput şi nimerea ţinta de fiecare dată. Până la urmă s-a gândit că ar trebui să încerce să nimerească o

ţintă mai dificilă. S-a uitat în jur după ceva, dar n-a văzut decât o prepeliţă care stătea într-o colivie agăţată deasupra porţii. Pasărea era a Francescăi, care o îndrăgea mult; dar, cu toate astea, Raniero a trimis un paj să deschidă cuşca şi a ucis prepeliţa care-şi luase zborul. I se părea că fusese o lovitură foarte bună şi se lăuda oricui stătea să-l asculte.

Când a aflat că Raniero îi omorâse pasărea, Francesca a pălit şi s-a uitat la el foarte supărată. Era uimită că bărbatul ei făcuse un lucru care o îndurera; dar l-a iertat repede, iubindu-l la fel ca înainte.

Pe urmă totul a mers bine încă o vreme.

Jacopo, socrul lui Raniero, era ţesător de pânză de in. Avea un atelier mare unde se lucra mult. Raniero şi-a închipuit că descoperise că inul era amestecat cu fibre de cânepă în atelierul lui Jacopo şi n-a putut să-şi ţină gura, ci a povestit peste tot prin oraş. Jacopo a sfârşit prin a auzi ce se vorbea şi a încercat să pună capăt zvonurilor. I-a lăsat pe ceilalţi proprietari de ateliere de ţesut să se uite la fuioarele şi la ţesăturile lui şi tot ce au găsit a fost in de cea mai bună calitate. Doar într-un balot care trebuia să fie vândut în afara Florenţei erau fibre amestecate. Atunci Jacopo le-a spus că înşelătoria fusese făcută fără ştirea lui de careva dintre lucrătorii care veneau cu ziua. A înţeles pe loc că avea să-i fie greu să-i convingă pe oameni că nu ştiuse. Până atunci fusese renumit pentru cinstea lui şi a fost foarte supărat că onoarea îi fusese pătată.

Pe de altă parte, Raniero se împăuna că reuşise să dea pe faţă o înşelătorie şi se lăuda cu asta chiar de faţă cu Francesca.

Ea a fost foarte adânc mâhnită şi în acelaşi timp la fel de uimită ca atunci când el ucisese pasărea. Pe când se gândea la asta, i s-a părut deodată că vede în faţa ochilor dragostea ei pentru Raniero; şi era ca o ţesătură întinsă şi

strălucitoare de aur. Vedea cât de mare era şi cum sclipea. Dar dintr-un colţ fusese tăiată o bucată şi nu mai era la fel de mare şi frumoasă ca la început.

Totuşi, din ţesătură lipsea atât de puţin, încât ea s-a gândit: „Probabil că o să ţină cât trăiesc. E atât de mare încât nu se poate termina niciodată”.

Şi încă o vreme ea şi Raniero au fost la fel de fericiţi ca înainte.

Francesca avea un frate pe nume Taddeo, care se dusese la Veneţia într-o călătorie de afaceri şi îşi cumpărase de acolo veşminte de mătase şi catifea. Ajuns acasă, s-a îmbrăcat cu hainele cele noi şi a mers peste tot, mândrindu-se cu ele.

În Florenţa oamenii nu aveau obiceiul să se îmbrace în haine scumpe, aşa că mulţi făceau haz de el. Într-o noapte, Taddeo şi Raniero erau într-o cârciumă. Taddeo era îmbrăcat într-o mantie verde căptuşită cu mătase de culoarea nisipului şi într-o haină violet. Raniero l-a provocat să bea atâta vin, încât Taddeo a adormit; apoi i-a luat mantaua şi a îmbrăcat cu ea o sperietoare de ciori de pe un câmp cultivat cu varză.

Când a auzit asta Francesca, s-a supărat foarte tare pe Raniero. Atunci a văzut în faţa ochilor pânza cea mare de aur, dragostea ei, şi a părut să-şi dea seama cât de mult se micşorase pe măsură ce Raniero tăiase bucată după bucată din ea.

După aceea s-au împăcat, dar Francesca nu mai era la fel de fericită ca la început, pentru că se temea tot timpul că Raniero avea să facă încă o faptă rea care să-i micşoreze dragostea pentru el.

Nici asta n-a durat prea mult, pentru că Raniero nu putea să stea locului. Voia ca oamenii să vorbească tot timpul despre el şi să-i laude curajul şi îndrăzneala.

Pe vremea aceea, catedrala din Florenţa era mult mai mică decât în zilele noastre, iar în vârful unuia dintre turnurile ei era pus un scut mare şi greu, aşezat acolo de strămoşii Francescăi. Era cel mai greu scut pe care îl putuse ridica vreodată un bărbat din Florenţa, iar familia Umberti era mândră că unul din neamul lor fusese cel care se suise în turn şi-l aşezase acolo.

Dar Raniero a urcat treptele turnului într-o zi, a luat scutul, şi l-a pus pe spate şi a coborât cu el.

Când a aflat Francesca, mai întâi a încercat să-i vorbească despre ce o tulbura şi l-a implorat să nu-i mai umilească familia. Raniero, care se aşteptase la laude din partea ei, s-a înfuriat foarte tare. A răspuns ţâfnos că de multă vreme observase că ea nu se bucura de succesul lui, ci îi păsa mai mult de neamurile ei.

— De altceva îmi pasă mie, a spus Francesca, şi anume de dragostea mea. Nu ştiu ce-o să se aleagă de tine dacă o să continui să te porţi aşa.

După aceea s-au certat adesea, pentru că Raniero se întâmpla să facă aproape întotdeauna exact lucrurile care-i displăceau cel mai mult Francescăi.

În prăvălia lui Raniero era un lucrător mărunt şi slab. Acest bărbat o iubise pe Francesca înainte să se mărite şi o iubea şi acum. Raniero, care ştia, s-a apucat să glumească pe socoteala lui cu oamenii cu care stătea la masă. Atât şi-a bătut joc de el, că până la urmă bărbatul n-a mai îndurat să fie făcut de râs cu Francesca de faţă; s-a repezit la Raniero şi a vrut să se lupte cu el. Dar Raniero a zâmbit batjocoritor şi l-a împins la o parte. Sărmanul om a fost atât de umilit, încât s-a gândit că viaţa nu mai merită trăită; a plecat şi s-a spânzurat.

Când s-a întâmplat asta, Francesca şi Raniero erau căsătoriţi de un an. Francesca s-a gândit că, atunci când îşi vedea dragostea în mintea ei, nu mai era o pânză mare

şi strălucitoare, ci din ea lipseau bucăţi din toate părţile şi nu mai rămăsese decât jumătate din cât era la început.

S-a speriat foarte tare când a văzut asta şi s-a gândit: „Dacă mai stau cu Raniero un an, o să-mi distrugă dragostea. Am să ajung la fel de săracă precum eram de bogată la începutul dragostei noastre”.

Atunci s-a hotărât să plece din casa lui Raniero şi să se întoarcă la tatăl ei, ca să nu vadă venind ziua când avea să-l urască pe soţul ei tot atât de mult cât îl iubise.

Jacopo degli Uberti era la războiul de ţesut, cu lucrătorii în jurul lui, când a văzut-o venind. I-a spus că s-a întâmplat lucrul la care se aşteptase întotdeauna şi i-a urat bun venit. Numaidecât le-a spus lucrătorilor să-şi lase lucrul, să se înarmeze şi să-i înconjoare casa.

Pe urmă Jacopo s-a dus la Raniero. L-a găsit în atelierul lui.

— Azi fiica mea s-a întors acasă şi m-a rugat s-o primesc înapoi sub acoperişul meu, i-a zis ginerelui său. Acum aştept să-ţi ţii promisiunea şi să nu o îndemni să se întoarcă la tine, după cum ţi-ai dat cuvântul.

Raniero n-a părut să-l ia în serios prea mult, ci a răspuns liniştit:

— Chiar dacă nu mi-aş fi dat cuvântul, nu i-aş cere să se întoarcă unei femei care nu vrea să fie a mea.

Ştia cât de mult îl iubea Francesca şi îşi spunea în sinea lui: „Nici n-o să se facă seară şi o s-o văd venind înapoi”.

Cu toate acestea, ea n-a apărut nici în ziua aceea, nici a doua zi.

A treia zi, Raniero a plecat să caute nişte hoţi care-i jefuiau de mult timp pe negustorii florentini fără să fie prinşi. A reuşit să pună mâna pe ei şi să-i aducă prizonieri în Florenţa.

A stat liniştit câteva zile până s-a asigurat că se auzise de fapta lui în toată Florenţa. Dar nu s-a întâmplat ce aştepta: Francesca nu s-a întors la el.

Raniero ar fi vrut să se ducă la tribunal, s-o forţeze să se împace cu el, dar nu putea face asta, pentru că promisese. Pentru el era cu neputinţă să mai trăiască în acelaşi oraş cu soţia care-l părăsise, aşa că a plecat din Florenţa.

A devenit întâi soldat, şi foarte repede comandant al unei companii de voluntari. Era tot timpul în bătălii şi a fost în slujba multor stăpâni. A ajuns faimos ca luptător, cum spusese întotdeauna că va fi. Împăratul l-a ridicat la gradul de cavaler şi era socotit un mare om.

Înainte să părăsească Florenţa, jurase la icoana Maicii Domnului din catedrala din Florenţa să-i ofere Fecioarei tot ce câştiga mai bun şi mai preţios în bătăliile sale. În faţa acestei icoane se vedeau tot timpul ofrande scumpe aduse de Raniero.

Raniero ştia că în oraşul lui faptele sale de vitejie erau cunoscute. Se tot minuna de ce Francesca degli Uberti nu se întorcea la el, când de bună seamă aflase despre toate victoriile lui.

În acea vreme, preoţii predicau începerea cruciadelor pentru recucerirea Sfântului Mormânt, iar Raniero a luat crucea şi a plecat în răsărit. Nu spera doar să câştige castele şi pământuri peste care să domnească, ci şi să săvârşească fapte de vitejie atât de strălucitoare încât soţia lui să se îndrăgostească din nou de el şi să se întoarcă.

II

În noaptea care a urmat zilei în care a căzut Ierusalimul, în tabăra cruciaţilor, aflată în afara oraşului,

era mare bucurie. În aproape fiecare cort oamenii sărbătoreau bând şi făcând mare larmă.

Raniero di Raniero stătea şi petrecea cu tovarăşii săi; iar în cortul lui era cea mai mare veselie. Servitorii abia dacă aveau timp să umple pocalele după ce se goleau.

Raniero avea multe motive să sărbătorească, pentru că în ziua aceea se umpluse de glorie, chiar mai mult decât înainte. De dimineaţă, în timpul asedierii Ierusalimului, fusese primul care urcase pe ziduri după Godefroy de Bouillon; iar seara fusese aplaudat pentru vitejia lui în prezenţa întregii trupe.

Când omorurile şi jafurile încetaseră, iar cruciaţii, în straie de penitenţi şi cu lumânări în mâini, au intrat în Biserica Sfântului Mormânt, Godefroy i-a spus lui Raniero că ar trebui să fie primul care să-şi aprindă lumânarea de la flacăra lumânărilor sfinte care ardeau pe mormântul lui Cristos. Lui Raniero i s-a părut că Godefroy voia să-i arate astfel că îl considera cel mai curajos om din toată armata lui; şi era foarte mulţumit de felul în care fusese răsplătit pentru bravura sa.

În noaptea aceea, Raniero şi oaspeţii lui erau cât se poate de veseli; un măscărici şi câţiva muzicanţi care umblaseră prin toată tabăra, distrându-i pe oameni cu glumele lor, au intrat în cortul lui Raniero, iar măscăriciul a cerut îngăduinţă să spună o povestioară comică.

Raniero ştia că acest măscărici era foarte căutat fiindcă oamenii făceau un haz nebun auzindu-l şi a promis să-i asculte povestea.

— A fost odată ca niciodată, a spus măscăriciul, când Dumnezeu şi Sfântul Petru stăteau în turnul cel mai înalt al Cetăţii Raiului şi se uitau în jos spre pământ. Erau atât de multe de văzut, încât de-abia aveau timp să schimbe o vorbă între ei. Dumnezeu stătea nemişcat în tot acest timp, dar Sfântul Petru uneori bătea din palme de bucurie,

iar alteori întorcea capul cu dezgust. Uneori aplauda şi zâmbea, alteori plângea şi se tânguia. În cele din urmă, când se apropia sfârşitul zilei şi amurgul cobora peste rai, Dumnezeu s-a întors spre Sfântul Petru şi i-a spus că acum ar fi trebuit să fie pe deplin mulţumit. „De ce ar trebui să fiu mulţumit?”, a răspuns Sfântul Petru, pe un ton nerăbdător. „Uite de ce, a răspuns Dumnezeu vorbind rar, m-am gândit că ai să fi mulţumit de ceea ce ai văzut azi.” Dar Sfântul Petru nu se lăsa împăcat. „E adevărat, a spus el, că mulţi ani am cârtit zicând că Ierusalimul n-ar trebui să fie în mâinile necredincioşilor, dar, după toate câte s-au întâmplat azi, cred că era mai bine să fi rămas toate ca mai înainte.”

Raniero a înţeles că măscăriciul vorbea despre ce se întâmplase în ziua aceea. El şi ceilalţi cavaleri au început să asculte cu şi mai mult interes.

— După ce a spus asta, a continuat măscăriciul aruncând o privire furişă spre cavaleri, Sfântul Petru s-a plecat peste marginea turnului şi a arătat spre pământ. I-a arătat lui Dumnezeu un oraş de pe un munte solitar care se ivea dintr-o vale. „Vezi grămezile alea de leşuri? a întrebat. Şi îi vezi pe sărmanii prizonieri, răniţi şi goi, care se tânguie în frigul nopţii? Vezi ruinele fumegânde?” Dumnezeu părea că nu voia să răspundă, dar Sfântul Petru a continuat să se vaiete. A spus că, de bună seamă, oamenii din acest oraş făcuseră tot felul de rele, dar că nu le dorise să fie loviţi de o asemenea nenorocire. Abia atunci Dumnezeu a răspuns, încercând să obiecteze: „Totuşi, nu poţi nega asta: cavalerii creştini şi-au riscat vieţile fără nici o teamă”.

Aici măscăriciul a fost întrerupt de urale, dar s-a grăbit să continue.

— O, nu mă întrerupeţi! a spus el. Acum nu-mi mai amintesc unde am rămas – ah! de fapt, eram gata să spun

că Sfântul Petru şi-a şters câteva lacrimi care-i umpluseră ochii şi îl împiedicau să vadă. „Niciodată n-am crezut că ar putea să fie ca nişte fiare, a spus el. Au trecut prin sabie şi au jefuit tot oraşul. De ce s-a lăsat Isus răstignit ca să fie adorat de asemenea credincioşi, asta nu pot să înţeleg.”

Pe cavaleri i-a înveselit gluma. Au început să râdă tare, cu multă voioşie.

— Ce zici acolo, nebunule! Sfântul Petru e mâniat pe noi? a urlat unul.

— Taci din gură şi lasă-l să ne spună dacă Dumnezeu ne-a luat apărarea! l-a întrerupt altul.

— Nu, Dumnezeu a rămas tăcut. Ştia de mult că, atunci când se pornea Sfântul Petru, nici nu merita osteneala să încerci să-i schimbi părerea. A ţinut-o tot aşa, spunându-i lui Dumnezeu că nu trebuia să-i pomenească de faptul că până la urmă războinicii creştini şi-au amintit în ce oraş veniseră şi s-au dus la biserică desculţi şi în haine de penitent. Spiritul căinţei n-a durat însă prea mult. Sfântul Petru s-a aplecat încă o dată peste marginea turnului şi a arătat în jos spre Ierusalim, în direcţia taberei creştine din afara oraşului. „Vezi cum îşi sărbătoresc victoria cavalerii tăi?”, a întrebat. Iar Dumnezeu a văzut că tabăra era în sărbătoare. Cavalerii şi soldaţii stăteau şi le priveau pe dansatoarele siriene. Pocale pline de vin erau golite în timp ce bărbaţii aruncau cu zarurile ca să-şi împartă prăzile de război şi...

— ...şi ascultau măscăricii care le spuneau poveşti păcătoase, l-a întrerupt Raniero. Şi nu era şi asta un mare păcat?

Măscăriciul a râs şi a scuturat din cap spre Raniero, ca şi cum i-ar fi spus: „Stai să vezi cum o să-ţi plătesc eu asta”.

— Nu, să nu mă întrerupeţi! s-a rugat el încă o dată. Un biet nebun uită aşa de uşor ce era să zică. A! asta era:

Sfântul Petru l-a întrebat pe Dumnezeu dacă îşi închipuia că oamenii aceştia credeau în el cu adevărat. La asta, Dumnezeu a fost nevoit să răspundă că nu îşi închipuia asta. „Erau tâlhari şi ucigaşi înainte să plece de acasă, şi până în ziua de azi au rămas tot nişte tâlhari şi ucigaşi. Mai bine n-ai fi îngăduit cucerirea acestui oraş. N-o să iasă nimic bun de aici, a spus Sfântul Petru.”

— Haide, haide, nebunule! a zis Raniero, ameninţător.

Dar nebunul părea să considere a fi o onoare pentru el să-l pună la încercare ca să vadă cât de departe putea să meargă până să-l dea cineva afară, şi a continuat fără nici o teamă.

— Dumnezeu a lăsat capul în jos precum cineva care ştie că e certat pe bună dreptate. Dar aproape imediat s-a aplecat şi s-a uitat cu o privire mai atentă decât înainte. Sfântul Petru a privit şi el. „La ce te uiţi?”, a întrebat el.

Măscăriciul vorbea imitând feţele celor doi într-un fel foarte însufleţit. Tuturor li se părea că-i văd pe Dumnezeu şi pe Sfântul Petru în faţa ochilor şi se întrebau la ce se uita Dumnezeu.

— Dumnezeu a răspuns că nu era nimic, a spus nebunul. Sfântul Petru s-a uitat în direcţia aceea, dar n-a văzut decât că Dumnezeu privea un cort mare, în faţa căruia erau câteva capete de sarazini înfipte în suliţe şi unde erau îngrămădite o mulţime de covoare scumpe, vase de aur şi arme preţioase, capturate din Cetatea Sfântă. În cortul acela oamenii făceau aceleaşi lucruri ca şi cei din restul taberei. Un grup de cavaleri stăteau la masă şi-şi goleau paharele. Singura diferenţă era că beau mai mult şi făceau o gălăgie mai mare decât oriunde altundeva. Sfântul Petru nu înţelegea de ce Dumnezeu era atât de mulţumit când se uita spre ei, încât îi străluceau ochii de încântare. Rar văzuse mai înainte atâtea feţe aspre şi crude strânse laolaltă în jurul unei mese. Şi cel

care le era gazdă şi stătea în capul mesei era cel mai groaznic dintre toţi. Era un bărbat de treizeci şi cinci de ani, înspăimântător de voinic şi puternic, cu faţa rumenă plină de zgârieturi şi cicatrice, mâini bătătorite şi o voce tunătoare.

Aici măscăriciul s-a oprit câteva clipe, fiindcă-i era teamă să continue, dar lui Raniero şi celorlalţi le plăcea să-l asculte şi râdeau la auzul îndrăznelii lui.

— Eşti un om cutezător, a spus Raniero, aşa că dă-i înainte, să vedem unde vrei să ajungi!

— În cele din urmă, a continuat măscăriciul, Dumnezeu a spus câteva cuvinte care l-au făcut pe Sfântul Petru să înţeleagă de ce era mulţumit. L-a întrebat pe Sfântul Petru dacă nu cumva văzuse greşit sau chiar era adevărat că unul dintre cavaleri avea o lumânare aprinsă alături.

Raniero a tresărit la aceste cuvinte. Abia acum s-a înfuriat pe măscărici şi a întins mâna după carafa grea de vin, să i-o arunce în cap, dar s-a oprit la gândul că voia să audă dacă omul avea să vorbească în apărarea lui sau dimpotrivă.

— Sfântul Petru a văzut acum, a continuat măscăriciul, că, deşi cortul era luminat mai mult de torţe, unul dintre cavaleri chiar avea o lumânare aprinsă lângă el. Era o lumânare lungă şi groasă, dintre cele făcute să ardă douăzeci şi patru de ore. Cavalerul, care nu avusese un sfeşnic în care s-o pună, adunase câteva pietre şi le îngrămădise laolaltă ca să sprijine lumânarea.

Cavalerii au izbucnit în hohote de râs auzind aceasta. Au arătat toţi spre lumânarea care stătea pe masă lângă Raniero, exact aşa cum o descrisese măscăriciul. Lui Raniero i s-a urcat sângele la cap; fiindcă era lumânarea pe care o avusese cu el ceasuri întregi înainte să-i fie

îngăduit să o aprindă în Biserica Sfântului Mormânt. Nu se putuse hotărî să o lase să se stingă.

— Când Sfântul Petru a văzut lumânarea, a continuat măscăriciul, a înţeles deodată de ce era atât de mulţumit Dumnezeu, dar în acelaşi timp nu se putea abţine să-i pară rău de el. „Oh, a spus el, e acelaşi cavaler care s-a căţărat pe zid în dimineaţa asta imediat după de Bouillon, iar în seara asta i-a fost îngăduit să-şi aprindă lumânarea în Biserica Sfântului Mormânt înaintea celorlalţi.” „Adevărat! a spus Dumnezeu. Şi, după cum vezi, lumânarea lui nu s-a stins încă.”

Măscăriciul vorbea foarte repede, aruncându-i priviri furişe lui Raniero.

— Sfântului Petru îi era milă de Dumnezeu. „Nu înţelegi de ce ţine aprinsă lumânarea aceea? a întrebat el. Cred că îţi închipui că se gândeşte la suferinţă şi la moarte când se uită la ea. Dar el nu are în minte decât gloria pe care a câştigat-o când a fost recunoscut ca fiind cel mai curajos din armata lui Godefroy.”

Oaspeţii lui Raniero au râs auzind vorbele măscăriciului. Raniero era furios, dar a trebuit să râdă şi el odată cu ceilalţi. Ştia că li s-ar fi părut şi mai amuzant dacă el n-ar fi fost în stare să facă haz.

— Dar Dumnezeu l-a contrazis pe Sfântul Petru, a spus măscăriciul. „Nu vezi cât de grijuliu e cu flacăra lumânării? O apără cu mâna atunci când cineva ridică pânza de la intrarea cortului, de teamă să n-o stingă curentul de aer care se formează. Şi tot timpul alungă moliile care zboară pe lângă flacăra, ameninţând s-o stingă.”

Râsetele s-au înteţit, pentru că măscăriciul spunea adevărul. Lui Raniero îi era din ce în ce mai greu să se stăpânească. Simţea că nu mai poate suporta să glumească nimeni pe seama lumânării sfinte.

— Cu toate astea, Sfântul Petru se îndoia în continuare, a spus mai departe măscăriciul. L-a întrebat pe Dumnezeu dacă îl ştia pe cavalerul acela. „Nu e unul dintre cei care se duc la slujbă sau toceşte scăunelul pentru rugăciune folosindu-l prea mult”, a spus el. Dar părerea lui Dumnezeu era de neclintit. „Sfinte Petre, Sfinte Petre, a spus el. Ţine minte că de acum înainte acest cavaler va deveni mai credincios decât Godefroy. De unde izvorăsc pietatea şi bunătatea, dacă nu din mormântul meu? O să vezi cum Raniero di Raniero va ajuta văduvele şi prizonierii în suferinţă. O să vezi cum va avea grijă de cei bolnavi şi nefericiţi la fel cum are grijă acum de flacăra sfântă a lumânării...”

Când au auzit asta, oaspeţii au râs nebuneşte. Li se părea tuturor foarte comic ce spusese măscăriciul, fiindcă ştiau bine atitudinea şi modul de viaţă al lui Raniero. Dar şi lui glumele şi râsetele i s-au părut de nesuportat. A sărit în picioare, vrând să-l pedepsească pe măscărici. În saltul lui, a lovit atât de tare masa – care era improvizată dintr-o uşă proptită pe câteva lăzi – încât aceasta s-a clătinat, iar lumânarea s-a răsturnat. Acum s-a văzut bine câtă grijă avea Raniero să păstreze lumânarea aprinsă. Şi-a stăpânit mânia, a luat lumânarea răsturnată şi a ţinut-o în sus, astfel ca flacăra micşorată să ardă iar din plin, apoi s-a năpustit pe urmele măscăriciului. În timp ce se ocupase de lumânare, măscăriciul ţâşnise afară din cort şi Raniero ştia că ar fi fost zadarnic să-l caute în întuneric.

— O să pun eu mâna pe el altă dată, s-a gândit şi s-a aşezat din nou la masă.

În acest timp, oaspeţii râdeau şi făceau haz, iar unul s-a întors spre Raniero şi a vrut să continue cu glumele. A spus:

— Totuşi, un lucru e sigur, Raniero: de data asta nu poţi să-i trimiţi icoanei Maicii Domnului din Florenţa lucrul cel mai de preţ pe care l-ai câştigat în bătălia asta.

Raniero l-a întrebat de ce acum nu mai putea să-şi urmeze obiceiul.

— Din simplul motiv, a spus cavalerul, că lucrul cel mai preţios pe care l-ai câştigat e flacăra acestei sfinte lumânări pe care ai fost îndemnat s-o aprinzi primul în Biserica Sfântului Mormânt, în prezenţa întregii trupe. Sigur nu poţi s-o trimiţi la Florenţa!

Şi iarăşi au râs cavalerii, dar acum Raniero era hotărât să facă promisiunile cele mai nesăbuite doar ca să pună capăt râsetelor. S-a hotărât repede, a chemat un scutier bătrân şi i-a spus:

— Pregăteşte-te pentru o călătorie lungă, Giovanni. Mâine o să pleci la Florenţa cu lumânarea sfântă aprinsă.

Dar scutierul a refuzat cu hotărâre să se supună acestei porunci.

— Nu pot să fac una ca asta, a spus. Cum ar putea cineva să ajungă la Florenţa purtând o lumânare aprinsă? S-ar stinge chiar înainte să ies din tabără.

Raniero le-a cerut acelaşi lucru tuturor oamenilor săi, unul după altul. A primit acelaşi răspuns. Nici unul nu părea să creadă că vorbeşte serios.

Era limpede că acum cavalerii străini care erau oaspeţii lui Raniero aveau să râdă şi mai tare, pe măsură ce se dovedea că nici unul dintre oamenii lui Raniero nu voia să-i îndeplinească porunca.

Raniero s-a înfuriat tot mai tare. Până la urmă şi-a pierdut răbdarea şi a strigat:

— Flacăra acestei lumânări trebuie să ajungă la Florenţa, fără doar şi poate; şi, pentru că nimeni nu o va duce până acolo, am să fac asta eu însumi!

— Gândeşte-te înainte să declari aşa ceva! a spus unul dintre cavaleri. Dacă faci asta, înseamnă că-i întorci spatele conducătorului nostru.

— Jur că am să duc flacăra sfântă la Florenţa! a exclamat Raniero. Am să fac ceea ce nimeni n-a îndrăznit să promită că va duce la bun sfârşit.

Bătrânul scutier s-a apărat.

— Stăpâne, una e să călătoreşti singur, cum mă trimiteai pe mine, alta e să-ţi iei suita cu tine.

Dar Raniero era scos din fire şi nici nu i-a luat cuvintele în seamă.

— Şi eu tot singur o să călătoresc, a zis el.

Dar Raniero întrecuse măsura spunând asta. Nimeni din cort nu mai râdea acum. Stăteau şi se uitau la el, îngroziţi.

— De ce nu mai râdeţi acum? a întrebat Raniero. Fapta asta nu poate fi decât o joacă de copii pentru un bărbat viteaz.

III

În zorii zilei următoare, Raniero a încălecat pe cal şi a plecat. Era în armură, dar pe deasupra îşi pusese o mantie grosolană de pelerin, astfel încât armura să nu i se înfierbânte de razele soarelui. Era înarmat cu o sabie şi o ghioagă şi călărea un cal puternic. În mână ţinea lumânarea aprinsă, iar de şa legase câteva mănunchiuri de lumânări lungi de ceară, ca să le aprindă pe rând, iar flacăra să nu moară pe drum.

Raniero călărea încet pe străzile pline de corturi şi a ajuns aşa destul de departe. Era încă dimineaţa devreme, ceaţa care se ridica din văile adânci din jurul Ierusalimului încă nu se împrăştiase, iar lui Raniero i se părea că înainta printr-un fel de întuneric alb. Întreaga trupă dormea, iar

Raniero a trecut uşor de gărzi. Nici unul nu l-a strigat, pentru că nu-l vedeau din cauza ceţii, iar drumurile erau acoperite cu un strat gros de ţărână, care înăbuşea zgomotul copitelor calului.

Peste puţin timp, Raniero ieşise din tabără şi a luat-o pe drumul care ducea la Iaffa. Drumul era mai neted acum, dar Raniero călărea foarte încet, ca să apere flacăra lumânării care ardea slab în ceaţa deasă. Insecte mari se repezeau spre flacără fără încetare. Raniero făcea totul pentru a proteja flacăra, dar era foarte încrezător şi se gândea că sarcina pe care şi-o alesese era atât de uşoară, încât până şi un copil ar fi putut s-o ducă la bun sfârşit. După un timp, calul s-a săturat să meargă la pas şi a început să alerge în galop. Flacăra a început să tremure în curentul de aer stârnit în goana calului.

Raniero a încercat să-şi pună mâna ca un scut în jurul flăcării, apoi a încercat s-o apere cu mantaua. Dar a văzut că lumânarea era pe cale să se stingă.

Nu voia deloc să renunţe la ceea ce-şi pusese în minte. Şi-a oprit calul şi a stat pe loc un timp, gândindu-se. Pe urmă a coborât de pe cal şi a încălecat invers, astfel ca trupul lui să apere flacăra. Astfel a reuşit să păstreze lumânarea aprinsă, dar şi-a dat seama că avea să fie o călătorie mult mai grea decât îşi închipuise la început.

După ce a trecut de munţii din jurul Ierusalimului, ceaţa s-a ridicat. Acum călărea printr-o întindere pustie. Nu erau nici oameni, nici case, copaci sau plante – doar stâncile goale.

În acest deşert, Raniero a fost atacat de tâlhari. Erau nişte oameni fără căpătâi care se ţineau pe urmele cruciaţilor, trăind din ceea ce jefuiau. Se ascunseseră în spatele unui deal, iar Raniero, care călărea cu faţa spre spatele calului, nu i-a văzut până când l-au înconjurat, fluturându-şi săbiile.

Erau vreo doisprezece bărbaţi. Păreau foarte prăpădiţi şi călăreau pe nişte mârţoage. Raniero a văzut imediat că n-avea să-i fie greu să treacă de ei. Şi, după ce se lăudase în faţa cavalerilor în seara de dinainte, nu avea de gând să renunţe atât de uşor la călătorie.

Nu vedea alt mijloc să meargă mai departe decât să se înţeleagă cu tâlharii. Le-a spus că era înarmat şi călărea un cal bun, aşa că le-ar fi foarte greu să-l învingă dacă el avea să se apere. Dar, cum făcuse un jurământ, nu voia să li se împotrivească, ci îi lăsa să ia tot ce voiau, cu condiţia să nu se atingă de flacăra lumânării.

Tâlharii se aşteptau la o luptă grea şi au fost foarte mulţumiţi auzind propunerea lui Raniero; au început imediat să-l jefuiască, luându-i tot ce avea, armura şi calul, armele şi banii. Singurul lucru pe care i l-au lăsat a fost mantia de pelerin şi cele două mănunchiuri de lumânări de ceară. Şi-au respectat promisiunea de a nu-i stinge flacăra lumânării.

Unul dintre tâlhari a urcat pe calul lui Raniero. Când a observat ce animal puternic era, i-a părut oarecum rău de cel jefuit. I-a strigat:

— Hai, oameni buni, să nu arătăm atâta răutate unui creştin. Omule, ia mârţoaga mea ca să călăreşti mai departe.

Era un cal foarte bătrân şi bolnav. Se mişca atât de greu cu picioarele lui înţepenite, de parcă ar fi fost de lemn.

După ce tâlharii au plecat, iar Raniero a încălecat pe calul cel prăpădit şi şi-a spus: „Trebuie să fi fost vrăjit de flacăra acestei lumânări. De dragul ei trebuie să călătoresc pe drumuri ca un cerşetor nebun”.

Ştia că ar fi fost înţelept din partea lui să se întoarcă în tabără, pentru că părea cu neputinţă să-şi ducă sarcina la capăt. Dar tânjea atât de tare s-o îndeplinească, încât

nu se putea împotrivi dorinţei de a face acea călătorie până în Florenţa. Aşa că a mers mai departe. În jurul lui vedea aceleaşi dealuri gălbui, lipsite de orice vegetaţie.

După o vreme a dat peste un om care păzea patru capre. Când Raniero a văzut animalele care păşteau pe pământul aproape lipsit de iarbă, s-a întrebat dacă nu cumva mâncau pământ.

Omul cu caprele avusese o turmă mare pe care i-o luaseră cruciaţii. Când a observat un creştin singur călărind spre el, a încercat să-i facă rău. S-a repezit la el şi a vrut să-i lovească lumânarea cu băţul cu care-şi mâna animalele. Raniero era atât de hotărât să apere flacăra, încât n-a încercat să se apere nici măcar de un păzitor de capre. N-a făcut decât să ţină şi mai aproape de el lumânarea. Omul s-a străduit de mai multe ori să o lovească, dar după aceea s-a oprit, uimit. Observase că mantia lui Raniero luase foc, dar acesta nu făcea nimic să o stingă atâta vreme cât flacăra sfântă era ameninţată. Păzitorul de capre a părut ruşinat. L-a urmat cale lungă pe Raniero, iar într-un loc în care drumul era foarte îngust, cu două prăpastii de fiecare parte a lui, a trecut în faţă şi i-a dus de frâie calul, ca să se asigure că trecea cu bine.

Raniero a zâmbit şi s-a gândit că păzitorul de capre îl credea un om sfânt care îşi dăduse singur canon să ducă la capăt o sarcină grea.

Spre seară, Raniero a început să întâlnească oameni în cale. Zvonurile despre căderea Ierusalimului se răspândiseră pe coastă şi o ceată de oameni se pornise spre oraşul învins. Erau pelerini care aşteptaseră de ani de zile prilejul să meargă la Ierusalim, dar şi câteva trupe nou-sosite. Însă cea mai mare parte erau negustori care se grăbeau să ajungă acolo ca să-şi vândă mărfurile.

Când cetele acestea de oameni s-au întâlnit cu Raniero, care venea călărind invers pe mârţoaga lui, cu o lumânare aprinsă în mâini, au strigat care mai de care:

— Un nebun, uite un nebun!

Majoritatea acelor oameni erau italieni, iar Raniero i-a auzit cum strigau în limba lui: *Pazzo, pazzo!*, cuvânt care înseamnă „nebun”.

Raniero, care reuşise să se stăpânească toată ziua, s-a înfuriat foarte tare auzind strigătele acelea care nu mai încetau. A coborât de pe cal şi a început să-i lovească cu pumnii pe oamenii care-l insultau. Când au văzut cât de grele îi erau loviturile, oamenii şi-au luat picioarele la spinare, iar el a rămas singur pe drum.

După aceea Raniero şi-a venit în fire. „Au avut dreptate să mă numească nebun”, şi-a spus el şi s-a uitat în jur după lumânare. Nu mai ştia ce făcuse cu ea. În cele din urmă a văzut că ajunsese într-un şanţ. Flacăra i se stinsese, dar a băgat de seamă că într-o tufă de iarbă de lângă ea se aprinsese focul; a înţeles că fusese norocos, pentru că lumânarea aprinsese iarba înainte să se stingă.

„Ar fi fost un sfârşit jalnic pentru toată străduinţa asta pe care mi-am dat-o”, s-a gândit el în timp ce aprindea lumânarea şi urca din nou în şa. Simţea o umilinţă adâncă. Nu i se mai părea foarte probabil să-şi încheie cu bine călătoria.

Seara, Raniero a ajuns la Ramla şi s-a dus într-un loc în care poposeau caravanele. Era o curte largă, acoperită, cu mici staule în care călătorii puteau să-şi adăpostească peste noapte caii. Nu era cu adevărat un han, dar oamenii puteau să doarmă pe paie lângă animalele lor.

Locul era plin de oameni, şi totuşi gazda a găsit loc şi pentru Raniero şi calul lui. I-a dat calului fân şi călăreţului hrană.

Când Raniero şi-a dat seama că era tratat cu bunătate, s-a gândit: „Încep să cred că tâlharii mi-au făcut un bine când mi-au luat armura şi calul. Sigur o să pot ieşi din ţară mai uşor purtând doar o lumânare, dacă oamenii mă iau drept nebun”.

După ce şi-a dus calul în staul, s-a aşezat pe un morman de paie, cu lumânarea aprinsă în mână. Avea de gând să nu doarmă, ci să stea treaz toată noaptea. Dar abia se aşezase, că a şi adormit. Era îngrozitor de obosit, iar în somn s-a întins cât era de lung pe paie şi nu s-a trezit până dimineaţa.

Când a deschis ochii, n-a văzut nici flacăra, nici lumânarea. A căutat în paie, dar n-a găsit-o nicăieri.

„Cineva mi-a luat-o şi a stins-o”, şi-a zis el. A încercat să se convingă de faptul că se bucura: acum se terminase totul şi nu mai trebuia să se străduie să ducă la capăt ceva imposibil.

Dar, tot gândindu-se, nu putea scăpa de sentimentul că pierduse ceva important, iar acum era pustiu pe dinăuntru. Se gândea că niciodată nu-şi dorise atât de mult să reuşească în ceva ce-şi pusese în cap să facă.

Şi-a scos calul din staul, l-a ţesălat şi i-a pus şaua.

Când se pregătea să plece, gazda popasului pentru caravane a venit la el cu o lumânare aprinsă. I-a spus în limba franceză:

— Când ai adormit noaptea trecută, a trebuit să-ţi iau lumânarea din mână, dar uite-o aici.

Raniero n-a lăsat să se vadă nimic din tulburarea lui, ci a răspuns foarte liniştit:

— A fost foarte înţelept din partea ta s-o stingi.

— Ba n-am stins-o, a răspuns omul. Am observat că ardea când ai venit şi m-am gândit că pentru tine e important să ardă întruna. Dacă vezi cât a scăzut lumânarea, ai să înţelegi că a stat aprinsă toată noaptea.

Raniero strălucea de bucurie. I-a mulţumit din suflet gazdei şi a călătorit mai departe, cum nu se poate mai fericit.

IV

Când Raniero părăsise tabăra din Ierusalim, avea de gând să călătorească de la Iaffa până în Italia pe mare, dar şi-a schimbat gândul după ce a fost jefuit de banii pe care-i avea la el şi s-a hotărât să-şi continue drumul pe uscat. Era o călătorie lungă. De la Iaffa a luat-o spre nord de-a lungul coastei siriene. Apoi a mers spre vest, prin peninsula Asia Mică, apoi din nou spre nord spre Constantinopol. De acolo mai avea o distanţă lungă şi monotonă de străbătut până să ajungă în Florenţa. Pe toată durata călătoriei, Raniero a trăit din mila credincioşilor. Cei care-şi împărţeau pâinea cu el erau cel mai adesea pelerini care se îndreptau în cete spre Ierusalim.

Deşi călătorea mai întotdeauna singur, zilele nu i se păreau nici lungi, nici monotone. Trebuia să păzească fără încetare flacăra lumânării şi nu era niciodată liniştit în privinţa asta. Lipsea atât de puţin – o bătaie de vânt, o ploaie – pentru ca totul să se sfârşească.

Pe când călătorea pe drumurile pustii, Raniero nu se gândea decât la cum putea să ţină flacăra aprinsă şi şi-a amintit că, demult, mai fusese o dată martor la ceva asemănător. Mai văzuse o dată o persoană veghind să păstreze ceva care era la fel de fragil ca flacăra unei lumânări.

Amintirea era atât de neclară, încât în primul moment s-a întrebat dacă nu cumva visase.

Dar, pe când călărea singur, îi tot venea în minte senzaţia că mai trecuse o dată prin ceva asemănător.

„Mi se pare că toată viaţa n-am auzit decât de aşa ceva”, îşi spunea el.

Într-o zi Raniero a intrat într-un oraş. Se însera şi femeile stăteau în pragurile caselor, aşteptându-şi soţii. A observat că una dintre ele era înaltă şi subţire şi avea o privire nerăbdătoare. I-a amintit de Francesca degli Uberti.

Într-o clipă i-a devenit limpede lucrul care îi tot stăruise în minte. Şi-a dat seama că, pentru Francesca, dragostea ei fusese ca flacără sfântă pe care voia s-o păstreze pentru totdeauna aprinsă, temându-se mereu că Raniero ar fi putut s-o stingă. A fost uimit de acest gând, dar a devenit din ce în ce mai sigur că aşa stăteau lucrurile. Pentru prima dată a început să înţeleagă de ce îl părăsise Francesca şi şi-a dat seama că nu faptele lui de vitejie aveau s-o facă să se întoarcă la el.

* * *

Călătoria lui Raniero era lungă. În parte, pentru că nu se putea aventura să-şi continue drumul când era vreme rea. Atunci stătea într-un popas pentru caravane, păstrând flacăra aprinsă. Erau zile care-l puneau la grea încercare.

Într-o zi, când călărea prin Munţii Libanului, a văzut că era pe cale să izbucnească o furtună. Călărea printre prăpastii adânci, la o distanţă înfricoşătoare de orice aşezare omenească. Până la urmă a văzut pe vârful unei stânci mormântul unui sfânt sarazin. Era o structură mică şi pătrată, din piatră, cu un acoperiş boltit. S-a gândit că ar fi bine să se adăpostească acolo.

Abia intrase când a început furtuna care a ţinut două zile şi două nopţi. În acest timp s-a făcut atât de frig, încât era gata să moară îngheţat.

Raniero ştia că erau ramuri uscate peste tot pe munte şi că nu i-ar fi fost greu să strângă lemne şi să facă un foc. Dar considera că flacăra lumânării pe care o purta era

sfântă şi nu voia să aprindă de la ea nimic în afară de lumânările de la altarul Maicii Domnului din Florenţa.

Furtuna s-a înteţit, iar în cele din urmă a auzit tunetul şi a văzut lumina fulgerelor. Atunci un fulger a căzut pe munte chiar în faţa mormântului şi a aprins un copac. Şi aşa Raniero a putut să-şi facă focul fără să împrumute din flacăra lumânării sfinte.

* * *

Pe când Raniero călătorea printr-o regiune pustie a Munţilor Ciliciei, i s-au terminat lumânările. Le arsese de mult pe cele aduse cu el din Ierusalim, dar reuşise să păstreze flacăra aprinsă pentru că peste tot pe drum găsise aşezări de creştini de la care cerşise alte lumânări. Dar acum i se terminaseră toate proviziile şi a crezut că acesta avea să fie sfârşitul călătoriei lui.

Când ultima lumânare era atât de aproape de sfârşit, încât flacăra îi ardea degetele, a sărit de pe cal şi a adunat rămurele şi frunze uscate pe care le-a aprins cu ultimele rămăşiţe ale flăcării. Dar nu erau prea multe uscături pe care să le ardă şi curând focul avea să se stingă.

Cum stătea aşa, îndurerat că flacăra sfântă avea să moară, a auzit un cântec pe drum şi a văzut o procesiune de pelerini care veneau pe poteca abruptă, cu lumânări aprinse în mâini. Se duceau la o peşteră în care trăia un om sfânt, iar Raniero i-a urmat. Printre ei era o femeie foarte bătrână care abia mergea, iar Raniero a purtat-o pe braţe până sus.

Când ea i-a mulţumit după aceea, Raniero i-a făcut semn că ar vrea să-i dea lumânarea ei. Femeia i-a dat-o, iar alţii au făcut la fel. Raniero a stins lumânările, s-a grăbit pe poteca abruptă şi a aprins una dintre ele cu ultima scânteie a focului din flacăra lumânării sfinte.

* * *

Într-o zi era foarte cald la amiază, iar Raniero s-a întins să doarmă undeva la umbră. A dormit adânc, iar lumânarea stătea lângă el, proptită între pietre. Era adormit de o vreme când a început să plouă, şi a plouat aşa mult timp, fără ca el să se trezească din somn. Când în cele din urmă a tresărit din somn, pământul de sub era ud şi abia a îndrăznit să se uite spre lumânare, de teamă că avea s-o vadă stinsă.

Dar flacăra ardea liniştită în ploaie şi Raniero a văzut că deasupra ei stăteau în aer două păsări mici. O mângâiau cu ciocurile şi îşi ţineau aripile întinse deasupra ei, adăpostind-o de picături.

Şi-a scos imediat gluga şi a pus-o deasupra lumânării. Apoi a întins mâna după păsărele, fiindcă îl apucase dorinţa să le mângâie. Păsările n-au fugit, iar el a reuşit să le prindă. A fost foarte uimit să vadă că micile vietăţi nu se speriaseră de el. „Cred că nu se sperie fiindcă ştiu că nu mă gândesc decât să apăr lucrul cel mai fragil dintre toate”, s-a gândit el.

* * *

Raniero a ajuns aproape de Niceea, în provincia Bitinia. Acolo, nobilii din apus recrutau oameni pentru a merge în Ţara Sfântă. În companie era şi cavalerul rătăcitor Robert Taillefer, care era şi trubadur.

Raniero trecea înfăşurat în mantia lui ponosită, cu o lumânare aprinsă în mână, iar războinicii strigau, ca de obicei: „Nebunul, uite nebunul!”. Dar Robert le-a spus să tacă şi l-a întrebat pe călăreţ:

— Aşa ai călătorit până aici?

— Am venit aşa de la Ierusalim, a răspuns Raniero.

— Ţi s-a stins de multe ori lumânarea pe drum?

— E aceeaşi flacără cu care am plecat din Ierusalim, a spus Raniero.

Atunci Robert Taillefer i-a spus:

— Şi eu sunt dintre cei care poartă o flacără şi ar vrea să ardă pentru totdeauna. Şi poate tu, care ai adus flacăra aprinsă atâta amar de drum de la Ierusalim încoace, ai să-mi spui ce pot să fac ca să nu se stingă.

Atunci Raniero a răspuns:

— Stăpâne, e o sarcină grea, chiar dacă ar putea să pară neînsemnată. Flăcăruia asta îţi cere să nu te mai gândeşti la nimic altceva. N-o să te lase să ai nici o iubită – dacă ţi-ai dori aşa ceva – şi nici n-ai îndrăzni, din pricina ei, să stai şi să chefuieşti la o petrecere. N-o să mai ai în minte decât gândurile la flacăra asta şi nici o altă fericire n-o să-ţi fie îngăduită. Dar în primul rând te-aş sfătui să nu faci călătoria asta, pentru că nici o clipă n-ai să te mai simţi în siguranţă. Nu contează de câte primejdii ai apărat flacăra; nu poţi să stai liniştit niciodată, fiindcă te poţi aştepta să se stingă chiar în clipa următoare.

Dar Robert Taillefer a ridicat capul cu mândrie şi i-a răspuns:

— Ce ai făcut tu pentru flacăra ta sfântă o să fac şi eu pentru a mea.

* * *

După mult timp, Raniero a ajuns în Italia. Într-o zi călătorea prin munţi când o femeie a venit alergând spre el şi l-a implorat să-i dea voie să-şi aprindă şi ea lampa de la flacăra lui.

— Mi s-a stins focul în casă, a zis ea. Copiilor le e foame. Dă-mi şi mie din flacăra ta ca să pot aprinde vatra şi să le fac pâine!

Şi-a întins mâna spre lumânarea aprinsă, dar Raniero a tras înapoi flacăra, pentru că nu voia să aprindă cu ea decât lumânările de pe altarul Fecioarei Maria.

Atunci femeia l-a rugat din nou:

— Pelerinule, dă-mi şi mie din flacăra ta, pentru că viaţa copiilor mei e focul pe care trebuie să-l ţin aprins!

Înduioşat de cuvintele ei, i-a dat voie să-şi aprindă feştila lămpii de la flacăra lui. După câteva ore, a intrat într-o aşezare aflată sus pe munte, unde era foarte frig. Un ţăran de pe drum l-a văzut pe sărmanul pelerin care venea în mantia lui zdrenţuită. Pe loc şi-a dezbrăcat haina de pe el şi a aruncat-o spre pelerin. Dar haina a căzut chiar peste lumânare şi a stins-o.

Atunci Raniero şi-a amintit de femeia căruia îi dăduse din flacăra lui. A făcut cale-ntoarsă şi şi-a aprins din nou lumânarea din focul sfânt.

Când se pregătea să plece mai departe, i-a spus:

— Ai zis că flacăra sfântă pe care trebuie s-o ţii aprinsă e viaţa copiilor tăi. Poţi să-mi spui cum se cheamă flacăra acestei lumânări pe care o aduc de la drum lung?

— Unde ţi-ai aprins lumânarea? a întrebat femeia.

— La mormântul lui Cristos, a răspuns Raniero.

— Atunci ar trebui să se cheme Bunătatea şi Iubirea Neamului Omenesc.

Raniero a râs când i-a auzit răspunsul. S-a gândit că era un apostol ciudat al acestor virtuţi.

* * *

Raniero călărea pe un drum ce trecea printre nişte frumoase dealuri albastre. Şi-a dat seama că era aproape de Florenţa. Se gândea că va trebui peste puţin timp să se despartă de flacăra lui. Se gândea la cortul lui din Ierusalim, plin de trofee, şi la soldaţii curajoşi care se aflau încă în Palestina şi ar fi fost bucuroşi ca el să plece din nou la război şi să le aducă noi cuceriri şi onoruri.

Atunci a înţeles că nu mai simţea nici o plăcere când se gândea la asta, iar toate gândurile lui se îndreptau în altă parte.

Pentru prima oară a priceput că nu mai era acelaşi om care plecase din Ierusalim. Călătoria cu flacăra sfântă îl făcuse să se bucure de tovărăşia tuturor celor care erau înţelepţi, paşnici şi buni la suflet şi să-i fie silă de oamenii sălbatici şi războinici.

Era fericit de fiecare dată când se gândea la oamenii care lucrau paşnici în casele lor şi se gândea că i-ar plăcea să se întoarcă în vechiul lui atelier din Florenţa şi să se dedice frumoasei meserii de armurier.

„Cu adevărat, flacăra asta m-a făcut să mă nasc din nou, şi-a spus el. Cred că a făcut din mine un om nou.”

V

Era Paştele când Raniero a ajuns în Florenţa.

Abia intrase pe poarta oraşului – călărind invers, cu gluga trasă pe cap şi lumânarea aprinsă în mână –, când un cerşetor s-a ridicat şi l-a întâmpinat cu strigătul obişnuit:

— *Pazzo, pazzo!*

La acest strigăt, un ştrengar a ţâşnit de pe o poartă, iar un pierde-vară, care n-avea nimic de făcut decât să stea şi să se uite la norii de pe cer, a sărit în picioare. Amândoi au început să urle acelaşi lucru:

— *Pazzo, pazzo!*

Acum, când erau trei care strigau, larma a trezit toţi ştrengarii de pe stradă. Au venit toţi, ieşind din toate colţurile. Când îl vedeau pe Raniero învelit în mantia lui zdrenţuită, pe mârţoaga lui bătrână, strigau:

— *Pazzo, pazzo!*

Dar era ceva cu care Raniero era obişnuit. A mers liniştit pe stradă, părând că nici nu-i observa pe cei care strigau.

Nu s-au mulţumit doar să strige; unul dintre ei a sărit şi a încercat să-i stingă lumânarea. Raniero a ridicat lumânarea cât a putut de sus, încercând în acelaşi timp să-şi îndemne calul la galop, ca să scape de ştrengari.

Dar copiii s-au ţinut după el, făcând tot ce puteau ca să stingă flacăra.

Cu cât el se străduia mai mult să o apere, cu atât ştrengarii erau mai hotărâţi. Săreau unul în spatele altuia, îşi umflau obrajii şi suflau în lumânare; îşi aruncau pălăriile spre flacără. Doar pentru că erau atât de mulţi şi se îngrămădeau prea tare n-au reuşit să o stingă.

Era cel mai mare alai care se văzuse pe strada aceea. Oamenii stăteau la ferestre şi râdeau. Nici unul nu simţea compasiune faţă de nebunul care-şi apăra flacăra. Era ora slujbei şi mulţi credincioşi erau în drum spre biserică. Şi aceştia se opreau ca să râdă de omul cu minţile rătăcite.

Raniero stătea drept în şa ca să-şi poată proteja flacăra. Părea de pe altă lume. Gluga îi căzuse şi oamenii i-au văzut faţa slabă şi palidă, ca a unui martir. Ţinea lumânarea cât putea de sus.

Toată strada roia de oameni. Chiar şi cei mai bătrâni veniseră să se bucure de spectacol. Femeile îşi fluturau şalurile de pe cap, iar bărbaţii îşi agitau pălăriile. Toţi voiau să stingă lumânarea.

Raniero a ajuns sub balconul unei case pe care crescuse viţă-de-vie. Pe balcon stătea o femeie. Femeia s-a aplecat peste împletitura de lemn care susţinea viţa-de-vie, i-a luat lumânarea şi a alergat înăuntrul casei cu ea. Femeia era Francesca degli Uberti.

Tot poporul de pe stradă a izbucnit în strigăte ascuţite şi hohote de râs, dar Raniero s-a clătinat în şa şi a căzut pe jos.

Când l-au văzut zăcând acolo, lipsit de cunoştinţă, oamenii s-au împrăştiat repede. Nimeni nu s-a îngrijit de

bărbatul căzut. Calul era singura făptură care se oprise lângă el.

Când mulţimea de oameni a golit strada, Francesca degli Uberti a ieşit din casă cu lumânarea aprinsă în mână. Era încă frumoasă; avea trăsături blânde, iar ochii îi erau adânci şi plini de dor.

S-a dus la Raniero şi s-a aplecat peste el. Zăcea acolo fără cunoştinţă, dar, când lumina lumânării i-a căzut pe faţă, s-a mişcat şi s-a ridicat. Se părea că flacăra aceea avea o putere deplină asupra lui. Când Francesca a văzut că şi-a venit în simţiri, a spus:

— Uite-ţi lumânarea. Ţi-am luat-o pentru că am văzut cu câtă disperare doreai să o ţii aprinsă. N-am ştiut cum să te ajut altfel.

Raniero suferise o căzătură gravă şi era rănit. Dar nimic nu-l putea face să se oprească. A început să se ridice încet. A vrut să meargă, dar se împleticea şi era cât pe ce să cadă. Francesca l-a ajutat.

— Unde vrei să mergi? l-a întrebat ea când a fost în şa din nou.

— Vreau să ajung la catedrală, a răspuns Raniero.

— Atunci vin cu tine, a spus ea, pentru că mă duc la slujbă.

Şi l-a însoţit, ţinându-i frâiele calului.

Francesca îl recunoscuse imediat, dar Raniero nu-şi dădea seama cine era, pentru că n-avea timp să o privească. Îşi ţinea privirile aţintite doar asupra flăcării. Au mers tot drumul în tăcere. Raniero se gândea doar cum să păzească mai bine flacăra, acum când era atât de aproape de sfârşitul călătoriei lui. Francesca nu scotea o vorbă, pentru că simţea că nu voia să afle lucrul de care se temea. Nu putea să creadă decât că Raniero nu mai era în toate minţile. Deşi era aproape sigură, prefera să nu-i

vorbească deloc decât să-i fie risipită orice urmă de îndoială.

După o vreme, Raniero a auzit pe cineva plângând aproape de el. S-a uitat în jur şi a văzut că pe lângă el mergea Francesca degli Uberti. Ea era cea care plângea. Dar Raniero a văzut-o doar o clipă şi nu i-a spus nimic. Voia să se gândească doar la flacăra sfântă.

Raniero a lăsat-o să-i mâne calul până în curtea bisericii. Acolo a descălecat. I-a mulţumit femeii pentru ajutor, dar fără să se uite la ea în acest timp, cu ochii aţintiţi asupra flăcării. A mers singur la preoţii din sacristie.

Francesca a intrat în biserică. Era Paştele şi toate lumânările stăteau neaprinse pe altar, ca un simbol al doliului după Isus. Francesca s-a gândit că flacăra speranţei care arsese până atunci în sufletul ei se stinsese acum.

În biserică era o atmosferă solemnă. Erau mulţi preoţi în altar, strânşi în jurul episcopului.

Francesca a observat că preoţii erau preocupaţi de ceva. Aproape toţi cei care nu trebuiau să slujească se ridicau şi se duceau în sacristie. Până la urmă s-a dus şi episcopul.

Când s-a terminat slujba, un preot a venit la marginea altarului şi a început să le vorbească oamenilor. Le-a spus că Raniero di Raniero ajunsese în Florenţa aducând flacăra sacră din Ierusalim. A povestit câte îndurase călătorul pe drum şi l-a lăudat peste măsură.

Oamenii stăteau încremeniţi, ascultând. Francesca nu fusese niciodată mai fericită. „O, Doamne! a suspinat ea, e o fericire mai mare decât pot îndura.”

Îi curgeau lacrimile pe obraji în timp ce asculta vorbele preotului.

Preotul a ţinut un discurs lung. În cele din urmă a spus cu o voce răsunătoare, care dădea fiori:

— Poate că vi se pare puţin lucru că a fost adusă o lumânare aprinsă în Florenţa. Dar vă spun vouă: Rugaţi-vă Domnului să trimită Florenţei şi mai mulţi purtători ai Luminii Veşnice; fiindcă aşa Florenţa va deveni o mare putere şi va fi slăvită ca o cetate între cetăţi!

După ce preotul a terminat de vorbit, s-au deschis larg porţile catedralei şi un alai de preoţi şi călugări s-a îndreptat pe culoarul din mijloc spre altar. Episcopul venea ultimul, iar alături de el păşea Raniero, în aceeaşi mantie zdrenţuită în care mersese îmbrăcat tot timpul călătoriei.

Dar când Raniero a trecut pragul catedralei un bătrân s-a ridicat şi a venit spre el. Era Oddo, tatăl zilierului care altădată lucrase pentru Raniero şi care se spânzurase din pricina lui.

Când omul a ajuns în dreptul episcopului şi al lui Raniero, s-a înclinat în faţa lor. Apoi a spus cu o voce atât de răsunătoare încât l-a auzit toată suflarea din catedrală:

— E mare lucru pentru Florenţa că Raniero a venit cu flacăra sfântă tocmai din Ierusalim. Un asemenea lucru nu s-a mai pomenit niciodată. De aceea, poate că mulţi dintre cei de faţă vor spune că e cu neputinţă. Aşa că am rugămintea ca oamenii să afle ce dovezi şi martori a adus cu el Raniero, ca să fim siguri că aceasta e chiar flacăra care a fost aprinsă în Ierusalim.

Când a auzit asta Raniero, a spus:

— Dumnezeu să mă ajute! De unde să aduc martori? Am călătorit singur. Doar deşerturile şi munţii pustii pot să vină şi să depună mărturie pentru mine.

— Raniero e un cavaler cinstit, a spus episcopul, şi îl credem pe cuvânt.

— Raniero trebuie să ştie el însuşi că mulţi nu-l vor crede, a spus Oddo. De bună seamă că n-a călătorit chiar singur. Pajii lui ar putea să depună mărturie.

Atunci Francesca degli Uberti s-a repezit spre Raniero.

— De ce avem nevoie de martori? a spus ea. Toate femeile din Florenţa ar putea să jure că Raniero spune adevărul!

Atunci Raniero a zâmbit şi chipul i s-a luminat câteva clipe. Pe urmă şi-a întors gândurile şi privirile încă o dată spre flacăra lumânării.

În catedrală s-a stârnit o mare larmă. Unii spuneau că lui Raniero n-ar trebui să i se îngăduie să aprindă lumânările de pe altarul Fecioarei până când nu aducea dovezi. Mulţi dintre vechii lui duşmani li s-au alăturat acestora.

Jacopo degli Uberti s-a ridicat şi a vorbit în favoarea lui Raniero:

— Cred că fiecare om de aici ştie, a spus el, că niciodată între mine şi ginerele meu n-a fost vreo mare prietenie; dar acum şi eu, şi fiii mei ne punem chezaşi pentru el. Credem că a înfăptuit ceea ce spune şi ştim că acela care a dus la capăt o asemenea sarcină e un om înţelept, cumpătat şi cu mintea nobilă, pe care suntem bucuroşi să-l primim între noi.

Dar Oddo şi mulţi alţii nu voiau să-l lase să se bucure de fericirea după care tânjea. S-au strâns într-un grup gălăgios şi se vedea bine că nu voiau să renunţe la pretenţiile lor.

Raniero a înţeles că, dacă se isca o încăierare, oamenii vor încerca imediat să stingă lumânarea. Şi-a aţintit ochii asupra celor care i se opuneau şi s-a mulţumit să ridice lumânarea cât a putut de sus.

Părea epuizat şi dus pe gânduri. Se vedea că, deşi era hotărât să reziste cu ultimele puteri, se aştepta să fie învins. Ce mai conta acum dacă era lăsat sau nu să aprindă lumânările de pe altarul Fecioarei? Cuvintele lui Oddo îi dăduseră o lovitură de moarte. Odată trezite îndoielile, aveau să se răspândească şi să crească. I s-a

părut că Oddo deja reuşise să stingă pentru totdeauna flacăra sfântă.

O pasăre mică a intrat fluturând din aripi prin porţile larg deschise ale catedralei. A nimerit chiar în flacăra lui Raniero. El nu avusese timp s-o ferească, iar păsăruica s-a repezit şi a stins flacăra.

Mâna lui Raniero a căzut pe lângă trup, iar ochii i s-au umplut de lacrimi. În prima clipă a simţit un fel de uşurare. Era mai bine aşa decât s-o stingă nişte fiinţe omeneşti.

Păsăruica a continuat să zburătăcească prin biserică, dezorientată, cum fac păsările când nimeresc într-o cameră.

Deodată un strigăt puternic a răsunat dintre oameni:

— Pasărea a luat foc! Flacăra sfântă i-a aprins aripile!

Pasărea ciripea neliniştită. Câtva timp a zburătăcit ca o flacără şovăitoare sub bolţile înalte. Apoi s-a prăbuşit, căzând moartă pe altarul Fecioarei.

Când pasărea a căzut pe altar, Raniero era acolo. Îşi croise drum prin mulţime şi nimeni nu reuşise să-l oprească. Din scânteile care ardeau în aripile păsării a aprins lumânările de pe altarul Fecioarei.

Atunci episcopul şi-a ridicat cârja episcopală şi a declarat:

— S-a făcut voia Domnului! Dumnezeu a depus mărturie pentru el!

Şi tuturor oamenilor din catedrală, prieteni şi duşmani de-ai lui deopotrivă, li s-au risipit îndoielile. Au strigat într-un singur glas, transportaţi de minunea lui Dumnezeu:

— S-a făcut voia Domnului! Dumnezeu a depus mărturie pentru el!

* * *

Din Raniero n-a mai rămas acum decât legenda care spune că tot restul vieţii lui a fost norocos, înţelept,

prevăzător şi milos. Dar oamenii din Florenţa au continuat să-l numească Pazzo degli Ranieri, în amintirea faptului că îl crezuseră nebun. Iar acesta a devenit pentru el un titlu de onoare. A întemeiat o dinastie numită Pazzi, care se cheamă la fel şi în zilele noastre.

Se cuvine amintit şi că în Florenţa oamenii şi-au făcut obiceiul ca în fiecare an, în ajunul Paştelui, să sărbătorească întoarcerea acasă a lui Raniero, purtând flacăra sfântă. La această sărbătoare dădeau drumul unei păsări făcute de mâna omului să zboare prin catedrală purtând o scânteie. Se pare că şi acum e la fel, dacă nu cumva s-a schimbat ceva în ultima vreme.

Dar dacă e adevărat ce spun mulţi, şi anume că purtătorii flăcării sacre – care au trăit în Florenţa şi au făcut din cetatea lor una dintre cele mai glorioase de pe faţa pământului – au urmat pilda lui Raniero, încurajaţi de legenda lui să se sacrifice, să sufere şi să îndure, chiar dacă povestea aceasta e adevărată, nu va fi spusă aici.

Căci ceea ce a făcut flacăra aceasta care a venit din Ierusalim în vremuri întunecate nu poate fi nici măsurat, nici povestit.

SFÂRŞIT